

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಪಠ್ಯ
ಮೊದಲನೆ ವರ್ಷದ ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ ಪಠ್ಯ
ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಎರಡನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್
ಕನ್ನಡ ವೈಭವ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಬಿ. ಗಂಗಾಧರ

ಸಂಪಾದಕರು
ಶ್ರೀ ಎಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ
ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ಮಂಜುಳ
ಡಾ. ಜಿ. ಗಂಗರಾಜು

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಟಮಕ, ಕೋಲಾರ - ೫೬೩೧೦೩

ಕುಲಪತಿಯವರ ಮಾತು

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಐದನೆ ವಸಂತಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ತನ್ನ ಬೌದ್ಧಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯಗಳನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಸಾಲಿನಿಂದ (೨೦೨೧-೨೨) ಎನ್.ಇ.ಪಿ ಜಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎನ್.ಇ.ಪಿ ಕುರಿತಂತೆ ಈವರೆಗೆ ಇದ್ದ ಗೊಂದಲ-ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆ, ಸಂವಾದ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೊದಲಾದ ನಿಕಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೃಢತೆಯಿಂದ ದಾಪುಗಾಲಿಡುತ್ತಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ಕೂಡ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಅದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಬೋಧಕರು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೀಗ ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೋಧನೆಗೆ ನೆರವಾಗಲು ರೂಪಿಸಿರುವ ಹದಿನೈದು ಪಠ್ಯಗಳು ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ (ಯುಜಿ) ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ .ಬಿ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಾದ ಇತರೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಪಠ್ಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಆಡಳಿತ ಕುಲಸಚಿವರು ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೆರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು, ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗರಿಮೆ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ನಿರಂಜನ

ಕುಲಪತಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಷಯ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಬಿಬಿಎಸ್, ಬಿಬಿಇಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ದಾಪುಗಾಲನ್ನಿಡುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಯ (ಭಾಷೆ, ಐಚ್ಛಿಕ) ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಸ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಾಲಿಸಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ ರಚಿಸಿ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಟಿ.ಡಿ. ಕೆಂಪರಾಜು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವೆ.

ಇದೀಗ ಪಠ್ಯಗಳು ಮುದ್ರಣಗೊಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ, ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಕೈ ಸೇರಲಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ಮುದ್ರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸಿದ ಮಾನ್ಯ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಡಾ. ನಿರಂಜನ ವಾನಳ್ಳಿ ಅವರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಮಾದರಿ ಎನಿಸುವಂತಿದೆ. ಅವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಂದ ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯ.

ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಪದವಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಹದಿನಾರು ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ.

ಈ ಪಠ್ಯಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣರಾದ 'ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ'ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ, ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರೂ ಆದ ಡಾ. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ಸಹಕಾರ ಸ್ಮರಣೀಯ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇದೀಗ ಪಠ್ಯಗಳ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಡಳಿತ ಕುಲಸಚಿವರಾದ ಡಾ. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಕುಲಸಚಿವರಾದ ಡಾ. ಡಿ. ಡೊಮನಿಕ್ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ.

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಕರಗಳಾಗಿರುವ ಈ ಪಠ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ .ಬಿ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಬಿ. ಎಸ್ಸಿ ಮೊದಲ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್,
ಕನ್ನಡ ವೈಭವ
ಪರಿವಿಡಿ

ಅಂಕ: ೬೦

ಘಟಕ-I

೧೫ ಅಂಕ

೧. ದೇವರು ಋಜು ಮಾಡಿದನು
೨. ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ
೩. ನಾಡಿನ ಏಕತೆ

- ಕುವೆಂಪು
- ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ
- ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಘಟಕ-II

೧೫ ಅಂಕ

೧. ದೀಪದಾರಿ
೨. ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ
೩. ಭಂಡರು

- ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ
- ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ
- ಚ. ಸರ್ವಮಂಗಳ

ಘಟಕ-III

೧೫ ಅಂಕ

೧. ರೊಟ್ಟಿ
೨. ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ
೩. ಪ್ರಯಾಣ

- ಪಿ. ಲಂಕೇಶ
- ನಿರಂಜನ
- ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ

ಘಟಕ-VI

೧೫ ಅಂಕ

೧. ಟೊಮೇಟೋ
೨. ಮಣ್ಣಾದರು ನಮ್ಮಪ್ಪ
೩. ಇರುವುದೊಂದೇ ಭೂಮಿ

- ಬಿ.ಜಿ. ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ
- ಎನ್.ಎಸ್. ಶಂಕರ್
- ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ಘಟಕ-I

೧. ದೇವರು ಋಜು ಮಾಡಿದನು

ಕುವೆಂಪು

ಆಶಯ: ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವೇ ನಿಸರ್ಗ. ತಮ್ಮ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡೆ ಹೊಸ ಕಾಣ್ಕೆ, ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಮೂರ್ತ ಭಾವಲೋಕಗಳನ್ನು ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ಮೂರ್ತ ರೂಪ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ಚೆಲುವೇ ದೇವರು, ಒಲವೇ ಪೂಜೆ' ಎನ್ನುವ ಕವಿಗೆ ಗುಡಿ ಚರ್ಚು ಮಸೀದಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ದೇವರು ರುಜು ಮಾಡಿದನು
ರಸವಶನಾಗುತ್ತ ಕವಿ ಅದ ನೋಡಿದನು !

ಬಿತ್ತರದಾಗಸ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರೆ
ಪರ್ವತದತ್ತರ ಸಾಲಾಗೆಸೆದಿರೆ
ಕಿಕ್ಕಿರಿದಡವಿಗಳಂಚಿನ ನಡುವೆ
ಮೆರೆದಿರೆ ಜಲಸುಂದರಿ ತುಂಗೆ
ದೇವರು ರುಜು ಮಾಡಿದನು
ರಸವಶನಾಗುತ್ತ ಕವಿ ಅದ ನೋಡಿದನು.

ನದಿ ಹರಿದಿತ್ತು ; ಬನ ನಿಂತಿತ್ತು ;
ಬಾನ್ ನೀಲಿಯ ನಗೆ ಬೀರಿತ್ತು.
ನಿರ್ಜನ ದೇಶದ ನೀರವ ಕಾಲಕೆ
ಖಗರವ ಪುಲಕಂ ತೋರಿತ್ತು.
ಹೊಬಿಸಿಲಲಿ ಮಿರುಗಿರೆ ನೀರ್ ಹೊನಲು
ಮೊರೆದಿರೆ ಬಂಡೆಗಳಲಿ ನೀರೊದಲು
ರಂಜಿಸೆ ಇಕ್ಕಲದಲಿ ಹೊಮ್ಮಳಲು
ಸಿಬ್ಬಲು ಗುಡ್ಡೆಯ ಹೊಳೆಯಲಿ ಮೀಯುತ
ಕವಿಮನ ನಾಕದಿ ನೆಲಸಿತ್ತು;
ಮಧು ಸೌಂದರ್ಯದ ಮಧುರ ಜಗತ್ತು
ಹೃದಯದ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಜೇನಾಗಿತ್ತು !

ದೃಶ್ಯದಿಗಂತದಿನೊಮ್ಮೆಯ ಹೊಮ್ಮಿ
ಗಿರಿವನ ಪಟದಾಕಾಶದಲಿ
ತೇಲುತ ಬರಲೈ ಬಲಾಕ ಪಂಕ್ತಿ.
ಲೇಖನಾ ರೇಖಾನ್ಯಾಸದಲಿ,
ಅವಾಜ್ಜಿಯ ಛಂದಃಪ್ರಾಸದಲಿ,
ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆಯ ಕುಶಲಕೆ ಚಂದಕೆ

ಜಗದಚ್ಚರಿಯಂದದ ಒಪ್ಪಂದಕೆ
ಚಿರಚೇತನ ತಾನಿಹೆನೆಬಂದದಿ
ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಯ ಹಂತಿಯ ಆ ನೆವದಿ
ದೇವರು ರುಜು ಮಾಡಿದನು
ರಸವಶನಾಗುತ್ತ ಕವಿ ಅದ ನೋಡಿದನು

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಕುವೆಂಪು: ಕೆ.ವಿ.ಪುಟ್ಟಪ್ಪ (೧೯೦೪-೧೯೯೪) ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರೇಕೊಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯವರು. ಇವರ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪ್ರಥಮ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಹ ದೊರೆತಿವೆ. ಕೃತಿಗಳು: ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ, ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು, ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ಕೊಳಲು, ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಅಗ್ನಿಹಂಸ, ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ, ಅನಿಕೇತನ. ನಾಟಕಗಳು ಜಲಗಾರ, ಶ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ, ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ, ಬೆರಳಿಗೆ ಕೊರಳ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಹಾರುವ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಸಾಲು ಕವಿಗೆ 'ದೇವರ ರುಜು'ವಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದರ ಹಿಂದಿನ ಪೃಕೃತಿ ಪರಿಭಾವನೆಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. 'ಜಡವೆಂಬುದು ಚೈತನ್ಯದ ನಟನೆ, ಜಡವೆಂಬುದೇ ಸುಳ್ಳು' ಎಂಬ ಕವಿಯ ನಿಲುವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ದೇವರು ಋಜು ಮಾಡಿದನು ಕವನದ ಆಶಯ ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ

ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

ಆಶಯ: ದೇಶ ಅಥವಾ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರವಾಹ, ಚಂಡಮಾರುತ, ಭೂಕಂಪ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಬದುಕು ಅತ್ಯಂತ ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಉಳ್ಳವರು ಶೇಖರಿಸಿಡುವ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳ ದಾಸ್ತಾನು ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲದವರು ಒಪ್ಪೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮದ
ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗೂ ಬೈಗೂ
ಛಿಳಿ ಛಿಳಿ ಬೆಂಕಿ,
ಡೊಂಬರ ಪೂಜೆಯು,
ಕಾಗೆಯ ಮಂತ್ರ
ಗಾಳಿಯ ಎಡೆಯು,
ಬೊಬ್ಬೆಯ ಗಂಟೆ-
ಅನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮದ
ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ !

೨

ನಾದಬ್ರಹ್ಮದ
ಕಗ್ಗವಿಯಲ್ಲಿ
ಮೌನದ ವೀಣೆಗೆ
ಕರುಳಿನ ತಂತಿ,
ಮಿಡಿದೂ ಮಿಡಿದೂ
ಮುರಿದವು ಬೆರಳು,
ಮಿಡುಕೀ ಮಿಡುಕೀ
ನೊಂದಿತು ಎದೆಯು-

ನಾದಬ್ರಹ್ಮದ
ಕಗ್ಗವಿಯಲ್ಲಿ !

೩

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮದ
ಗುಮ್ಮಟದಲ್ಲಿ
ಹಗಲೂ ಇರಳೂ
ವೇದದ ವಾದ,
ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳ
ಜಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ನೇತಿದೆ ಜೋತಿದೆ
ಜೀವದ ಜೇಡ-
ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮದ
ಗುಮ್ಮಟದಲ್ಲಿ !

೪

ದೈವುಳ್ಳವರಿಗೆ
ದಯವೇ ಇಲ್ಲ !
ತಿತ್ತಿರಿ ತುಂಬಿದೆ
ಕೂಳಿನ ಕೋಟೆ !
ಬಿಡುಗಣ್ಣವರಿಗೆ
ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ
ಅಮೃತದ ತೇಗಿನ
ಮದವಂತಹದು !
ಹಸಿದವ ಬಲ್ಲ
ಹಸಿವೆಯ ಶೂಲಿ

೫

ಶಿವಾ ಶಿವಾ ಹೇ
ಶಿವ ಮಾದೇವಾ !
ಅತ್ತಿತು ಕೂಗಿತು
ಚೀರಿತು ಜೀವ !
ಬಾಯಿಗಳದಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತು
ಮುಗಿಲಿನ ಕಿವಿಯನು

ಮುಟ್ಟಲೆ ಇಲ್ಲ;
ಹಾಡುವ ಸಭೆಯಲಿ ನರಳುವದುಂಟೆ?

೬

ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದೆ
ಭೂಮಿಯ ಕಣಜ
ಕಕ್ಕಸಬಡುತಿದೆ
ಬೊಕ್ಕಸದೊಡಲು
ಬಾಳಿಗಿಂತಲೂ
ಕೂಳೇ ಮೇಲೋ?
ಬರಿದೋ ಬರಿದು
ತೆರವೋ ತೆರವೋ
ಬಡವರ ಬಗ್ಗರ
ತುತ್ತಿನ ಚೀಲಾ !

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು (೧೮೯೬-೧೯೮೧) ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಧಾರವಾಡದ ಸಾಧನಕೇರಿಯಲ್ಲಿ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಗರಿ, ಸಖೀಗೀತ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ನಾದಲೀಲೆ, ಅರಳು-ಮರಳು, ಗಂಗಾವತರಣ, ನಾಕುತಂತಿ, ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರಿ ಮತ್ತೆ ಬಂತು ಶ್ರಾವಣ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಸಾಯೋ ಆಟ, ದೆವ್ವದ ಮನೆ, ಜಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆ, ಅನುವಾದ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ ಕವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರ ಅಮಾನವೀಯತೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ?
೨. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಹಸಿವಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ?
೩. ಹಸಿವು ಬಂಡಾಯಗೊಳ್ಳುವ ಸೂಚನೆ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ?

೮

೨. ನಾಡಿನ ಏಕತೆ

ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಆಶಯ: ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉದಾತ್ತವಾದುದು. ನಿಸರ್ಗದ ಮೋಹಕ ರಮಣೀಯತೆ, ನಡೆ-ನುಡಿಗಳ ಮಾಧುರ್ಯತೆ, ಉತ್ತಮ ಹವಾಮಾನ ಇವೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಕೊಡುಗೆ. ಕವಿ ಪುಂಗವರೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪ್ರಕೃತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಗಿರಿ-ಕಾನನಗಳ ವರ್ಣನೆ, ನಾಡು ನುಡಿಯ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಮುಗಿಲೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ, ಧವಳ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದೆ ಸೂರಿನ ಕೆಳಗೆ ಇರುಳನ್ನು ಕಳೆದವರೆ,
ಒಂದೆ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದ ಜತೆಗಾರರೆ,
ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ದಾಟುತ್ತ ನಕ್ಕವರೆ,
ಬಾಳಿನೇರಿಳಿತಗಳಿಗಂಜದೆ,

ಏಕೆ ತಡಮಾಡುವಿರಿ? ಬನ್ನಿ ಜೀವನವೊಂದು;
ಮೈ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಮನವು ಒಂದೆ,
ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯದು ಎಂದು ದೂರ ಸರಿಯುವಿರೇಕೆ?
ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಲಪುವುದು ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆ.

ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ;
ಬೇಲಿಗಳ ಬಾಗಿಲನು ತಳ್ಳಿ ಬನ್ನಿ
ಬನ್ನಿ ತೆರವಿಗೆ; ಬಂದು ಅಣಿಯಾದ ತಾಣದಲಿ
ಗೂಡ ಕಟ್ಟಿರಿ ನಾಡ ಸೆರಗಿನಲಿ.

ಬರಲಿ ಯಾರೆಲ್ಲೆಂದ, ಕೂಗಿ 'ಅಣ್ಣಾ!' ಎಂದು
ಕೈಕುಲುಕಿ ಉಭಯ ಕುಶಲೋಪರಿಯಲಿ.
ಉತ್ತರವೊ ದಕ್ಷಿಣವೊ ಬರಿಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಹೆಸರು.
ಒಲವು ಕರೆಯುತ್ತಲಿದೆ ಮನೆ ಮನೆಯಲಿ.

ಬೇರೆ ಎನ್ನುವ ಪದದ ಬೇರ ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಬಿಡಿ;
ಎಲ್ಲರೊಂದೇ ಎನ್ನುವುದೊಂದೇ ಮಂತ್ರ.
ಆ ಮಕ್ಕಳೇಮಕ್ಕಳೊಂದಾಗಿ ನಗಲಿ ಬಿಡಿ;
ದೂರವಾಗಲಿ ಬೇರೆ ಎಂಬ ತಂತ್ರ!

ವೇಷ ಭೂಷಣ ಬೇರೆ ಬೇರೆ; ಒಳಗಿನ ಉಸಿರು
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಒಂದೆ; ಇದು ನಮ್ಮ ನಿಲುವು
ದೂರದೂರುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದವರು
ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಉತ್ತರ ಗಡಿ ನಮಗೆ ಹಿಮಾಲಯವೆ;
ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳೆಲಿಹುದು ನೀಲಿಗಡಲು.
ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ ನಾಡ ಹಾಡು ಆಗಸದೊಳಗೆ.
ಸಸ್ಯಶಾಮಲೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿನಾಡು

ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರೊಳಿತಿಗೆ ದುಡಿವುದೇ ಧರ್ಮ;
ಈ ನಾಡಿನೇಕತೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸ ಬನ್ನಿ.
ಕಣ್ಣ ತುಂಬಲಿ ನಾಡಿನೇಕತೆಯ ಶುಭಚಿತ್ತ;
ತಾಯಿಡಿಗೆ ಹೂವಿಡಲು ಮುಂದೆ ಬನ್ನಿ!

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ (೧೯೧೫-೨೦೦೩) ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಿಕ್ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಐರಾವತ, ದೀಪದ ಮಲ್ಲಿ, ಉಂಗುರ, ಇರುವಂತಿಗೆ, ಶಿಲಾಲತೆ, ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ, ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು, ದೀಪ ಸಾಲಿನ ನಡುವೆ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಮಾರಿಯ ಕಲ್ಲು, ದಮಯಂತಿ, ಉಪವನ ಮುಂತಾದ ಗದ್ಯವನ್ನು ಮೋಹನ ಮಾಲೆ, ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಭಾರತ, ಮೀಡಿಯಾ, ಪುಷ್ಪಿನ್ ಕವಿತೆಗಳು, ರಾಬರ್ಟ್ ಬರ್ನ್ಸ್ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ನಾಡಿನ ಏಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ?
೨. ನಾಡಾಭಿಮಾನ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ?
೩. ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಅಭಿಮಾನ ಎಂತದು?

ಘಟಕ-II

೧. ದೀಪದಾರಿ

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಆಶಯ: ಮಕ್ಕಳು ನಾಳಿನ ವಾರಸುದಾರರು. ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತಂದರೂ ಸರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಇರಬೇಕು. ಅವರು ಹಿರಿಯರ ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಕೇತ.

೧

ಒಂದು. . . ಎರಡು. . . ಮೂರು
ಒಂದೊಂದು ಹೂ ಹಗುರು
ಮಗುವಿಡುವ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿನ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನೆಣಿಸಿದನು
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ!
ದಟ್ಟಡಿಯನಿಡುತಲಿವ ನಡೆಗಲಿತುದೇ ಒಂದು
ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ.
ಭೂಮಂಡಲವ ನೆತ್ತಿಯಲಿ ಹೊತ್ತು ಮೇಲೆತ್ತುವೊಲು
ಏಳುವನನಾಮತ್ತು;
ಜೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಓಡುವ ನಡೆವ
ವಿವಿಧ ಕಸರತ್ತು
ಅದರ ಗತ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಇವನಿಗೂ ಗೊತ್ತು
ಬಂದು ನೋಡಿರಿ ಒಮ್ಮೆ ; ಗರ್ವಿಗಮ್ಮತ್ತು.

೨

ಪದವಿಟ್ಟುದೇ ಭಂಗಿ
ನಡೆದದ್ದೇ ದಾರಿ
ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿದರಿವನು ವಿಶ್ವಸಂಚಾರಿ!
ಹಿಡಿದದ್ದೆ ಹಟ
ಇವನು ನುಡಿದದ್ದೆ ವೇದ,
ತಳಕಿತ್ತು ಓಡುವುವು ಎಲ್ಲ ವಾಗ್ವಾದ
ಎದ್ದನೋ
ತೊತ್ತಳಂದುಳಿವ ಯಜ್ಞದ ಕುದುರೆ!
ಬಿದ್ದನೋ,-
ಇವಗಿಲ್ಲ ಅದರ ಪರಿವೆ.
ಎದ್ದದ್ದು ಬಿದ್ದು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವ ಹಿಗ್ಗು
ಸಾಹಸದ ದಂಡೆಯಾತ್ರೆ-
ನಡೆಯುತಿದೆ ಈಗಿನಿಂದಲೆ ಮುಂದಿನಾವ ಹೋರಾಟಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧತೆ.

೩

ಇವನ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಕೆಳಗೆ ಜರಗಲು ಬೇಕು
ಈ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯ
ತಪ್ಪಿತೋ,-
ಹಿಂದೂ ಮುಂದೂ ನೋಡದಿವನು ಊದಿಯೆ ಬಿಡುವ

ಸಮರ ತೂರ್ಯ!
 ನಮಗಿಲ್ಲ ಇವನೆದುರು ನಿಂತು ನುಡಿಯುವ ಧೈರ್ಯ:
 ಬೆಳಗಿನಿಂದಲು ಸಂಜೆವರೆಗೂ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಉರಿವ ಸೂರ್ಯ!
 ಆಡಿದರೆ ಆಡಿಯೇ ಆಡುವನು : ಮನಸುಖರಾಯ
 (ನಮೋ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಾಯ)

ಕಲ್ಲೊ ಮುಳ್ಳೊ - ಇವನು ಒಂದನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸನು
 ವಜ್ರಕಾಯ!
 ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೇರೆ ಕಲಿತಹನು
 ಕಣ್ಣಿನಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದೆಯೆ ಅಳುವ ಹೊಸ ಉಪಾಯ
 ಮರುಗಳಿಗೆ - ಶುಭಗಳಿಗೆ - ಏನು ಹೊಳೆವುದೋ ಏನೋ
 ಏನಿಳಿವುದೋ ಚಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ,
 ಇಷ್ಟಗಲ ಅರಳುವದು ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ ನಗೆಯು
 ಹೊಮ್ಮಿದೊಲು ಈ ಬಾಳಿನೆಲ್ಲ ಚೆಂದ

೪

ಎತ್ತಲೋ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಕೈಯನೆತ್ತುವನು
 ಕಾಣದುದ ಕೈಮಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತಿಹನು;
 ಇವನ ಕಪ್ಪನೆ ಕಣ್ಣಿಗಿದಿರು ಕುಣಿಯುವ ನವಿಲು
 ಯಾವುದೋ ಬೆರಳೆತ್ತಿ ತೋರಿಸುವನು,
 ಬಾನ ಮರೆಗಿರುವ ಚಂದ್ರನ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವನು
 ಒಂದೆ ನೋಟಕೆ ಚಿಕ್ಕೆ ಜಾಲಾಡಿಸುವನು
 ಹೂವಕಂಡರೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಮೂಸುವನು ಈ ರಸಿಕ-
 ಬಾನುಲಿಗೆ ತಾನೆ ಹೊಸ ಹಾಡು ಕಲಿಸುವನು.

ಬಿಸಿಲಕೋಲನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೇರ ಬಯಸುವನು
 ಮಣ್ಣಿನಲಿ ಹೊನ್ನ ಕಣವಾರಿಸುವನು;
 ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ ಪುಚ್ಚಗಳನೆಣಿಸುವನು
 ಮೌನ ಗಾಲಿಯ ಜಡಿದು ಮಾತಾಡಿಸುವನು.

ಹಗಲು ಸತತೋದ್ಯೋಗಿ, ಇರುಳು ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ
 ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲೊ ಯಕ್ಷಲೋಕ ಸಂಚಾರಿ,
 ಇವನೆಳೆಯ ಕಂಗಳಿಗೆ ಹೊಳೆವ ತಿಂಗಳಬೆಳಕು
 ದಿನದ ದಾರಿಯೊಳೆಮೆಗೆ ದೀಪಧಾರಿ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ೧೯೨೮ರಲ್ಲಿ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಂಬಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ನವೋದಯ-ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯಗಳೆರಡಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಛಾಪನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ, ಭಾವಜೀವಿ, ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ, ದಾರಿದೀಪ, ಜೀವಧ್ವನಿ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಬಂಧ, ವಿಮರ್ಶೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಮಗುವಿನ ನಿರಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕವಿ ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ?
೨. ಕುಟುಂಬದ ಬೆಳಕು ಯಾರು? ಹೇಗೆ?
೩. ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ತನ್ನೆಡೆ ಸೆಳೆಯಲು ಮಗು ಮಾಡುವ ಉಪಾಯಗಳೇನು?

೨. ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ

ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ

ಆಶಯ: 'ಜನ ಮರಳೋ ಜಾತ್ರೆ ಮರಳೋ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನತೆ ಕೂಡ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಒಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದು, ದೇವರು, ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅನೇಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಮಧುಗಿರಿ ಪಟ್ಟಣಕೆ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನೆಂಬಗಸ
ಯಂಡರು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ಏಕಾಕಿ | ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
ಕತ್ತೆಯೇ ಅವುನ ಒಡನಾಡಿ
ಕತ್ತೆಯ ಮೈ ತೊಳೆದು ಮುದ್ದಾಡಿ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
ಒಂದೆ ಗಂಗಳದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೋನು | ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
ಕತ್ತೆಯ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಮಲಗೋನ
ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಹೊಂಟರೆ ಬೀದೀಲಿ
ದೇವೇಂದ್ರನಾ ಕುದುರೆ ಸಮನಲ್ಲ | ರಾಜನ
ಪಟ್ಟದ ಆನೆಯು ಚೆಟ್ಟಂತು
ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಸಾಕುಮಗಳು ಕತ್ತೆ ಅನ್ನೋ ಸುದ್ದಿ
ಊರ ಬಾಯೀಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ | ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
ಕತ್ತೆ ಬಿಟ್ಟರಲಾರ ಅರುಗಳಿಗೆ
ಇಂಥ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಿಗೆ ಬಂತಲೋ ಕೇಡುಗಾಲ
ಬಟ್ಟೆಯ ಒಗಿವಾಗ ತಲೆಮ್ಯಾಲೆ | ಕಾಗೆನುಗ್ಗಿ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗುವುಳಿ ಲೊಚ ಲೊಚ
ಎದ್ದಾನು ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಕತ್ತೆಯು ಏಳ್ಳಿಲ್ಲ
ಹೊಟ್ಟೆಯು ಊದಿ ಮಯ್ಯೆಲ್ಲ | ತಣ್ಣಗಾಗಿ
ಶಿವ ತನ್ನ ಪಾದಕೆ ಕರುಕೊಂಡ
ಊರ ಸೀಳಾದೀಲಿ ಕತ್ತೆಯ ಮಣ್ಣಾಡಿ
ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿಯ ಹಚ್ಚವನೆ | ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
ತೆಂಗಿನ ಕಾಯ ಒಡೆದವನೆ
ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಗೋಳನು ಕೇಳೋರು ಯಾರಯ್ಯ
ಮನವೆಲ್ಲ ವಣುಗು ಮರುಳಾಗಿ | ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
ಹೊರಟನು ದುಕ್ಕದಿ ದೇಸಾಂತರ
ಯಾಪಾರಕೊಂಟ್ಟಿದ್ದ ದೂರದ ಜಯಶೆಟ್ಟಿ
ನೋಡಿದ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಘನಪೂಜೆ | ಬಂದಿಲ್ಲಿ
ಕೈಮುಗದು ವಂಟನು ಯಾಪಾರಕೆ
ಶೆಟ್ಟಿಗೆ ಅವತ್ತು ಪ್ಯಾಟೀಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯ
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಳಕೊಂಡ ಬಳ್ಳಿ ಬಳ್ಳಿ | ನಮ್ಮ ಶೆಟ್ಟಿ
ಬಂಗಾರ ಬಾಚಿಕೊಂಡ ಚೀಲ ಚೀಲ

ಮನೆಗೋಗೋ ದಾರೀಲಿ ಶೆಟ್ಟಿ ಗೋರಿಯ ಮುಂದೆ
ಕೈಮುಗದು ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರ | ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ
ದೇವರ ಕಂಬ ಅದಕೆಣ್ಣೆ

ಊರೂರ ಸುದ್ದೀಲಿ ಜನಕೆ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿ
ಸೇರಿತು ಪರಸೆ ಗೋರಿದೇವ | ಹೆಸರೇಲಿ
ಗುಡಿಯೊಂದು ನಿಂತಿತಲ್ಲೊ ಮುಗಿಲ್ಲದ್ದ

ಕೈಚಾಚಿ ಭಿಕ್ಷದೋರು ಮೈಚಾಚಿ ಸೂಳೇರು
ಭಕ್ತೀಲಿ ಕುಡದು ಕುಣಿಯೋರು | ಸೇರವೆ
ಬಿಳಿಪೋಪಿಯೋರ ಬೆಳಕೇಲಿ

ಪೂಜೆಗೆ ವೈದಿಕರು ದಾನಾಕೆ ಸಾವುಕಾರು
ಕತ್ತೆ ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಲಾಸ | ಹಬ್ಬಿತ್ತು
ರಾಜ ರಾಣಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಹೋಯ್ತು

ರಾಜ ಸುಂಗಾರವಾದ ರಾಣಿ ಸುಂಗಾರವಾದ್ದು
ಕತ್ತೆಯ ಪೂಜೆಗೆ ಕುದುರೆಯ | ಏರಿಕೊಂಡು
ಬಂದರು ಗೋರಿಯ ದೇವರಿಗೆ

ದಾರಿ ದೇವರ ಕಂಡು ಧನ್ಯರಾಗಲು ಅಂದು
ರಾಜ ರಾಣಿಯ ಜೊತೆ ಪರಿವಾರ | ಹರಿದಿತ್ತು
ಕೂಡಿತ್ತು ಪರಸೆ ಕಡಲಾಗಿ

ಗೋರಿ ದೇವರ ಮಹಿಮೆ ಕೊಂಡಾಟ ನೆಡಿವಾಗ
ತಳ್ಳಾಟ ಹೊರಗೆ ಆಗಿತ್ತು | ಕತ್ತಿಡಿದು
ತಳವಾರು ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ತಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

ದೇಸಾಂತ್ರ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಕತ್ತೇಯ
ಹೂತ ಜಾಗವ ನೋಡೊ ಆಸೇಲಿ | ಬಂದವ್ನೆ
ಹುಡುಕುತ ನಿಂತವ್ನೆ ಹೂತಜಾಗ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರು (೧೯೫೪-೨೦೨೧)ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾಗಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಂಚನಬೆಲೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರ ಹಾಡು, ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು, ಕಷ್ಟ ಕಾಡಿನ ಹಾಡು, ಅಲ್ಲೆಕುಂತವರೆ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ಹಕ್ಕಿ ನೋಟ, ರಸ ಘಳಿಗೆ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಂಕಲನಗಳು, ಏಕಲವ್ಯ, ನೆಲಸಮ, ಪಂಚಮ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಿಗೆ ಕತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಪ್ರೀತಿ ಎಂತದು?
೨. ಗೋರಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪರಿಷೆ ಸೇರಿತು?
೩. ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಕವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಮರಳೋ ಜಾತ್ರೆ ಮರಳೋ ಆದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

೨. ಭಂಡರು

ಚ. ಸರ್ವಮಂಗಳ

ಆಶಯ: ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಚಿಂತನೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇವತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಬೆದರಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ
ಬಾಲ ಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳುವ
ಹಡಬೇ ದನ-ಗೂಳಿಗಳ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ
ಹೆಣ್ಣು ಬುದ್ಧಿ ಮೊಳಕಾಲ ಕೆಳಗಲ್ಲ
ಅಕ್ಕನಂತೆ ಮುಂಬರಿಯಬೇಕು
ಎನ್ನುವ ಲಿಂಗಭಕ್ತ ಅಣ್ಣಗಳ ಭಯವಯ್ಯಾ
ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಉಬ್ಬು-ತಗ್ಗಿನತ್ತ
ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ
ಅಂಡುಗಳ ಸವರಿದರೆ ಹೇಗೆಂದು
ಮೆಲುಕಿಸಿ
ಒಳಗೊಳಗೆ ಮುಲುಗುಟ್ಟುವ
ಈ ಪ್ರಭುಗಳ ದಿಗಿಲಯ್ಯಾ
ಬುದ್ಧಿವಂತ ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂದು
ತಾನು ತಾಳಿಬಿಗಿದ ಹೆಣ್ಣು
ಕಣ್ಣುಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆ
ಯಂತಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ
ಈ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಅಂಜಿಕೆಯಯ್ಯಾ
ಅನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬರಿಸಿ
ಮುತ್ತು-ಗಿತ್ತು ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಿ
ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ
ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದನ್ನೇ ಪದೇ ಪದೇ ನೆನಪಿಸುವ
ಈ ಮಳ್ಳಯ್ಯರನ್ನು ಕಂಡರೆ ವಾಕರಿಕೆಯಯ್ಯಾ
ಅಯ್ಯಾ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ
ಹಂಗೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಗೊಮ್ಮೆ
ಹೆಣ್ಣು ಬುಗುರಿಯಾಡಬಯಸುವ
ಇವುಗಳ ಕುಂಡಿಗೆ
ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಜಾಡಿಸಿ ಒದೀಬೇಕು.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಚ. ಸರ್ವಮಂಗಳ ೧೯೮೪ರಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಅಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡ ಕವನ ಸಂಕಲನ, ಜ್ಞಾನ ಶ್ರೀ, ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾವ್ಯ, ಚದುರಂಗ ವಾಚಿಕೆ ಸಂಪಾದನೆ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಭಂಡರು ಕವನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂವೇದನೆ ಹೇಗೆ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ?
೨. ಮಹಿಳಾ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಶೋಷಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ದಿಟ್ಟತನ, ವೈಚಾರಿಕತೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತದೆ?
೩. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಅನುಭವಿಸುವ ಅವಮಾನ, ನೋವು, ಅಸಹ್ಯ, ಭಯ, ಆಕ್ರೋಶಗಳು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ?

ಘಟಕ-III

೧. ರೊಟ್ಟಿ

ಪಿ. ಲಂಕೇಶ

ಆಶಯ: ಹಸಿವೆಂಬ ಹೆಚ್ಚುವು ಬಸುರ ಬಂದು ಹಿಡಿದಡೆ
ವಿಷವೇರಿತ್ತಯ್ಯಾ ಆಪಾದಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ
ಹಸಿವಿಗನ್ನವನಿಕ್ಕೆ ವಿಷವನಿಳುಹ ಬಲ್ಲಡೆ
ವಸುಧೆಯೊಳಗೆ ಆತನೆ ಗಾರುಡಿಗ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ -ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ

ಬೇಸಿಗೆ, ನೆರಳಿದ್ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನ, ತೇವವಿದ್ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೋಣ. ಸಿಂಗಾರಪೇಟೆಯ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾರದ ಕೆಳಗೆ ರೈಲಿನಿಂದ ಇಳಿದಾಗ ಆಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಮನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಇತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಓಡಾಡುವ ಕೂಲಿಗಳು; ಹರಿದ ಬಟ್ಟೆ, ಕೊಳಕು ಮೈ, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು. ಸ್ಟೇಷನ್ನು ತುಂಬ ಇಂತವರು; ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ತನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಬಣ್ಣದ ಚೀಟಿಗಳು, ಬೈದಾಟಗಳು, ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಂದ, ನೆಲದಿಂದ ಆಕಾಶದ ತನಕ, ಹೋಗಿ; ಊರೊಳಗೆ ಹೋದರೆ ಹತ್ತಾರು ಮೆರವಣಿಗೆ. ಅಂತ ಹಲವು ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಬ್ಯಾನರು, ಬೋರ್ಡುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಣಂತಿ ಮಗಳ ಹತ್ತಿರ ಚರ್ಚಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಮಗಳು ಹೆದರಿದಂತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲು ತಾಯಿ ಹವಣಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಹಾರಿಕೆಯ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಳು. ಅಳಿಯ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಬಂದಾಗ ಮಾತಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮಗಳಿಗೆ ತಂದ ತಿಂಡಿ ಪದಾರ್ಥ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ವಾರ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಟ್ರಂಕು ಬ್ಯಾಗು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಗಳು ಹಣ್ಣು, ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು.

ಮಗಳ ಮನೆಯಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿ. ರಣಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ನಡೆಯಲು ಬೇಸರವಾಗಿ ಗಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಬಿಚ್ಚುವ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದಳು.

“ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿ ನಡೆದಾಯಿತು. ಇದೊಂದು ಸ್ಟೇಷನ್ ಅಂತೆ. ನಿಂತುಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಜಾಗ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಕೆ ಜನ ತುಂಬಿದ್ದ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂನ ಒಂದು ಕಂಬದ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಪಕ್ಕದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಗೊಣಗಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲಾಡದೆ ನಿಂತಿತ್ತು. ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸಿಂಬಳಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿದ ನೋಣ ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಮುಜುಗರವಾಯಿತು. ಸುತ್ತ ನೋಡಿದಳು, ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ದಾಳಿ ತಪ್ಪದೆಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಳು. ಕೊಂಚ ಕೂಡ ಮಿಸುಕದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ತುಂಬು ಕೂದಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಯಿತು. ತಲೆಯಿಂದ ಇಳಿದ ಉದ್ದನೆಯ ಕೂದಲು; ಭುಜದಿಂದ ಅಡಿಯವರೆಗೆ ಹಸಿರಾದ ಕೊಳಕು ಬಟ್ಟೆ... ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಮ್ಮಿದಳು. ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕತ್ತು ತಿರುಗಿಸಿತು. ಹೆಂಗಸಲ್ಲ, ಗಂಡಸು. ಜ್ವರದಿಂದ ಸೋತು ಹೋಗಿದ್ದ ಮುಖ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಸುತ್ತ ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕಗಳು, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಗೆರೆಗಳು, ಮುಖದ ತುಂಬ ಕೋಪ, ನೋವು. ಆಕೆಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಟ್ರಂಕು, ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಕಂಬದಿಂದ ಕೊಂಚ ದೂರ ಸರಿದಳು. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ತ ಸರಿದು ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು, ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರೆ ಆತ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಸುತ್ತ ಓಡಾಡುವ ಜನ. ಅವಳ ತಳಮಳ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ತಾವು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದದ್ದಾಗಲಿ ಎಂದು ಮೊಂಡು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ನಿಂತಳು. ತನ್ನಂತೆಯೆ ಕಂಬಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬುಟ್ಟಿ, ಬ್ಯಾಗು, ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾದಿದ್ದವರು ಅನೇಕ ಜನ. ಕೊಳಕರು, ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕೆಂದರಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವರಲ್ಲಿ, ಕೊಳಕರು, ಉಗಿಯುವವರು; ನೋಡುತ್ತಾ ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ರೈಲಿನ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೆಲೊಂದು ಹೊಡೆಯಿತು. ರೈಲು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದೆಂದು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಬಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಗೇಟಿನ ಪಕ್ಕದ ಬೋರ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿತು; “ಈವೊತ್ತು ರೈಲು ಒಂದು ಗಂಟೆ ತಡ”.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇರೆ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನ, ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟೂ ಬೇಗ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಅವರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಾಯಿತು. ಹಸಿವೆ ಬೇರೆ, ಜನರೆದುರು ತಿಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬ್ಯಾಗು ತೆರೆದು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನಾದರೂ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ಯಾಕೆಟ್ಟು ಬಿಚ್ಚಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಒಂದನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕವನ್ನು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಮುದುರುತ್ತಿದ್ದಾಗ..... ಉದ್ದ ಕೂದಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಲ್ಕೇ ಗಜ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇಷ್ಟು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿದ್ದು ಜ್ವರವಲ್ಲ, ಬೇಸರವಲ್ಲ, ಹಸಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನಿಗೊಂದು ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಡೋಣವೇ ಎಂದು ನೋಡಿದಳು. ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಪಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ ಗಳಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಶಯ, ಭಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಗ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆತ ನೇರವಾಗಿ ಅವಳ ಕಡೆ ಜಿಗಿದು ಎಲ್ಲ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನ ಹತ್ತಿದ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋದ ಸಂಗತಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಆಕೆ ಎದ್ದಳು. “ಹೋ..... ಕಳ್ಳ! ಕಳ್ಳ!” ಅಂತ ಚೀರಿದಳು.

ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸುತ್ತ ಜನ ನಿಂತರು. ಅದರಲ್ಲೊಬ್ಬ ತೆಳ್ಳಗಿನ, ಎತ್ತರದ ಕ್ರೂರ ಕಣ್ಣುಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತು ಕೇಳಿದ: “ಏನಾಯಿತು?”.

ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಳು : “ಈತ..... ಕದ್ದ.... ನನ್ನ.....ನನ್ನ..”

“ಏನನ್ನ ಕದ್ದ?”

“ರೊಟ್ಟಿ ಕದ್ದ. ನನ್ನ ರೊಟ್ಟಿ ಆತ ತಿಂತಿರೋದು”.

ಆತ, ಉದ್ದ ಕೂದಲಿನ ಹಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಅರ್ಧ ಮುಗಿಸಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿವೆಯೇ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಪಂಚೆ, ಎದೆ ತೋರುವ ಅಂಗಿ, ಜಡೆಗಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಉದ್ದ ಕೂದಲು, ಕುರುಚಲು ಗಡ್ಡ. ಅವನ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ಜಗತ್ತು ಮೂಕವಾದಂತಿತ್ತು. ಕೆಲವರು ಏನನ್ನೋ ಗೊಣಗಿಕೊಂಡರು; ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದರು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ತೆಳ್ಳಗಿನ, ಎತ್ತರದ, ಕ್ರೂರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ: “ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟು ಚೀರಾಡೋದೇ? ಯಾಕೆ ಕದ್ದ ಗೊತ್ತಲ್ಲ?”

ಆತನ ಒಣಗಿದ ಕಂಠದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ನಗೆ ಬರಿಸಿತು.

ಆಕೆಯ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ನಡುಕ. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಧ್ವನಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು; “ಅಷ್ಟೂ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲವೇ, ನನ್ನಿಂದ ಆತ ಅದನ್ನ ಕಿತ್ತೊಂಡ”.

“ಹಸಿದಿತ್ತು..... ತುಂಬ ಹಸಿವಾಗಿತ್ತು ಅವನಿಗೆ”. ಉತ್ತರ ನೇರವಾಗಿತ್ತು. ಹಸಿದಿಂತೆ, ಅದಕ್ಕೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನಂತೆ; ಸಮರ್ಪಕವೂ ಹೌದು. ಆದರೆ ಕೆರಳಿದ, ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಮನಸ್ಸು ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಲೇಬೇಕೆಂದು ತಡವರಿಸುತ್ತ ಅವಳಿಂದ ಅನ್ನಿಸಿತು;

“ಕೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಕೊಡಿದ್ದೆ, ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ.....” ಅವಳ ಮಾತು ಸುತ್ತಣ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಕರಗಿತು, ಜನ ನಕ್ಕರು, ಚೀರಾಡಿದರು. ಅವಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯ, ಎದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಿಸಿ ಉಸಿರು, ಬೆವರು ಕೀಳಿಸುವ ಚುಡಾವಣೆ, ದುರ್ಬಲ ದೇಹದ ಅಗಲ ಕಣ್ಣುಗಳ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗಂಟಲು ಎತ್ತರಿಸಿ ಕೇಳಿದ.

“ನಿಮ್ಮಂತವರ ಮಾತು ಗೊತ್ತೇ. ಇದು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿರೋ ಕತೆ. ನಮ್ಮ ಹತ್ರ ಬಿಡಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಗು ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ, ಖಂಡಿತಾ ಕೊಡ್ತಿದ್ದಿರಾ? ಕೇಳಿದ್ದೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ದಿರಾ?”

“ಆಣೆಗೇನಯ್ಯ” ಅಂತ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೀಯಾಳಿಸಿದ.

ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಕಂತ್ರಿ ನಾಯಿಗಳು ಸಹ ಕೂಗುವುದು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ತಾನು ಸತ್ತರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಚೀರಿದಳು: “ನೀನ್ಯಾರಯ್ಯ ಆಣೆ ಮಾಡಿಸೋಕೆ? ನನ್ನಿಷ್ಟ

ಬಂದಿದ್ದೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸಿನ ಕೈಯಿಂದ ಕಿತ್ತೊಂಡು ಆ ನಾಯಿ ತಿಂತಿದ್ದೆ ಬೈತಿದ್ದೀರಲ್ಲ-
ನಾಚಿಕೆಯಾಗೋಲ್ಲವಾ? ನಿಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಹೆಂಡ್ತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಾ? ಥೂ-ನಾಯಿಗಳಾ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ನಾಯಿಗಳು?”

“ಮತ್ತೇನು? ದೂರ ಸರಿ, ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಡ”.

“ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೆಂಡ್ತಿ ಯಾಕ್ರೀ, ಮಕ್ಕಳು ಯಾಕ್ರೀ?” ಆ ಮುಂಡೆ ಮೂತಿಗೆ ಗುದ್ದೋ, ರೋಫ್ ನೋಡಯ್ಯ ಅವಳಾ?”

“ನನ್ನ ಕೈ ಮುಟ್ಟದ್ದೆ ಚಪ್ಪಲಿ ತಗೋಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ದೂರ ಸರಿತೀಯೋ ಇಲ್ಲಾ...” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳ ಕಂಠ ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು. ಚೀತ್ಕಾರವಾಯಿತು. ಜನರ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಜಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಚೀಲ, ಟ್ರಂಕು ಕಣ್ಣಿಂದ ಮರೆಯಾದವು. ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಜನ ಸುತ್ತ ಸೇರಿದರು. ‘ಥೂ’ ಅಂತ ಉಗಿದಳು. ಸುತ್ತ ಸೇರಿದ್ದವರು ನಕ್ಕರು, ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದರು; ಸಹಸ್ರ ಕಣ್ಣಿಗಳು ತನ್ನತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳಿಗೆ ಅಂತ ಅನುಭವ ಅದೇ ಮೊದಲು. ಬೆತ್ತಲೆ ನಿಂತಂತ ಅನ್ನಿಸಿಕೆ. ಸುತ್ತಣ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ನೀತಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಭಯ. ಆಗ ಜನರ ಗುಸುಗುಸು, ಭಯ ಶುರುವಾಯಿತು. ಯಾರೋ ‘ಪೋಲೀಸ್’ ಅಂದರು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಇಕ್ಕಲಕ್ಕೆ ಒತ್ತರಿಸುತ್ತ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸ್ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜೀವ ಸುಳಿಯಿತು. ಭಯ ಅಳುವಾಗಿ, ದೊಡ್ಡದಾಗಿ, ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ಪೋಲೀಸ್ ಎನನ್ನೋ ಕೇಳುತ್ತ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಬಂದ. ಅವನ ಮುಖ, ಮೈ ಬೆವರಿತ್ತು. ರಾಹುಕಳೆ ಇತ್ತು. ಹತ್ತಿರ ಬಂದವನೆ ಅವಳಿಂದ ಚೀಲ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಕೋಲಿನಿಂದ ತಲೆಗೆ ಬಾರಿಸಿದ. ಜನ ತೆಪ್ಪಗೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ರೊಟ್ಟಿಯ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಕೋಪದ ಅಲೆ ಎದ್ದಿತು. ಕೋಪ ಕೃತಿಗೆ ಇಳಿಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ನೊಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟ; ರಕ್ತ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಆತ ತತ್ತರಿಸಿ ನಿಂತ. ಪೋಲೀಸಿನವನಿಗೂ ಭಯವಿರಬೇಕು. “ಹೋಗಿ ಸಾರ್, ಹೊರಟು ಹೋಗಿ” ಅಂತ ಅವರನ್ನು ಕೋಲಿನಿಂದ ನೂಕ ಹತ್ತಿದ, ಆಕೆ ಕಳ್ಳನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ ಪೋಲೀಸಿನವನ ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ಯಾಕೆ ಹೊಡೆದೆ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದರು. ಇನ್ನೇನು ಪೋಲೀಸ್ ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಕಡ ಆಗಬೇಕು-

“ಬೇಡಿ, ಯಾರನ್ನೂ ಹೊಡೀಬೇಡಿ” ಅಂದಳು ಆಕೆ. ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ‘ಕಳ್ಳ’ನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರದೆ, ಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಾಗಿ, ಆದರೂ ಮುಟ್ಟಲಾರದೆ ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಟ್ರಂಕಿಗಾಗಿ ತಡಕಾಡಿದಳು. ಪೋಲೀಸ್ ಭಯದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದ ಆತ ಅಂದ, “ಅಮ್ಮಾ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ರಾಮಾಯಣ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ, ನಿಮ್ಮಂತೋರಿಂದ ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತೆ” ಅಂತ ಜನಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗುವ ಮಾತಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಹೋಗುವುದು ಆಕೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಚೀಲದಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ‘ಕಳ್ಳ’ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಹಣ್ಣನ್ನು ಚೀಲದಿಂದ ತೆಗೆದು ಅದರ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಸೋ, ಪೌಡರ್, ಕಾಲುಚೀಲ, ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಕೊಡ ಹೋದಳು. ಮೂಕವಾಗಿ ಕೈ ಚಾಚಿದಳು- ಆದರೆ ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. “ಕ್ಷಮಿಸಿ” ಅನ್ನಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಬಾಯಿಗೆ ಮಾತು ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಕ್ತವಾದ ಕೈಯಿಂದ ಹಣ್ಣು, ಕಾಲುಚೀಲಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವು.

ಆಗ ದೂರ ವಿಶಲ್, ಜನಕ್ಕೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮಿಲಿಟರಿ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು. ಜನ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಚದುರಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ದಟ್ಟ ಸಂದಣಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ಶುರುವಾಯಿತು. ತಟಸ್ಥವಾಗತೊಡಗಿದ್ದ ಪೋಲೀಸ್ ಹೊಸ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಲಾಠಿ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಹತ್ತಿದ. ಆಕೆ “ಬೇಡಿ, ಹೊಡೀಬೇಡಿ” ಅಂದಳು. ಯಾರಿಗೂ ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ರಿಸರ್ವ್ ಪಡೆ ಜನರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿತು. ಪೋಲೀಸಿನವನು “ನೋಡಿ, ಈ ಜನರ ತರಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದದ್ದೆ. ಬನ್ನಿ, ಈಗ ಎಲ್ಲೂ ತೊಲಗಾರೆ” ಅಂತ ಅವಳ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದ. ತೋಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬೆನ್ನನ್ನು ಹಾದು ನೇವರಿಸುವ ಅ ಪೋಲೀಸ್ ಕೈ. ಅವನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು. “ಅವರು ಯಾಕೆ ಜನಕ್ಕೆ ಹೊಡೀತಿದಾರೆ? ಬೇಡಿ. ಹೊಡೀಬೇಡಿ. ನಾನು ಬರೋಲ್ಲ. ನೀವು ಹೋಗಿ-ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಬಿಡಿ” ಅಂದಳು. ಆದರೆ ಆತ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; ಬೆವತ ಎದೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದ ಅವನ ಖಾಕಿ ಎದೆ. “ನಿನಗೇನು ತಲೆ ಸಮವಿಲ್ಲ-ಬಾ ಮಹಾರಾಯ್ತಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾ” ಅಂದ ಪೋಲೀಸ್.

ರಿಸರ್ವ್ ದಳದ ಪ್ರಭಾವ ಜೋರಾಗಿತ್ತು. ಜನ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರೂರವಾಗಿ, ಸೇಡು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ಆದರೆ ರೊಟ್ಟಿಯ ಕಳ್ಳ ಅದೇ ಕಂಬದ ಹತ್ತಿರ ರಕ್ತ ಸುರಿಸುತ್ತ ನಿಂತು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪೋಲೀಸ್ ಅವಳನ್ನು ದರದರ ಎಳೆದೊಯ್ದು ರಿಸರ್ವ್ ಮಂದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟ. ಆಕೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವಳ ಸುತ್ತ ಪೋಲೀಸರು ನಿಂತರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ ಗುಂಪಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಗೆ ಆಶೆಯಾಯಿತು; ಅವರಿಂದ ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿತು; ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೋಪ ತೋರಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು.

ಆದರೆ ಸುತ್ತ ಪೋಲೀಸ್, ಹಿಂದೆ ಹೊರಟ ವ್ಯಾನು. ಲೆಫ್ಟ್, ರೈಟ್, ಲೆಫ್ಟ್, ರೈಟ್ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. “ಎಲ್ಲಿಗೆ?” ಅಂದಳು. “ಬನ್ನೀಮ್ಮ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ” ಅಂದ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ. ಕಂಬನಿ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನ ಕಂಬಗಳು, ಗೋಡೆಗಳು, ಮೂಟೆಗಳ ಸಂದಿನಲ್ಲೇ ಆ ಭಿಕ್ಷುಕ ಕಾಣಿಸಿದ-ಜ್ವರ, ಕೋಪ, ಹಸಿವೆಯ ಅವನ ಕಣ್ಣು ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆತ ತಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣೊರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದಳು. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸಿನವರ ಗಬ್ಬು ವಾಸನೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದೊಡನೆ ಆತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ - ಹಸಿರು ಅಂಗಿ, ತೊಡೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಪಂಚೆ, ಹಸಿವು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣು, ರಕ್ತ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಪಿ. ಲಂಕೇಶ (೧೯೩೫-೨೦೦೦) ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊನಗನವಳ್ಳಿಯವರು. ತಲೆಮಾರು, ನೀಲುಕಾವ್ಯ, ಇಂಚರ, ಚಿತ್ರ, ಸಮೂಹ ಕವನಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕ, ಬಿರುಕು, ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಲು ಕರಗುವ ಸಮಯ, ಉಲ್ಲಂಘನೆ, ಮಂಜು ಕವಿದ ಸಂಜೆ ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಗುಣಮುಖ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಕ್ರಾಂತಿ ಬಂತು ಕ್ರಾಂತಿ, ತೆರೆಗಳು ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದ ಚಿತ್ರಣ ವಿವರಿಸಿ.
೨. ರೊಟ್ಟಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೩. ಪೋಲೀಸರ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ರೊಟ್ಟಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗ ಪಡೆದ ತಿರುವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೪. ರೊಟ್ಟಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿನ ಹಸಿವು, ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಅವಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ

ನಿರಂಜನ

ಆಶಯ: ಸಭ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಸಮಾಜ ಅನಾಥ, ಅಂಗವಿಕಲ, ಅಬಲೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ವರ್ತನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ. ಇಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂದು ಸರಕನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವ ಪರಿ ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ದೇಹ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಸುಖ, ಐಷಾರಾಮಿ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ದೇಹ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ.

ಆ ಸರ್ಕಲಿನಾಚೆ ಯಾರೂ ಹೋಗಲೊಲ್ಲರು. ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅಡತಡೆಯಿಲ್ಲದ ವಿಸ್ತಾರ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಶೀತಲ ಗಾಳಿ ದುರ್ಗಂಧವನ್ನು ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ ಗುಜುಗುಜು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದೆಲ್ಲ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲರವ. ಸೂರ್ಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾವೇರತೊಡಗಿತು. ಸರ್ಕಲನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗಬೇಕಾದವರು, ಭೀತಿಯಿಂದೊಮ್ಮೆ ಎಡಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ, ಸರಸರನೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪೌರಸಭೆಗೆ ವರದಿ ಹೋಯಿತು.

* * *

ಅದೊಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಾಣಿ ಎದ್ದು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ-ರಾತ್ರಿ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸಂಗಡಿಗನಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾರರ ಆ ಹುಡುಗಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದಳು- ತಮಿಳು ನಾಡಿನೊಂದು ಊರಿಂದ. ತಿರುಪೆ ಎತ್ತುವ ಗರೀಬ ಆತ, ಒಂದು ಕೈ ಮೊಂಡು, ಆದರೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ, ಇನ್ನೊಂದು ತೋಳಿನಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಆತ ಬಳಸಿ ಬರಸೆಳೆದಿದ್ದ. ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೃದಯದಿಂದ ಆಕೆ ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆ ಬಲಿಷ್ಠ ತೋಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಎರಡು ಕೈಗಳ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇತ್ತದಕ್ಕೆ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅವರು ಓಡಿಹೋದರು.

ಮನೆ ಇತ್ತು ಆಕೆಗೆ-ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಲು. ಹೊಲವಿತ್ತು ಆಕೆಯ ತಾಯ್ತಂದೆಯರಿಗೆ-ಒಕ್ಕಲುತನದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊಲ. ಆ ವರ್ಷವೇ ಎಲ್ಲವೂ ಹೊರಟು ಹೋದವು. ದೇಶಪ್ರೇಮಿಯಾದ ಆ ಹಿರಿಯ ಜಮೀನ್ದಾರ ಹೆಚ್ಚು ಗೇಣಿ ಕೇಳಿದ. ಕೊಡದೇ ಹೋದರೆ ಹೊಸ ಒಕ್ಕಲನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಕಾಣಿಯ ತಾಯ್ತಂದೆಯರು ಹೊಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಮಡಿಕೆಕುಡಿಕೆಗಳೊಡನೆ ಗುಳೆ ಹೊರಟಿತು ಆ ಸಂಸಾರ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಕೂಲಿಯಾಗುವೆನೆಂದು ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋದ. ಕಿರಿಯವನು ಜಗಳವಾಡಿ ದೇಶಾಂತರ ಹೋದ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಮೂಕಿಯಾದ ಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಊರೂರು ಸುತ್ತಿದರು.

ಎಷ್ಟು ಸುತ್ತಾಡಿದರೂ ಕೆಲಸ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ ಸರ್ವಿಸಾದ ಬಳಿಕ ಬಿಕ್ಕಿ ಎತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಅವರಿಗೆ ಖಾಯಂ ಆಯಿತು. ತಾಯ್ತಂದೆಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಆ ಮೂಕಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಃಖವಾಗಿತ್ತು-ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು ವಾಸಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೋ ಮನೆಯ ಮಾಡಿನ ಕೆಳಗೆ ಬೀದಿಯ ಬಳಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಹೊರಳಾಡಿದ ಮೊಂಡುಕೈಯ ಯುವಕ ಭಿಕ್ಷುಕ, ಆಕೆಗೊಂದು ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ.

ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವ ಆಧಾರ ಅದು.

ಓಡಿಬಂದ ಮೇಲೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋದ ಹತ್ತೇ ದಿನ. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮುಂಜಾನೆ ಆಕೆ ಒಬ್ಬಳೇ, ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾ ಆಳದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆ ದಿನವೆಲ್ಲ ಆ ಮೂಕಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಳಬಳ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಸುಕಿಕೊಂಡು, ಕೂತಲ್ಲೇ ಗೋಡೆಗೆ ಹಣೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಗೊಳೋ ಎಂದು ರೋದಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿದಳು. ಆತ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಗಾಡಿ ಹತ್ತಿ ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಟಿಕೆಟಿಲ್ಲದ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದನೋ ಆ ಮಹಾರಾಯ!

ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದ ಹಿಂದಿದ್ದ ಕೆರೆಗೆ ಕಾಣಿ ಹೋದಳು. ನೀರಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಳು. ರವಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ್ದ ಬಾಚಣಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ತಲೆಗೆ ಕೈಯಿಂದ ನೀರು ಹನಿಸಿ, ಬಾಚಿದಳು. ಅದೇ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆ ಕಾಲು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋದಳು.

ಆಕೆ ರೂಪವತಿಯಲ್ಲ, ತೆಳ್ಳನೆಯ ಜೀವ. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿ ಮೈ ತುಂಬಿತ್ತು. ಬರಿಯ ದೇಹ ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವವರಿಗೆ ಆಕೆ ಮನದಣಿಯುವ ಊಟವಾಗಿದ್ದಳು.

ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ಆಕೆಯೊಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಸಿಗರೇಟು ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಬೀದಿಯ ದೀಪಗಳು ಹತ್ತಿಕೊಂಡವು. ಯಾವುದೋ ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಾಗಿಲು ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ತೆರೆದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿ ಆ ದೀಪಗಳತ್ತ ಪಿಳಿ ಪಿಳಿ ನೋಡಿದಳು. ಒಂದು ಸೈಕಲ್ ಎಂದು ಭಾಗದಿಂದ ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ಪೋಲೀಸನ ಸಿಳ್ಳೊಂದು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಸದ್ದು ಮಾಡಿತು.....ಆಕೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಆತ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ.

ಫುಟ್‌ಪಾತಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಒಂದು ದೇವದಾರು ಮರದ ಬಳಿ ಆಕೆ ನಿಂತಳು. ಆತನೂ ಸಮೀಪ ಬಂದ. ತಿಂಡಿಯ ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಆತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ. 'ಅ ಆ' ಎಂದು ಆಕೆಯ ಗಂಟಲಿಂದ ಸ್ವರ ಹೊರಟಿತು. ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನಾಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಆ ಚೌಚೌವನ್ನು ಗಬಗಬನೆ ತಿಂದಳು. ಆತ ಇನ್ನೊಂದು ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿದ.

'ಬೆಳಗ್ಗಿನಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ' ಎಂದನಾತ.

ಆಕೆ ಆತನ ತುಟಿಯಲುಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಎಷ್ಟನ್ನೋ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಕಿವಿಯ ಭೇರಿಯ ಮೇಲೆ ಸದ್ದೇನೋ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಕೆ 'ಕಕಾಕ ಅ ಆ ಅ' ಎಂದೇನೋ ಹೇಳಿದಳು. ಕಣ್ಣೀರು ಚಿಮ್ಮತೊಡಗಿತು.

'ಚು ಚು ಚು' ಎಂದು ಆತ ಸಂತಾಪ ಸೂಚಿಸಿದ. ಬಾ, ಎಂದು ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಆಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಆತನನ್ನೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು-ನಾಯಿ ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋಗುವಂತೆ ಸಾಗಿದಳು.

ಯಾವುದೋ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಆ ರಾತ್ರೆ ಬೆಳಗಾಯಿತು.

* * *

ಆ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಕಳೆದವು. ಆಕೆಯನ್ನು ಅವನು ಸಿಂಗರಿಸಿದ.

ಅರ್ಥಮಾತಿನಿಂದ ಅರ್ಥ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದ.

'ನಾನು ಹೊಸಬರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರ್ತೀನಿ. ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು. ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಬಾರದು. ಮೂಕಿ ಅಂತ ತೋರಿಸಬಾರದು.'

ಆಕೆ ಕುಂಯ್ ಕುಂಯ್ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಮೂಕಿ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ ಆತ ಹಾವ ಭಾವ ಮಾಡಿದಾಗ ಆಕೆಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕುಂಯ್ ಕುಂಯ್ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ಆ ಸಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆತ ಯಾರನ್ನೋ ಕರೆದು ತಂದ. ಸಂಭಾವಿತರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರವರು. ಅವರೆದುರು ಆತ ಹಾಗೆ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ತಿಂಡಿಯ ತುಣುಕಿನ ಮೇಲೆ ನಾಯಿಯ ಕಣ್ಣಿದ್ದ ಹಾಗೆ! ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಅವರ ಜೇಬುಗಳ ಮೇಲಿತ್ತು.

ಬಂದವರಲೊಬ್ಬ ಶುದ್ಧ ಪಶು. ಆಕೆಯ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಡಿದು ನೋಯಿಸತೊಡಗಿದ.

ಆಕೆ ನೋವು ತಡೆಯಲಾರದೆ 'ವೆ ವೆ ವೆ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಳು. ಎರಡೂ ಕೈಯಿಂದ ದಬ್ಬಿ ಅವನನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿದಳು. ರಂಪವಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ಯಜಮಾನನು ಬಡ ನಾಯಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಆಕೆಗೆ ಬಡೆದ. ಆಕೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಬಂದವರು ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ನಡು ರಾತ್ರೆ ಆತ, ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಾಗದಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದ. 'ನೋವಾಯಿತೆ? ನೋವಾಯಿತೆ?' ಎಂದ. ಆಕೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಏನೇನೋ ವಿವಿಧ ವಿಕಾರಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಆ ಅಲ್ಪಮಾನವನಿಗೆ ಅದರ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾಣಿ ಬಲು ಮೆದುವಾದಳು.

ಆತನನ್ನು ಆಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಸಾರೆ ಮೊಂಡು ಕೈಯವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಯಾರನ್ನೂ ಆಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಲಿಲ್ಲ.

ದುಡ್ಡಿನ ಬೆಲೆ ಕಾಣಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ, ಎರಡು ಸೀರೆ-ರವಕೆ, ಜಂಪರ್, ರಾತ್ರಿ ಹೊರಹೋಗುವಾಗ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ತೂತಾಗಿದ್ದ, ಆದರೆ ಉಣ್ಣೆಯ, ಸ್ತ್ರೀ ಕೋಟು, ಮುಡಿಯಲು ಹೂ, ಮೂಗಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವ ಎಣ್ಣೆ-ಕೂದಲಿಗೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಊಟ-ತಿಂಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ದಿನ ಕಳೆಯಿತು.

ಸದ್ಯ ಆಕೆ ಬಸುರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಆಕೆಗೆ ಎದೆ ನೋವಾಯಿತು. ಹೊರಳಾಡಿದಳು, ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ, ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲಿನ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯಾಡುವ ಜನರ, ಮೊಂಡುಕೈಯ ಮೊದಲ ಜತೆಗಾರನ ನೆನಪಾಯಿತು. ಓಹೋ ಓ ಓ ಎಂದೆಲ್ಲ ಸ್ವರವೆತ್ತಿದಳು. ಎರಡು ದಿನವೂ ರಾತ್ರೆಯೂ ಹೀಗೆ ಆಯಿತು. ಗಿರಾಕಿಗಳು ಬರುವುದಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಂಡಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆಕೆ ಓಡಿಹೋದಳು. ನಗರದ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಚನ್ನು ತಲುಪಿ ಅದನ್ನೂ ದಾಟಿದಳು.

* * *

ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದುದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ. ಹೊಲ ಉಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಜತೆ ಎತ್ತು, ರೈತರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೌನದಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಕೆದರಿದ ತಲೆ ಕೂದಲನ್ನು ಬಾಚುವುದೂ ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಕೆಗೆ. ಒಂದಾಣೆಯ ಪುಟ್ಟ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವ ಬಯಕೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವುದು ಬೇಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮಳೆ ಹನಿ ಬಿದ್ದು ಸುತ್ತಲಿನ ನೆಲವೆಲ್ಲ ಹಸುರಾಗಿತ್ತು. ಚಿಗುರು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿ ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತಳು. ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ನೂರೊಂದು ನೆನಪುಗಳು ಬಂದವು. ಮುಖ ಸಣ್ಣದಾಯಿತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜೊಂಪು ಹತ್ತಿ ಅಲ್ಲೆ ಒರಗಿ ನಿಡ್ಡೆ ಹೋದಳು.

ಸಂಜೆ, 'ಶ್ ಶ್ ಏಯ್ ಏಯ್' ಎಂದು ಕೆಲವು ರೈತ ಹೆಂಗಸರು ಎಬ್ಬಿಸಿದಾಗಲೇ ಆಕೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿದ್ದು. ಕತ್ತಲಾದಂತೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಧಾವಿಸುತ್ತ ಧಾವಿಸುತ್ತ ಕಾಣಿ ನಗರ ಸೇರಿದಳು. ಒಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಲೆ ಇತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೆ ಜಗುಲಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಮಲಗಿದಳು.

* * *

ಬೆಳಗಾದೊಡನೆಯೇ ಎದ್ದು ಹೋದಳಾಕೆ. ಹೋಗುತ್ತ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಹಾಗೆಯೇ ಸುತ್ತಾಡಿದಾಗ ಆ ಜಾಗದ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ವಿಸ್ತಾರ ಭೂಮಿ-ಸುತ್ತಲೂ ಹಸುರು ಹುಲ್ಲು. ಅಲ್ಲೆ ಆ ಸರ್ಕಲ್-ಅದರ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜಿ. ಯಾರದೋ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ಯಾವುದೋ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡ.

ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮಾರುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇದ್ದ ಪುಡಿಕಾಸು ಸುರಿದು, ಕಾಸಿನ ಬೆಲೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಆ ಮೂಕಿ ಕಲಿತಳು.

ಹಸಿವು ಇಂಗಲಿಲ್ಲ.

ಕತ್ತಲಾದಾಗ ಆ ಸರ್ಕಲಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು. ಕೇಂದ್ರದ ಒಂದೇ ಒಂದು ದೀಪದಿಂದ ಮಂದಪ್ರಕಾಶವಷ್ಟೇ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನೋಡಿದ ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಮುಂದೆ ಹಾದು ಹೋದ ಬಳಿಕ ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತ ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಸುಳಿದ. ಕಾಣಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಸರ್ಕಲಿನಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಯಲಿನತ್ತ ನಡೆದಳು-ಎಲ್ಲೋ ಮರದತ್ತ ಯಾವುದೋ ಪೊದೆಯ ಬಳಿಗೆ. ಆ ಮನುಷ್ಯ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ.

ಮರುದಿನ ಕಾಗದದ ಚೂರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ತಿಂಡಿಯೂ ಬರುವುದು, ಊಟವೂ ಬರುವುದು, ಚಿಲ್ಲರೆ ಕಾಸೂ ವಾಪಸು ಬರುವುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಿ ಕಲಿತಳು. ಎಷ್ಟು ವಾಪಸು ಬರುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನು ಕತೆಯೋ-ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆಗೆ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಹಗಲು ಅಲೆದಾಟ. ಸಂಜೆ ಸರ್ಕಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಪರಿಚಯ. ಸಮೀಪದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯೇ ಒಂದು ಸಾರಿಯೋ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾರಿಯೋ ಸಾಯುವುದು- ಸತ್ತು ಜೀವಿಸುವುದು.

ಜೀವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮಾರನೆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸಾಯುವುದು.

ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು....

ಎಂಥೆಂಥವರೆಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದು ಕುಡುಕ 'ಲಘಂಗ'ರಿರಬಹುದು, ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟ ಭ್ರಮರ ಜೀವನದ ವಿಲಾಸಿಗಳಿರಬಹುದು. ಹಗಲೆಲ್ಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೋಗು ಧರಿಸುವ ಕಾಮುಕರಿರಬಹುದು. ಮನೆಯ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ದಾಹಿಗಳಿರಬಹುದು.....ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಮಾತು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಏನಾದರೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ಮುಖ ನೋಡಿದರೆ ಅದರ ಹಾವಭಾವದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಆಕೆಗೆ. ಆದರೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದವರ ಕಾಣುವುದೇನು ಬಂತು?

ಇದು ಮಾನವೀಯವೆ? ಪಾಶವಿಕವೆ? ಎಂಬುದೂ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಪ್ರೇಮ-ಕಾಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಲ್ಲವಳಲ್ಲ. ಆಕೆ, ಎಳೆ ಮೀಸೆಯವನಿರಲಿ-ಮುದುಕನಿರಲಿ, ಆಕೆಗೆರಡೂ ಸಮವೇ, ದೇಹ ಬಳಲಿದಾಗ ಆಕೆ ನರಳುವಳು. ನೋವಾದಾಗ ಗಂಟಲಿನಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗದ ವಿಕೃತ ಸ್ವರ ಹೊರಡಿಸುವಳು....

ತಾನು ಮೂಕಿ. ಮೂಕಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಬಯಸುವವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಅನುಭವಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬುದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಕಾಣೆಗೆ. ನಡೆಯುವುದೆಲ್ಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಹಾರ. ಆಕೆಯೊಂದು ಉಸಿರಾಡುವ ಯಂತ್ರ.

* * *

ಮಳೆ ಬಲವಾಯಿತು. ಗಿರಾಕಿಗಳು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಂಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಜೀವ ಸಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಕಾಣೆ ಬಡಕಲಾದಳು. ತಾನೇ ಎದ್ದು ಜನರಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಸುಳಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಕೆನ್ನೆಗಳು ಗುಳಿಬಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ಜ್ವರ ಬರತೊಡಗಿತು.

ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳಾಕೆ.

ಆಕೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಳಕುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಉಣ್ಣೆ ಕೋಟನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೆ, ತಲೆಗೆ ಹೂ ಮುಡಿದಿದ್ದರೆ, ಸುಮಾರಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಮುಖವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ, ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದೆವ್ವಗಳು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆಲವು ಪುಂಡರು ಆಕೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು. ಆದರೆ ಪುಡಿಕಾಸು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಪೀಡಿಸಿ ಬಲಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ನಗೆಯೋ-ವಿಕಟ ಅಟ್ಟಹಾಸಗಳೋ! ಕಾಣೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವಿಫಲವಾದಾಗ ತೇಕುತ್ತ ತೇಕುತ್ತ ಆದದ್ದಾಗಲೆಂದು ತಲೆಬಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಜ್ವರ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಡವೆಂದು ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಚರ್ಮಕ್ಕೇನೋ ರೋಗ ಬಡಿಯಿತು. ಯುವತಿ ಕಾಣೆ ತುಂಬ ನರಳಾಡಿದಳು.

ಮೈಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆ ಬರತೊಡಗಿತು.

ಕಾಣೆ ಇರುವ ತಾಣ ಬದಲಿಸಿದಳು. ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗಿನಾಚೆ ಇದ್ದ ಮುರುಕು ಮನೆಯೊಂದರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ನಡುವಯಸ್ಸಿನ ಭಿಕ್ಷುಕ ತನ್ನ ಅರಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಆತ ಮೂರುದಿನ ಅವಳಿಗಿಷ್ಟು ಗಂಜಿ ನೀಡಿದ.

ಆಕೆ ಮುರಿದಿದ್ದ ಮಾಡಿನೆಡೆಯಿಂದ ಆಕಾಶದತ್ತ ಬಿರಬಿರನೆ ನೋಡುತ್ತ ಮಲಗಿದಳು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಜ್ವರ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಸಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಆ ಭಿಕ್ಷುಕ, ಆಸೆಯಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಆಕೆಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಭಾವನೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಲ್ಲ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆತ ಆ ದಿನ ಭಿಕ್ಷೆವೆತ್ತುವುದಕ್ಕೂ ಹೋಗದೆ ಅವಳೊಡನೆಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟ, ರೋಗ ಪೀಡಿತವಾಗಿದ್ದ ಆತನ ದೇಹ, ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಹೊರಟಿತ್ತು.

ಸಂಜೆ ಕಾಣೆ, ತನ್ನ ಕರಿಯ ಕೋಟನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು, ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲನ್ನು ದಾಟಿ, ಸರ್ಕಲಿನತ್ತ ಹೋಗಿ, ಕತ್ತಲೆ ಇದ್ದ ಆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು. ಆಕೆಗೆ ಬವಳಿ ಬಂದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಊರಿನ ಹೊಲ, ತಾಯಿ-ತಂದೆ, ಮೊಂಡು ಕೈಯ ಜತೆಗಾರ-ಇವರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬಂದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕೂಲಿಯಾಗಲೆಂದು ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋದ ಅಣ್ಣನೂ, ಜಗಳಾಡಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟ ತಮ್ಮನೂ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಂತು.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿರಲಾರದೆ ಆಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತಳು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮಾರುವಾತನ ಕಾಗದದೊಳಗಿನ ದೀಪ ಬಾ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪುಡಿಕಾಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈ ಚಾಚಿ ಬಾಚಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಒಯ್ದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಂಟೆ ಒಂದು ಕಳೆಯಿತು-ಒಂದೂವರೆಯಾಯಿತು. ಕಾರಂಜಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟರು.... ಕಾಣಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಆಸೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

ಕೊನೆಗೊಬ್ಬ ಬಂದು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತ. ಧಾಂಡಿಗ ವೇಷ. ಪೋಲಿ ಸ್ವರೂಪಿ. ತೋಳು ಬೀಸಿ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಆಕೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಕಾಲೆಳೆದುಕೊಂಡು ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು.

ಆತ ಯಾವನೋ ಹೊಸಬ. ಅಲ್ಲೇ ಪೊದರಿನಾಚೆ ಆಕೆಯನ್ನಾತ ಕೆಡವಿದ. 'ಗೊರಕ್' ಎಂದಳು ಕಾಣಿ.....ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡು ಆತ ಎದ್ದುನಿಂತ ಮೈ ಕೊಡವಿದ. 'ಥುತ್' ಎಂದು ಹೊರಟ.

ಕಾಸು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಣಿ ಆರ್ತನಾದ ಮಾಡುವಂತೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು. ಆದರೆ ಸ್ವರ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಏಳಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಆತ ಬೇಗ ಬೇಗನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡತೊಡಗಿದ.

ಹೆತ್ತ ಎಳೆಗೂಸನ್ನು ಕಸಿದೊಯ್ಯುವ ಪಾಪಿಯ ಬೆನ್ನಟ್ಟುವಂತೆ ಆಕೆ ಓಡಿದಳು.

'ಲೊಬೊಲೊಬೊ' ಎಂದಾಕೆ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಳು. 'ಯವವಾ ತಕಕ್ಕ ಅಆ' ಎಂದು ಚೀರಿದಳಾಕೆ ಈತ ದುಡ್ಡು ಕೊಡದೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆಕೆ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸಬೇಡವೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾಳೆಯ ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಕಸಿಯಬೇಡವೆಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಈತ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದ. ಜನರಿನ್ನೂ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಬಹುದು. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಬಹುದು.....

ಆ ಅಸಾಮಿ ಥಟಕ್ಕನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ. ಆಕೆಯ ಗಂಟಲಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಹಿಸುಕಿ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿದ. 'ಹೊಲಸು ರಂಡೆ!' ಎಂದು ಶಪಿಸಿದ. ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೂಟುಗಾಲಿನಿಂದ ಒದೆದ.

ಕಾಣಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು.....ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸ್ವರ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಹೊರಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿತ್ತು.....ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ.....ನಿಂತು ನಿಂತು.....ನಿಧಾನವಾದ ಉಸಿರು.....ಕೊನೆಯ ಒಂದೆರಡು ಉಸಿರಾಟ.

* * *

ಬೆಳಗಾಯಿತು.

.....ಸೂರ್ಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾವೇರತೊಡಗಿತು. ಸರ್ಕಲನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗಬೇಕಾದವರು, ಭೀತಿಯಿಂದೊಮ್ಮೆ ಎಡಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ, ಸರಸರನೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ನಿಲ್ಲುವವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.....

.....ಪೌರಸಭೆಯ ವ್ಯಾನು ಬಂದು ಕಳೇಬರವನ್ನು ಒಯ್ಯುವುದೆಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಕಾಣಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು.

ಸುತ್ತು ಬರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ಗಿಡುಗ, ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ.

-ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ನಿರಂಜನ (1924-1995) ಇವರ ಜನನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಳಕುಂದದಲ್ಲಿ. ಇವರ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಕುಳಕುಂದ ಶಿವರಾಯ. ಇವರು ಗಾಂಧೀಜಿ, ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಲೆನಿನ್‌ರ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ವಿಮೋಚನೆ, ಬನಶಂಕರಿ, ಅಭಯ, ದೂರದ ನಕ್ಷತ್ರ, ರಂಗಮ್ಮನ ವಠಾರ, ಚಿರಸ್ಮರಣೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಸಂಧಿಕಾಲ, ರಕ್ತಸರೋವರ, ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ, ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಮುಂತಾದ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕಾಣಿಯ ದುರಂತ ಸಾವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ವೇಶ್ಯಾ ವೃತ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ಕರಾಳತೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ?
೩. ಬಡತನ, ಹಸಿವಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

೨. ಪ್ರಯಾಣ

ಡಾ. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ

ಆಶಯ: ಕಾಲಚಕ್ರ ಉರುಳಿದಂತೆ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಹ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ, ಇತರ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರೀತಿ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಕ್ರಮೇಣ ಆಧುನಿಕ ನಗರೀಕರಣದ ಬದುಕಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಲೋಭ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

‘ದೇವಕಿ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ 11 ಗಂಟೆಗೆ ತೀರಿಕೊಂಡಳು.’

ತಾರು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಕಿಶೋರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಬದಲಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯ ಭಾವ ಮೂಡಿತು. ಅಂತೂ ಒಮ್ಮೆ ದೇವಕನ ಜೀವನ ಮುಗಿದಾಗಾತು. ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ-ಇನ್ನು ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ, ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಕೂತ ರವೀಂದ್ರನತ್ತ ನೋಡಿದ.

“ಡ್ಯಾಡಿ, ಯಾರು” ರವೀಂದ್ರ ಕೇಳಿದ.

“ಪೋಸ್ಟಮನ್. ರವಿ, ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಯೋದ ಬಿಡದನ್ನ. ಎಷ್ಟು ಸಾರೆ ಹೇಳಬೇಕು ನಿನಗೆ-ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದಕೊಡಲೆ ಹೋಮ್‌ವರ್ಕ್ ಮಾಡಬೇಕಂತ?” ಕಿಶೋರನ ಮಾತು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗಿತ್ತು.

ರವೀಂದ್ರ ಡ್ಯಾಡಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಬೆದರಿ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಕೂತ. ತಾನು ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕ್ರಾಸ್ ಬರೆದು, ಸಮೀಪ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೊದಲನೇ ಇಯತ್ತೆಯ ರೇಡಿಯಂಟ್ ರೀಡರ್ಸ್‌ದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟ.

ಕಿಶೋರ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬ್ರೇಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದ, “ಮೇರಿ, ಯೂ ನೊ, ದೇವಿದೀದಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳು.” ಮೇರಿಯ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ‘ದೇವಕಿ’ ಯಾವಾಗಲೂ ‘ದೇವಿದೀದಿ’ಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಯಾರು? ದೇವಿದೀದಿ?” ಎಂದು ಮೇರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಚಹಾದ ಕೆಟಲ್ ಅಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು, ಕಿಶೋರನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ತಾರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿದಳು. ಟೈಪಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಸತ್ಯ ಅವನ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ‘ಆಯ್ ಸೀ, ಆಯ್ ಸಾರಿ,’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಳು.

“ಪ್ಲೀಜ್, ಒಂದು ಕಪ್ ಟೀ ಕೊಡು” ಕಿಶೋರ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

“ಟೀ?” ಎಂದು ಒಂದು ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಡಿಕಾಕ್ಸ್‌ನ್ ಸುರವಿ, ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಅವನತ್ತ ಸರಿಸಿದಳು.

ಕಿಶೋರ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು, ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಸುರವಿ ಚಮಚಿಯಿಂದ ಚಹಾ ತಿರುವತೊಡಗಿದ.

“ಮುಂದೇನು ಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಮೇರಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಕಿಶೋರ ಚಹಾ ಗುಟುಕು ಗುಟುಕಾಗಿ ಕುಡಿಯತೊಡಗಿದ.

ಮೇರಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟಳು.

“ಕಿಶೋರ, ನೀ ಹಾಗಾದರೆ ಹೊರಡಬೇಕು ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಅಲ್ಲ?”

“ಹೋಗಬೇಕು ಖರೆ, ಆದರೆ ನಾ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕ ತೀರಿಕೊಂಡಾಳ, ಮತ್ತೆ ನೀ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ? ಛೇ, ನೀ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಕಿಶೋರ, ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಅದು.”

“ಮೇರಿ, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಏನದ ಏನಿಲ್ಲ ಅಂತ ನೀ ನನಗ ಹೇಳೋದು ಬ್ಯಾಡಾ.”

“ಆಯ್ ಸಾರಿ!” ಎಂದು ಮೇರಿ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಬ್ರೇಕ್‌ಫಾಸ್ಟಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಕಿಶೋರನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೇರಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು.

“ನಿನ್ನ ದಸಿಂದ ಆಕೀನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಕರಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ.” ಆತ ಅನ್ನಬಾರದಿತ್ತು ಅಂದ.

ಮೇರಿ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಟೇಬಲಿನ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನೋಡಿದಳು.

ಕಿಶೋರ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಜಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಾಗಿಲತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿದ.

“ಕಿಶೋರ, ನಾ ಎಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಅಂದಿದ್ದೆ?” ನನಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಸಹ ನೀ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಲ್ಲ.”

“ನಿನಗ ಕೇಳೋ ಪ್ರಶ್ನೇನೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಸಾರ-ಇದರೊಳಗೆ ಆಖಿಗ ಸ್ಥಾನಾನೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.”

ಅವನಿಗೆ ಏನೆನ್ನಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವಳು ಕ್ಯಾಥಲಿಕ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಅವನು ದೇಶಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಅವಳದು ಮುಂಬಯಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅವನದು ಜಮಖಂಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. “ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಸಾರ? ಕಿಶೋರ್ ಈ ಶಬ್ದ ನೀ ಮದಲನೇ ಸಲ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀ. ಆಯ್ಕೆ ಸಾರಿ, ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಾರಿ... ನನ್ನ ಕೂಡ ಚರ್ಚಾ ಮಾಡಿದ್ದರ ನಾ ನಿನಗ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದೀದಿಗೆ ಒಂದು ಹಾಸ್ಟಿಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು.”

ಮೇರಿ ಕಾಲೇಜ್ ಲೆಕ್ಚರರ್, ಸೊಶಿಯೋಲಜಿ ಕಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ‘ಚರ್ಚೆ’ ‘ವ್ಯವಸ್ಥೆ’ ‘ಹೀಗಾಗಬಹುದಿತ್ತು’, ‘ಹಾಗಾಗಬಹುದಿತ್ತು’ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಾ ಮಾಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದು ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯವೇ.

‘ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿ ಹೋಗಿದೆ ಈಗ ಅತ್ತೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?’ ಎಂದು ಕಿಶೋರ್ ಒಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಣ್ಯಡಿಯ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಮೇರಿಯದೇನು ತಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಶೋರನ ಆಫೀಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಬಹಳ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ರೋಗಿಯಾದ ಮುದುಕಿಯನ್ನ-ಹಿಂದೆ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಸಲುಹಿರಬೇಕು, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹರಸಿರಬೇಕು, ಮುಂದೆ ಅವನ ಈ ಲಗ್ನ ಕೂಡ ನಡೆದಿರಬೇಕು, ಎಲ್ಲ ಖರೆ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತಂದು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೇ? ಗೋವಿಂದ ಕಾಕಾನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಚೆಕ್ಕು ಕಳಿಸಿ ಕಿಶೋರ್ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

“ಕಿಶೋರ್, ನನಗನಿಸ್ತದೆ ನೀ ಇಂದೇ ಈಗಲೇ ಹೊರಡಬೇಕು” ಮೇರಿಯ ಅಧಿಕಾರ ವಾಣಿಯ ಮಾತು.

“ಈಗಲೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿರಾರೆ.”

“ಹೋಗದಿದ್ದ ಮ್ಯಾಲೆ ಸುದ್ದಿ ಗೊತ್ತಾದ ಕೂಡಲೆ ಹೋಗೋದು ನೆಟ್ಟಗ. ನನಗಂತೂ ಹಾಗನಿಸ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಜನರದು ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಆಯ್ಕೆ ಸಾರಿ.”

ಕಿಶೋರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಗಂಟೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲಾಯಿತು. “ಮೇರಿ, ನೀನೂ ಬಂದು ಬಿಡಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೂಡ. ನೀ ಬಂದರೆ ನನಗೊಂದು ಆಧಾರ. ಬರ್ತಿಯಾ?” ಎಂದು ಮೃದುವಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

ಅವನ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಗ್ಧಭಾವ ನೋಡಿ ಮೇರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. “ನಾನು? ಬೇಕಾದರೆ ಬರ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ರವೀಂದ್ರನು ಎಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು?”

“ಅವನನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ. ಕಾರು ಡ್ರಾಯಿವ್ವ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಕಂಪನೀ ಡ್ರೈವರ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣಂತ. ಮತ್ತೆ-” ಕಿಶೋರನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ಸಾಹ ಮೂಡಿತು.

‘ಮತ್ತೆ-’ ಎಂದು ಕಿಶೋರ್ ಅರ್ಥಕ್ಕೇ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ‘ಮತ್ತೆ ನಾವು ಒಂದು ಭಂದ ಟ್ರಿಪ್ಪು ಮಾಡೋಣ’ ಎಂದು ಅಂದಂತೆ ಮೇರಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೂಂ ಅನ್ನಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

“ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಮೇರಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತಳು. “ರವೀಂದ್ರ, ಬೇಗ ಬೇಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡು ಮರಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು.

ರವೀಂದ್ರ ಓಡುತ್ತಾ ಬಂದವನೇ “ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಯಾಕೆ? ಮಮ್ಮಿ, ನಾವು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೊರಟೇವೇನು?”

“ನಿನ್ನ ಡ್ಯಾಡಿ ಹೊರಟಾರ ಹಾಂ! ಯಾಕ, ಎಲ್ಲಿ ಅಂತ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ. ನಾ ಆಮ್ಯಾಲೆ ಎಲ್ಲ ಹೇಳ್ತೇನಿ. ಮೊದಲು ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. ಓಡು. ಆಮ್ಯಾಲ ನಿಂಗೆ ಬ್ರೆಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್ ಕೊಡ್ತೇನಿ.”

ರವೀಂದ್ರ ಬಚ್ಚಲ ಮನೆಗೆ ಓಡಿದ.

“ಅವನಿಗೇನದು ತಲಿ ಗೊತ್ತು-ಯಾರು ಸತ್ತರ ಏನು ಅಂತ?” ಕಿಶೋರ್ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಕ್ಕ.

“ಚಿಂತಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳ್ತೇನಿ.”

ಮೇರಿಗೆ ಡಿಸಿಜನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಾಸು ಬೇಕಾಯಿತು. ‘ಕಿಶೋರ್, ಅಲ್ಲಿ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಇದ್ದರೂ ಇರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಾ?... ಆ ಊರಾಗ ಒಳ್ಳೇ ಹೋಟೆಲ್ ಆದ ಏನು?... ಅಥವಾ ನಾನೂ ರವೀಂದ್ರನೂ ಬೆಳಗಾವಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹ್ಯಾಂಗ? ನಿಮ್ಮ ಕಡೀ ಜನ ಜೋರ ಜೋರಲೇ ಅತ್ತಾರೆನು? ಪಾಪ, ರವೀಂದ್ರನಿಗೆ

ಇನ್ನೂ ಮರಣ ಅಂದರೆ ಏನು ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ... ನಾವು ಬರೋದಿಲ್ಲ, ನೀ ಒಬ್ಬನೆ ಹೋಗು... ಅಥವಾ ಬಂದರೆ ಜಮಖಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಸು ಕಳೆದು ಕೂಡಲೇ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡ್ತೇವೆ. ನೀ ಆಮ್ಯಾಲೆ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ... ಬೇಕಾದರೆ ಎರಡು ದಿನ ನಿಂತು ಬಾ. ಅಲ್ಲಿ ತನಕ ನಾವು ಗೋವಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರ?... ಅಲ್ಲ, ನಾವು ಬರೋದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳು? ನನ್ನ ಕಾಲೇಜು ತಪ್ಪತದ, ರವೀಂದ್ರನ ಸ್ಕೂಲ ತಪ್ಪತದ... ಮತ್ತೆ ರೀಟಾಳ ಬರ್ತೆ ಅದ...'

ಮೇರಿಯ ಡಿಸ್ಕಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಿಶೋರ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಮರೆತ.

ಬ್ರೆಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಬಾಥ್‌ರೂಮು ಸೇರಿ ದಾಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಪು ಹಚ್ಚಿದ ಮುಖ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ನೋಡುತ್ತ ಕಿಶೋರ ಹಾಗೇ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ನಿಂತು ನೋಡಿದ: ದೇವಕ್ಕನ ಹೇಣವನ್ನು ಬಿದಿರಿನ ಮೇಣೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಒಯ್ದು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವನ ಮನೆಯ ಜನ. ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ನಿಂತರೆ, 'ಕಿಶೋರ, ನೀ ಅಲ್ಲಿ ದೂರ ಮುಂಬೈದಾಗ-ತಾರು ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟತದೋ ಇಲ್ಲೋ ಯಾರಿಗೊತ್ತು-ಮತ್ತೆ ಮುಟ್ಟದರೂ ನೀ ಊರಾಗ ಇರಿಯೋ ಇಲ್ಲೋ-ಇದ್ದರೂ ಮೂರ್ದಾಲ್ಕು ತಾಸಿನ್ಯಾಗ ಹ್ಯಾಂಗ ನೀ ಬರಾವಾ ಅಂತ ನಾವು ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಕೆಲಸಾ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿವಿ, ಊರಾಗಿನ ಜನರಿಗೂ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹಾದೀ ಕಾಯಾಕ ಹಚ್ಚೋದು ಅಂತ ರಾತ್ರೀನೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ' ಎಂದು ಗೋವಿಂದ ಕಾಕಾ, ಅವರ ಮಗ ಜಗನ್ನಾಥ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವವರೇ. ಸೋಪು ಹಚ್ಚಿದ ಮುಖವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ರೇಝರಿನಿಂದ ಕೆರೆದು ದಿನದಂತೆ ಗುಳುಗುಳಾತ ಶೇವ್ ಮಾಡದೇ ಕಿಶೋರ ಬೇಗಬೇಗನೇ, ಸೋಪು ಕೂಡ ಹಚ್ಚದೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ದೇವಕ್ಕ ಅವನ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ತಿರುಗಾಡತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಬೆಡ್‌ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅರಿವೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿದ: ಅವ್ವ ಸತ್ತಾಗ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ ರೀತಿ; ಆತ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕನೇ ನಂಬರ್ ಬಂದಾಗ. 'ಇದನ್ನು ನೋಡಾಕ ಅವ್ವ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ; ಗಂಡ ಸತ್ತು ವಿಧವೆಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಪ್ಪನ ದುಃಖ; ಮುಂದೆ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಆತ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಎಮ್.ಎ., ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜಗನ್ನಾಥನ ಪತ್ರ: 'ದೇವಕ್ಕ ಹಿರೇಮಠ ಮಾಸ್ತರರ ಜೊತೆ-' ಇತ್ಯಾದಿ, ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತದ್ದರಿಂದ ಕಾಕಾನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಾಗೃಹವಾಸ- ಕಿಶೋರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭೂತಕಾಲ ಮರಳಿ ಮೈವತ್ತು ಬಂದಿತು. ಕಿಶೋರ ಮಾತ್ರ ಆ ಹಳೇ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪಾರಾಗಿ ತನ್ನ ಬೇರೊಂದು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ: ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಇಕನೊಮಿಕ್ಸ್-ಪಿಎಚ್.ಡಿ, ಮಾಡುವಾಗ ಮೇರಿ ಡಿಕಾಸ್ಪಾಳ ಗುರ್ತು-ಗುರ್ತಿನಿಂದ ಗೆಳೆತನವಾದ ಪ್ರೀತಿ - ಮುಂದೆ ಮೇರಿಯ ಧೈರ್ಯ, ಪ್ರೇರಣೆ, ಜಿಗುಟುತನ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಿಶೋರನ ಹೊಸ ಜಗತ್ತು ನೋಡ ನೋಡುವದರೊಳಗೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ತಬ್ಬಲಿ ಅಕ್ಕ ಮಾತ್ರ ಆ ಹಳೇ ಜಗತ್ತಿನ ನರಕದೊಳಗೇ ನೊಂದು ನವೆದು, ಕೊಳೆತು ಸತ್ತು ಹೋದಳು. ದೇವಕ್ಕನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ - ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅವಳ ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿ ಹೋಗಿತ್ತು - ಅವಳಿಗೆ ಅ ಹಳೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದೆ ಗತಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಹಿರೇಮಠ ಮಾಸ್ತರನ ಜೊತೆ ಅವಳ ಪ್ರೇಮ-ಪ್ರಕರಣ ಸುರುವಾದಾಗ ತಾನು ಈಗಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಮನುಷ್ಯನಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಕಿಶೋರನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು; 'ದೇವಕ್ಕ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬರಿ

- ಇಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಜಗತ್ತಿದೆ - ನಾವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಜೀವನ, ಹೊಸ ಸಮಾಜ...' ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತನಗೆ ಅನುವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ, ಅಂಥ ಯೋಗವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೇವಕ್ಕ, 'ಕಿಶೋರ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕಂತ ಅನಿಸ್ತದ. ಒಂದು ಸಲ ಕರಕೊಂಡು ಬಾರಲ್ಲ,' ಎಂದು ಅಂದಿದ್ದಳು. ಅದರಂತೆ ಆತ ಗೋವಾ ಟ್ರಿಪ್ಪಿನ ನೆಪ ಮಾಡಿ ಮೇರಿಯನ್ನು ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ. ಗೋವಿಂದ ಕಾಕಾ ಹಾಗೂ ಜಗನ್ನಾಥ ಮೇರಿಯ ಜೊತೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಭ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಅವಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಗಿನ ದಿವಾನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಾಗ, ಕಿಶೋರ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದ: 'ದೇವಕ್ಕ, ಹ್ಯಾಂಗನಿಸಿದಳು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮೇರಿ?' ಛೀ ನಿನ - ನಮ್ಮ ಬ್ರಾಂಬರ ಹುಡುಗೇರು ಇಕೀಕಿಂತ ಛಂದ ಇರ್ರಾವ, ಮತ್ತೆ ಕಲಿತಾಕಿ ಬೇಕಂದ್ರ ಛಲೋ ಎಮ್.ಎ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ನೂ ಸಿಗ್ಗಿದ್ದವು.' 'ನಾ ಬರೇ ಸೌಂದರ್ಯ ನೋಡಿ ಲಗ್ನಾ ಆಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿ ಕೂತಿತು...' 'ಪ್ರೀತಿ?' ದೇವಕ್ಕ ನಕ್ಕಿದ್ದಳು. 'ಹೂಂ!

ಹಿರೇಮಠ ಮಾಸ್ತಾರರ ಮ್ಯಾಲ ಕೂತಿತಲ್ಲ ಹಾಂಗ್! ಕಿಶೋರ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವಳು ನಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ನಗುವಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ಕಿಶೋರ ಮೇರಿಯ ವರ್ಣನಾ ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದ: 'ಅವಳು ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಭಾಳ ಭಲೋ ಅದಾಳ. ಮುಖ್ಯ ನನ್ನನ್ನ ಭಾಳ ಭಲೋ ನೋಡಿಕೋತಾಳ. ಅಕ್ಕನ್ಟಾಂಗ್!' ಮರಳಿ ದೇವಕ್ಕನ ಗಂಟಲು ತುಂಬಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಕಿಶೋರ ಕೇಳಿದ್ದ, 'ದೇವಕ್ಕ, ಮುಂಬೈಗೆ ಯಾವಾಗ ಬರ್ತಿ? ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನ ಹೊಸಾ ಮನಿ, ಹೊಸಾ ಸಂಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ನೋಡಾಕ?' 'ಈಗ ನೋಡಿದ್ದಲ್ಲ ಅದೇ ಮುಖ್ಯ. ಮನೀ-ಪನೀ ಇರ್ದದ ಭಾಡಗೀದು - ಅದನ್ನ ನೋಡಿ ಏನ ಮಾಡೋದದ... ಆದರೂ ಬರ್ತಿನಿ ಒಮ್ಮೆ - ನಿನಗ ಮಗ-ಪಗ ಆದರ,' ಎಂದು ದೇವಕ್ಕ ವಿಷಾದದಿಂದ ನಕ್ಕಿದ್ದಳು... ಅನಂತರ ಬರೇ ಕೆಲವು ಪತ್ರಗಳು.

ರವೀಂದ್ರ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಕಿಶೋರ ಅವಳಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆಗ ಜಗನ್ನಾಥನ ಲಗ್ನವಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯ ಅವಳು ಸಾವಕಾಶ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಹಿಂತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಯಬೇಕಿತ್ತು... ಮುಂದೆ ಕಿಶೋರ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮರತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ಸೀಕು ಬಿದ್ದು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದರೂ ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದ ಮೂಲಕ ಅವ ಹೋಗಿ ನೋಡುವದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್-ಅಮೇರಿಕೆಗಳ ಟ್ರಿಪ್ಪೂ ಅ ಮಧ್ಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಹೋಗೋಣ ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಆತ ಅನ್ನುವುದರೊಳಗೆ- 'ದೇವಕ್ಕನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಾಗೇ ಇದೆ. ಕಿಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಡ್ಯಾಮೇಜ್ ಆಗಿವೆಯಂತೆ. ಡಾಕ್ಟರರ ಬಿಲ್ಲು ಬಹಳ ಆಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕಳಿಸಿಕೊಡು' ಎಂದು ಜಗನ್ನಾಥನ ಪತ್ರ ಬಂತು. ಕಿಶೋರ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಚೆಕ್ ಕಳಿಸಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಈ ತಾರು-

ಕಿಶೋರ ಕಾಟ್ ಕೆಳಗಿನ ಬ್ಯಾಗ್ ಹೊರತೆಗೆದು ತನ್ನ ಅರಿವೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಹೊರಗೆ ಮೇರಿ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ ಯಾರದೂ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತಾನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು: 'ನಾವು ಡಾನ್ ಸೌಥ್ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೀವಿ. ಕಿಶೋರನ ಅಕ್ಕ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ರವೀಂದ್ರನಿಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಟ್ರಿಪ್ಪು ಆಗುವುದು... ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಗೋವಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರೇವೆ. ಆದರೆ ಇವರು ಬಹಳ ಸೆಂಟಿಮೆಂಟಲ್, ಗೋವಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಯಾರಿಗೋತ್ತು? ಆಂಟಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರಿ. ಇವರು ಜಮಖಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರೋ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ, ಕನಿಷ್ಠ ನಾನಾದರೂ ರವೀಂದ್ರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಗೋವಾಕ್ಕೆ ಕ್ಲಿಕ್ ಟ್ರಿಪ್ ಮಾಡಿ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬರ್ತೇನೆ.'-ಕಿಶೋರನಿಗೆ ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಅನಿಸಿತು. ಆತ ಎದ್ದವನೆ ಹೋಗಿ ಮೇರಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತ:

"ಮೇರಿ, ನಾ ಒಬ್ಬನೇ ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಹೋಗ್ತಿನಿ. ನೀ ಬಂದರ ಸುಮ್ಮ ಒಣಾ ಕಾಂಪ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

"ವಾಹ್! ನಾ ಈಗ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತ ನೀ ಈಗ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀ. ಇಲ್ಲ ನಾವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಹೋಗೋಣ-ಇದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ನೀನಂತೂ ಹೋಗಬೇಕು. ನಾನೂ ಕೂಡ. ಒಮ್ಮೆ ಡಿಸೈಡ್ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಅದನ್ನು ಬದಲ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ."

ಕಿಶೋರನಿಗೆ "ಒ.ಕೆ." ಅನ್ನದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವನೂ ಆಫೀಸಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ಲೀವ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಒಬ್ಬ ಕಂಪನೀ ಡ್ರೈವರ್ ಕಳಿಸಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಯಾರೂ ಫೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಮ್ಮದ ತನ್ನ ಅಜ್ಜಿ ಸತ್ತಳೆಂದು (ಅವನಿಗೆ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಜ್ಜಿ ಇದ್ದಾರೆ) ಹೇಳಿ ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಕಿಶೋರನಿಗೆ ತಾನೇ ಡ್ರಾಯಿವ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

ತಯಾರಿ ಮುಗಿದು, ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನು ಹಾಕಿ ನೆರೆಮನೆಯವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಬಂದ ಆಯಾಳಿಗೆ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಕಡಿಂದ 'ಬಹಳ ದುಃಖದ ವಿಷಯ, ವೈರಿ ಸ್ಯಾಡ್, ಟ್ರಾಜಿಕ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು, ದಾದರ ಬಿಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂಭತ್ತೂವರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕಿಶೋರನ ಡ್ರಾಯಿವ್‌ಗ್ ಎಂದಿನಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಫಾಸ್ಟ್ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೇ ಲೋನಾವಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು. ರವೀಂದ್ರ 'ಮಮ್ಮಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದೇತಿ.' 'ಮಮ್ಮಿ, ಕ್ಯಾಡ್‌ಬರಿ,' ಇತ್ಯಾದಿ ತಕರಾರು-ಬೇಡಿಕೆ ಸುರುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಹೊಸದಾಗಿ ಸುರುವಾದ 'ವೇ ಸೈಡ್ ಇನ್'ಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಚಹಾಕ್ಕೆ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಟ್ಟು, "ನಡಿ ಮೇರಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೈ-ಕಾಲು ಸಡಿಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ" ಎಂದು ಆ ಇನ್ನಿನ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ತೋಟದೊಳಗಿಂದ ಹಾಗೇ ಮುಂದೆ ಹೊದರು. 'ಹಾಗೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಪಾಯಿಂಟ್ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ರಾಜಮಾಜೀ ಪರ್ವತ ಬಹಳ ಸುಂದರ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ,' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಮಾಳಿ ಹೇಳಿದ. "ಕಿಶೋರ, ನಡಿ ನೋಡಿ ಬರೋಣ. ರವೀಂದ್ರ, ಓಡು" ಎಂದು ಮೇರಿ ಉತ್ತಾಹ ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗು ನಡೆದು ಹೋಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಪಾಯಿಂಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರೆ, ಆಹ್, ಏನು ಭವ್ಯ ದೃಶ್ಯವದು!

ಕಂದರದ ಆಚೆ ಪರ್ವತಗಳ ಸಾಲು ದಿಗಂತದಾಚೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಕೆಳಗೆ ಹಚ್ಚ-ಹಸಿರಾದ ಕಣಿವೆ. ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಗೆರೆಯಂತೆ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಹಳ್ಳ, ಸುತ್ತಲೂ ನೀರವತೆ. ಕಿಶೋರ ಥಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತ. ಮೇರಿ ರವೀಂದ್ರನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಕಿಶೋರನ ವಿಚಾರ ಚಕ್ರ ಸುರುವಾಯಿತು: ಈಗ ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿಯಾದರೂ ಏನು ಮಾಡುವುದಿದೆ? ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಕೂಡ ಇದ್ದ ಇದ್ದು-ಬಿದ್ದ ಒಂದು ಸಂಬಂಧ ಅಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಹೋಗಿ ಗೋವಿಂದ ಕಾಕಾ, ಜಗನ್ನಾಥರ ಪೊಳ್ಳು ಸಾಂತ್ವನಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕು? ಅಥವಾ ತಾನಾದರೂ ಯಾರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ? ಬರೇ ತುಣುಕು ತುಣುಕಾದ ಅರ್ಥಹೀನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೇ? ಕೊನೆಗೆ ಅವರದೇ ಎತ್ತಿದ ಕೈ: 'ನೀ ಬರಿಯಂತ ಭಾಳ ಹಾದಿ ನೋಡಿದಳು, ಕಿಶೋರ', 'ನೀ ಒಮ್ಮೆ ಆಕೀನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮುಂಬೈಯ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಿತ್ತು.' 'ನಾವೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾದವು' ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವೂ ಆ ಪರ್ವತಗಳ ತುದಿಗಳಂತೆ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾದಂತೆನಿಸಿತು.

"ಮೇರಿ, ನಾವು ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಹೋಗೋದುನ್ ಕ್ಯಾನ್‌ಲ್!" ಕಿಶೋರ ಅಂದ.

"ಯಾಕೆ?"

"ನಾವು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣು."

"ಆಂ?"

"ಹೂಂ, ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ-ಅದಕ್ಕೆ."

"ಅಲ್ಲ, ತಿರುಗಿ ಬರೋಮುಂದ ಹೋಗೋಣು-ಬೇಕಾದರೆ, ಕಿಶೋರ, ಒಮ್ಮೆ ಡಿಸೈಡ್ ಮಾಡಿವಿ. ನಿಮ್ಮ ಫ್ಯಾಮಿಲೀ ಮಂದಿ ಹಾದೀ ಕಾಯ್ದಿರಾರು."

"ನಿನ್ನ ಹೆಸರಲೆ ನಾ ಒಂದು ತಾರು ಕಳಿಸ್ತೀನಿ. ಕಿಶೋರ ಟೂರಮ್ಯಾಲ ಹೋಗ್ಯಾನ. 15 ದಿನಾ ಬೇಕು ತಿರುಗಿ ಬರಾಕ-ಅಂತ. ಮುಂದ 10-12 ದಿನಗಳ ನಂತರ ನಾ ಒಂದ ಪತ್ರ ಬರೀತೀನಿ-ಪತ್ರದ ಕೂಡ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಚೆಕ್ ಕಳಿಸ್ತೀನಿ..."

"ಕಿಶೋರ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು ಯಾಕೆ?"

"ಸುಳ್ಳು? ಸತ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ." ಕಿಶೋರ ನಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದ.

"ಸತ್ಯ?"

"ಖರೇ ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಹೋಗೋ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಬಸ್! ನೀ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನೂ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡ. ಇದು ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಷಯ-ನನ್ನ ಪ್ಯೂನರಲ್! ರವೀ ಬೇಟಾ, ತಾಲಿ ಬಜಾವ್. ನಾವು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೀವಿ. ಅಲ್ಲಿ ಕುದಿರೇ ಮ್ಯಾಲ ಹತ್ತಿ ಅಡ್ಡಾಡೋಣು, ಬೋಟಿಂಗ್ ಮಾಡೋಣು, ಮಜಾ ಮಾಡೋಣು. ಅಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಡಬರೀದು ಒಂದು ಗುಡ್ಡಾ ಅದ ಅಂತ."

ರವೀಂದ್ರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದ.

ಮೇರಿ ಮಾತ್ರ ಗಂಭೀರಳಾದಳು. "ಕಿಶೋರ, ನೀ ಏನೋ ಚೇಷ್ಟಾ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀ?"

"ಚೇಷ್ಟಾ? ಛೇ, ಮರಿ, ಇಲ್ಲೋಡು ನಾವು ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಹೋಗೋದರಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ಬರೀ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಣಾ ತೊಂದರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕಣ್ಣೂ ನಾ ಒರೆಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮತ್ತ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೂ ಯಾರೂ ಒರೆಸಲಾರರು--"

"ನಾನು?" ಮೇರಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕೇಳಿದಳು.

"ನೀನು? ನೀನೂ ಒರಿಸಲಾರಿ, ಎಂಬ ಶಬ್ದ ತುಟಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದವು-ಅವನ್ನು ನುಂಗಿ, 'ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಹಾಂ, ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ನನ್ನ ಸತ್ಯ--' ಎಂದೇನೋ ಕಿಶೋರ ಪುಟಪುಟಿಸಿದ.

ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಟನಮೆಂಟಿನ ಪಾಶ್ ಹೋಟೆಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಹಾಯ್‌ವೇ ಹಿಡಿದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರಾಗಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಹುರುಪಾದ ರವೀಂದ್ರ ಕೇಳಿದ:

"ಡ್ಯಾಡಿ, ದೇವೀ ಆಂಟಿ ಯಾರು?"

"ನಿನ್ನ ಖರೆ ಆಂಟಿ, ನನ್ನ ಖರೇ ಸಿಸ್ಟರ."

"ರವೀಂದ್ರ, ಶಟ್ ಅಪ್!" ಎಂದು ಮೇರಿ ರವೀಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, "ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಲಕೋ ನೋಡೋಣ. ಸಂಜೆ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಸನ್‌ಸೆಟ್ ನೋಡೋದದ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮುಂದೆ, ಮೇನ್ ಹಾಯ್‌ವೇ ಬಿಟ್ಟು ವಾಯಿ-ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ರೋಡದತ್ತ ಕಾರು ತಿರುಗಿಸಿದಾಗ ಕಿಶೋರನ ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದು ಬಂತು, ಕಣ್ಣು ಮಸುಕಾದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇರಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ರವೀಂದ್ರನ ಬೂಟು ಕಿಶೋರನ ಎಡಗೈಗೆ ಬಡಿಯಿತು.

ಕಿಶೋರ “ಹಾಯ್” ಎಂದು ಎಡಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿ ಮೇರಿಯತ್ತ ನೋಡಿದ.
ಮೇರಿ ಸೀಟಿನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಹಾಯಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ (೧೯೨೯-೧೯೯೮) ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಳಿಯಾಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಥಮ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಮಂಜುಗಡ್ಡೆ, ಕ್ಷಿತಿಜ, ದಂಡೆ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪರಿವರ್ತನೆ, ಕೂರ್ಮಾವತಾರ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು ಮುಕ್ತಿ, ಸಂಬಂಧ, ಅಂತರಾಳ, ಓಂ ಣಮೋ ಕಾದಂಬರಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕಿಶೋರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
೨. ಮೇರಿಯ ಸ್ವಭಾವ ಎಂತದು?
೩. ಅಧುನಿಕ ಬದುಕು ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಥೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಘಟಕ-IV ೧. ಟೋಮೇಟೋ

ಬಿ.ಜಿ. ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ

ಆಶಯ: ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಹಲವಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮೂಲತಃ ನಮ್ಮವುಗಳಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಇವು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಸ್ವದೇಶಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಎನ್ನುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಆಹಾರ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಹೋಗಿವೆ.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಸಂಧ್ಯೆ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕನಸು ಕೂಡ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವನ್ನೇ ಕಾಣದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವರ ಯುದ್ಧಗಳು ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಳೂ, ತಸ್ಕರಣಾ ಸಂವಿಧಾನಗಳೂ ಮುಗಿದು ಶಾಂತಿಯುಗ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಆಗಲಿ, ಬಿಳಿಯರದೇ ಮೇಲುಗೈ. ಸೆಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಂಪು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕೆಂದು ವಿಶ್ವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಖುಜಿ ಅರಾಬಿಕ್ ರಜಿ ಇಟಿಂಟಿಟಿಟಿಟಿ ಎಂದರೆ ಆ ದೇಶದ ಅಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ ಎದ್ದು ಬಿದ್ದಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶ ಉದಕಮಂಡಲದ (ನೀಲಗಿರಿ) ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಡೌನಿನ ಭೂದೃಶ್ಯವನ್ನು ಹವಾಗುಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಚೇರಿಂಗ್ ಕ್ರಾಸ್, ಕೇಟಿ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ಉದಕಮಂಡಲದ ಕೆಲವು ಹರವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವವಾಸನಾ ಬಲದಿಂದ ಕರೆದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೂಗಿಡ ಮರಗಳನ್ನೂ ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು. ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಉದಕ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಊಟಿಯೆಂದು ಕರೆದು ಅದನ್ನು ವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಟೋಮೇಟೋ ಹಣ್ಣನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರದೊಡನೆ ಬಳಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಹಿಂಡು ಹಿಂಡಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆಂಗ್ಲೇಯರಿಗೆ ಈ ಪದಾರ್ಥವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಹೋಂ ಸಿಕ್‌ನೆಸ್' ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಟೋಮೇಟೋ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತಂದು ಊಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ವ್ಯಾಪಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮವರೂ ಈ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆದರಾದರೂ ಅದು ಬಿಳಿಯರ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿಯಿತು. ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೂ ಕೊಂಚ ಕೊಂಚವಾಗಿ ಸುಳಿದಾಡತೊಡಗಿತು. ಆದರೂ ರುಚಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೀರಲಿಲ್ಲ. ಹೀರುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡಲೂ ಇಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ: 'ಹೊರಗಿನದು' ಎಂಬುದು ಕಾರಣ. ಹಣ್ಣನ್ನು ಹಿಸುಕಿದರೆ ಒಳಗಿನದು ಅಸಹ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುಚ್ಚೆಂದು ಹೊರಬರುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ರಸಿಕರು ಟೋಮೇಟೋವನ್ನು "ಅವಗೊದೆ ಹಣ್ಣು" ಎಂಬ ಅಸಹ್ಯದ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆದರು. ಆದರೂ ಹಣ್ಣಿನ ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಟೋಮೇಟೋ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದೆ.

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋ ನಿಷೇಧವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಹೀಗಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಮೇಲು ಕೀಳು ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಬಡ ಧನಿಕ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋ ಕಾಯಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ; ಹಣ್ಣನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಗೊಡರು. ಹಸಿಯಾಗಿ "ಗ್ರೀನ್ ಸೆಲಾಡ್" ನೊಂದಿಗೋ, ಸ್ಯಾಂಡಿಚ್ಚಿನೊಂದಿಗೋ ಸೇರಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಾಂಬಾರವೊ ಮಿತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು. "ಬ್ಲಾಂಡ್" ಎಂಬ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು - ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಮೆಣಸುಕಾಳಿನ ಪುಡಿ. ನಮ್ಮ ತರಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಟೋಮೇಟೋವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಡದ ಕೋಲವಿಲ್ಲ. ಎತ್ತಿಸದ ಅವತಾರವಿಲ್ಲ. ಉಪ್ಪು ಖಾರ ಹುಳಿಗಳನ್ನು ಸುರಿದೆವು; ಕೊತ ಕೊತ ಕುದಿಸಿದೆವು, ಹುರಿದೆವು, ಚಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದೆವು, ಸಾಂಬಾರ್ ಮಾಡಿದೆವು, ತೊವ್ವೆ ಮಾಡಿದೆವು; ಕಾಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಸುಂಬರಿ, ಪಲ್ಯ, ಮೊಸರು ಬಜ್ಜಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆವು.

(ಟೋಮೇಟೋ ಪಾಯಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿಲ್ಲ). ನಮ್ಮ “ನಾಟು” ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಟೋಮೇಟೋವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಮಾಡುವ ಟೋಮೇಟೋ ಸೂಪ್ ತಯಾರಿಕೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವರಿಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾರಿನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆ ನೀರನ್ನೇ ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆದು ಕುಡಿದು ತೇಗುಬಿಟ್ಟೆವು. ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ತರಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದು ನಮಗೆ ತರಕಾರಿಗಳಲ್ಲೊಂದಾಯಿತು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಆಹಾರಸತ್ತ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕಲಿತು ಬಂದ ನಮ್ಮವರಿಂದ ಟೋಮೇಟೋವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಟೋಮೇಟೋನಲ್ಲಿ ವಿಟಮಿನ್‌ಗಳು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ (ನಿಜ); ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ; ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮುದುಕರಿಗೂ. ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಚೇತರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಆಹಾರ (ಇದು ನಿಜವೇ) ಎಂದು ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಜನ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟರು. ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರು ಕೂಡ ಈಗ ಉಸಿರೆತ್ತದೆ “ಔಷಧಾರ್ಥವಾಗಿ” ಟೋಮೇಟೋ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಳುಕಿದ್ದವರು ತಿಂದಾದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೋ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೂ ಟೋಮೇಟೋ ರಸ ನಮ್ಮ ರಕ್ತನಾಳಗಳಲ್ಲೂ ಹರಿಯ ಹತ್ತಿದೆ.

ತೌರಿನಲ್ಲಿ: ಟೋಮೇಟೋ ಸ್ಪೀಷೀಸುಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕವೇ ಇದರ ತೌರು ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ತೆರನಾದ ಆಧಾರಗಳು ಮೆಕ್ಸಿಕೋವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಟೋಮೇಟೋ ಸಾಗುವಳಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ಯದೇಶಿಯರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಮೆಕ್ಸಿಕೋನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಡು ಜನಾಂಗದ ಉಗಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಟೋಮೇಟೋಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪ ಗಾತ್ರ ವರ್ಣಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದದ್ದೇ. ಟೋಮೇಟೋ ಎಂಬ ಪದವೇ ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ದೇಶದ ಭಾಷೆಯಾದ ನಹುಅಟ್ಲ ಪದ, ಟೋಮಟ್ಲ (Tomatl). ಈ ಪದದ ರೂಪಾಂತರಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲೂ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಾರಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಮೆಕ್ಸಿಕೋನಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋವಿನ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯಿತ್ತೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಟೋಮೇಟೋ ಯೂರೋಪಿಗೆ ಹೋದದ್ದು ಮೆಕ್ಸಿಕೋನಿಂದ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1554ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗಿಡದ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಿಡ ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿರಬೇಕು. 1533ನೇ ಇಸವಿಯವರೆಗೂ ಪೆರು ಆಗಲಿ ಈಕ್ವಿಡರ್ ಆಗಲಿ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. 1519ರಲ್ಲೇ ಮೆಕ್ಸಿಕೋವನ್ನು ಕಾರ್ಲಸ್ ಗೆದ್ದಿದ್ದ. ಚರಿತ್ರೆ ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಟೋಮೇಟೋ ಯೂರೋಪಿಗೆ ಸಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೆಕ್ಸಿಕೋನಿಂದ ರವಾನೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸ್ಪದವಿತ್ತು.

ಟೋಮೇಟೋವನ್ನು ಮೊದಮೊದಲು ಕೃಷಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶವೂ ಮೆಕ್ಸಿಕೋನಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ವನ್ಯಜಾತಿಯ ಟೋಮೇಟೋ ಮೆಕ್ಸಿಕೋಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತೆಂಬುದೂ, ಅದು ಮೆಕ್ಸಿಕೋನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಊಹೆಯೊಂದನ್ನು ಮುಂದಿಡಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಚೆರಿ ಟೋಮೇಟೋ ಎಂಬ ವನ್ಯ ಜಾತಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತಾದರೂ ಕೃಷಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಜಾತಿ ಹೇಗೋ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಡಿ ಮೆಕ್ಸಿಕೋವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಣ್ಣನ್ನು ಉಂಡು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಹಣ್ಣಿನ ಬೀಜಗಳೂ ಹರಡಿರಬಹುದು; ಮಾನವನ ವಲಸೆಗಳಿಂದಲೂ ಹರಡಿರಬಹುದು; ಕಳೆಯಾಗಿಯೂ ಹರಡಿರಬಹುದು. ಇದಾದ ಹೊಸತರಲ್ಲೇ ಮೆಕ್ಸಿಕೋನಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋ ಕೃಷಿ ಆರಂಭವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರ ಹಿರಿಯದಾಯಿತು; ಹುಳಿ ಹೋಗಿ ಮೃದುವಾದ ಸಿಹಿ ದಕ್ಕಿತು. ಒಳಜಾತಿಯ ಆಯ್ಕೆಯ ಫಲವಾಗಿಯೂ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ರುಚಿ ವೈವಿಧ್ಯದ ಟೋಮೇಟೋಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತ: ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ ಖಂಡದ ಹೊರಗಡೆ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಟೋಮೇಟೋ ಬೆಳೆದದ್ದು ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ (1553). ಇದೇ ಸುಮಾರಿಗೆ ಇಟಲಿಯಲ್ಲೂ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. 1597ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜೆರಾರ್ಡ್ ಎಂಬುವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಯೂರೋಪು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಹೀಗೆ ಬಹುಬೇಗ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಕಾಲದ ಸ್ಪೆರ್ನ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋಗೆ ದಾಖಲೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದಿಂದ ಆಮದಾದ ಗಿಡಗಳಿಗಲ್ಲ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆ ತೊಟ್ಟಲಾಗಿದ್ದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋ ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಬೇರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೋ?

ಇಟಾಲಿಯನರು ತುರ್ಕಿಯಿಂದ ಟೋಮೇಟೋ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೆಂದು ಆಂಡರ್ಸನ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದು ನಿಜವಾದರೆ ತುರ್ಕಿಯವರು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡರು? ಇಲ್ಲೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದವೂ ಉಂಟು. 1942ರಲ್ಲಿ ವರ್ನಾನ್ ಕ್ಲೈನ್ ಎಂಬಾಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಊಹೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಳು: ಟೋಮೇಟೋವಿನ ಬೆಳೆ ಮೊದಲು ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಸ್ವಿಯೆನಲ್ಲೇ. ಆದರೆ ಜನರ ಸ್ವಾಗತವಿಲ್ಲದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂರ್ ಜನಾಂಗದವನೊಬ್ಬ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮೊರಾಕೋಗೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಇಟಾಲಿಯ ನಾವಿಕನೊಬ್ಬ ಈ ಗಿಡವನ್ನು ಟ್ಯಾಂಗಿಯರ್ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ. ಮೂರರ ದೇಶದಿಂದ ಹೀಗೆ ಆಮುದಾದ ಹಣ್ಣನ್ನು ಇಟಾಲಿಯನ್ನರು ಪೊಮೊ ದೈ ಮೋರಿ (ಮೂರರ ಹಣ್ಣು) ಎಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಣ್ಣು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿಯಾದಾಗ ಜನ ಮೂರ್ ನುಡಿಯನ್ನು ಪೊಮೆದ ಮೋರ್ ಎಂದು ಅಪಭ್ರಂಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ವಿಷವಿದೆ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಅಪಖ್ಯಾತಿಯಿಂದಲೂ ಅದರ ಆಹಾರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳ್ಳುವುದು ತಡವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಆಗಿನ ವೈದ್ಯರೂ ಕಾರಣರಾದರು, ಡೊಡೊನಿಯಸ್ ತನ್ನ ವೈದ್ಯ ಮೂಲಿಕಾ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ “ದೇಹಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ, ರುಚಿಯೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಬರೆದಿಟ್ಟ “ಕಣ್ಣು ರೋಗಗಳನ್ನೂ, ಕಜ್ಜಿಯನ್ನೂ ವಾಸಿಮಾಡುವ ಗುಣವಿದೆ” ಎಂದೊಂದು ಅನುಬಂಧ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ. ಮರು ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ಜನರ ಮನೋಧರ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. “ವಾಸನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಆಹಾರ ಸತ್ವದಲ್ಲಾಗಲಿ ಟೋಮೇಟೋವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೂ ಗಿಡದ ಸ್ವರೂಪ ನೋಟಕ್ಕೆ ಚಂದ; ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದರೆ ಮಾತ್ರ ವಾಂತಿ ಬರುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು. “ನೋಟದ ಚಂದ”ಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಖಾಸಗಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ: ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಮಾಯವಾಗಿ ಅದು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ 18ನೇ ಶತಮಾನ ಕಾಲಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕಳೆದರೆಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದ ಕ್ಷಾಮಗಳೂ ಟೋಮೇಟೋವನ್ನು ಆಹಾರಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವು ಎಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಗಂಟು ಮೂಟೆ ಸಮೇತ ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಸಿದರಷ್ಟೆ. ಈ “ಮೇ ಫ್ಲವರ್” ಪಿತ್ಯಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಟೋಮೇಟೋವೂ ವಲಸೆ ಹೋಯಿತು. ಎಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕಾದಿಂದ ಯೂರೋಪಿಗೆ ಹೋದ ಟೋಮೇಟೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ವಾಪಸಾಯಿತು. 18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ಜೆಫರ್ಸನ್ ವರ್ಜಿನಿಯಾದಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋವನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೂ, ನ್ಯೂ ಆರ್ಲಿಯನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋ “ಕೆಚಪ್” ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೂ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ತಿನ್ನುವ ಬಳಕೆ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲೂ ರೂಢಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನೀಗ್ರೊ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞನಾದ ಕಾರ್‌ವರ್ ಎಂಬಾತ ಟೋಮೇಟೋ ಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ಕೈಗೊಂಡ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ “ನೋಡಿ, ನಾನೇ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವತ್ತಿನ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಟೋಮೇಟೋ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ರೆಕ್‌ಫಾಸ್ಟಿಗೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ, ಕಚ್ಚಲೆಟ್ಟಿಗೆ “ಕೆಚಪ್”, ಊಟದೊಂದಿಗೆ ಟೋಮೇಟೋ ಸೂಪ್, ಇಲ್ಲವೆ ಹಣ್ಣಿನ ಹೋಳುಗಳು, ಟೋಮೇಟೋ ಗಿಡವನ್ನು ಮಗು ಕೂಡ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯುವಂಥ ನೆಲೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮನೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ, ನೆಲದ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದವರು ಕರಂಡಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚಳಿಗಾಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸೃಜನವಾದ ಕಾವುಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷ ಪೂರ, ದಿನತಪ್ಪದೆ, ಟೋಮೇಟೋ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣ: ಟೋಮೇಟೋ ಭಾರತೀಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗೆ ಒಗ್ಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು ನೂರು ವರ್ಷ ಕೂಡ ಆಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ಎರಡು ದಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಅಪಭ್ರಂಶದಾರಿ ಮೂಲ ಟೋಮೇಟೋ ರೂಪವನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ (ಕನ್ನಡ) ಅದರ ರೂಪಾಂತರಗಳು—ತಿಮೋತಿ, ತಮಾಟೆ, ಟಮಾತಿ (ಹಿಂದಿ, ಬಂಗಾಳಿ), ತಮಾಟೆ, ಟಮಾಟೆ, ಟಮಾತೆ (ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ), ತಮಾಟೆ (ಮಲೆಯಾಳ), ತಮಾಟೀ (ಸಿಂಹಳ). ಎರಡನೆಯದು ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅನುಗುಣವಾದ ಪೂರ್ವ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ದಾರಿ: ಚಪ್ಪರ-ಬದನೆ (ಕನ್ನಡ), ಗುರ್-ಬೇಗನ್ (ಹಿಂದಿ, ಬಂಗಾಳಿ), ಬಿಲಾತಿ (ವಿಲಾಯತಿ) ಬೇಗನ್ (ಅಸ್ಸಾಮಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ಪುಷ್ಪು), ವಾಲ್-ವಾಂಗೀ, ವೇಲ್-ವಾಂಗೀ (ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ).

ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಕ್ಕಾಳಿ, ಶೀಮತಕ್ಕಾಳಿ, ಎರುಮೈತಕ್ಕಾಳಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿವೆ. ತೆಲುಗು ಸೀಮೆಯ ಕೆಲವಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಟಕ್ಕಲಿ ಪಂಡು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಾಳಿಯೇ ಮಾತೃಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶೀಮೆ, ಎರುಮೈ, ಪೇ ಎಂಬ ಪೂರ್ವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿವೆಯೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಕ್ಕಾಳಿ ಪದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮೂಲವೊಂದಿರಬೇಕೆಂದೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬದನೆ ಗಿಡ ವರುದಲೈ, ಕತ್ತರಿ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಕಾಳಿ ಎಂಬ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪದವೊಂದು ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬದನೆ ಜಾತಿಯ ಇತರ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಮಂತಕಾಳಿ, ಪಶುಂಕಾಳಿ, ಶಿರುಂಕಾಳಿ ಎಂಬ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ. ಈ ಜಾತಿಗಳ ಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ತಕ್ಕಾಳಿ ಪದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದಾದರೂ ಪೂರ್ವ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಹುಟ್ಟನ್ನಾಗಲೀ ಅರ್ಥವನ್ನಾಗಲೀ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಟೋಮೇಟೋ+ಕಾಳಿ=ಟಕ್ಕಾಳಿಯಾಗಿ ತಕ್ಕಾಳಿ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು.

ಗ್ಯಾಲಪ್ಸ್ ಗಾಸ್ ದ್ವೀಪದ ಆಮೆ: ಟೋಮೇಟೋ ಕತೆಗೂ ಈ ತಲೆ ಚೀಟಿಗೂ ಬಾದರಾಯಣ ಬಾಂಧವ್ಯವೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಸಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ, ಅರಿವಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಒಡ್ಡುವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಗ್ಯಾಲಪ್ಸ್ ಗಾಸ್ ದ್ವೀಪ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿದೆ. ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೂ ಅವನ ವಿಕಾಸವಾದಕ್ಕೂ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಜಾಗ ಇದು. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಆಮೆಗಳು ತೀರ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದವೆಂಬುದು ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲೊಂದು ವನ್ಯ ಜಾತಿಯ ಟೋಮೇಟೋ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕ್ಯಾಲಿಪೋರ್ನಿಯ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ರಿಕ್ ಮತ್ತು ಟಾಮೆನ್ ಎಂಬ ಸಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಆ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೇಟಿಯಿತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಟೋಮೇಟೋ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ಕ್ಯಾಲಿಪೋರ್ನಿಯದಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದ ಕೃತಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರು ಮೊಳಕೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಇಲಿಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿ ಅದರ ಪಿಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರು, ಮೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಗ್ಯಾಲಪ್ಸ್ ಗಾಸ್‌ನಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಎರಡು ಆಮೆಗಳಿಗೆ ಬೀಜಮಿಶ್ರವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿದರು. ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಪಿಚಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀಜಗಳೂ ಹೊರಬಂದವು. ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದಾಗ ಸಸಿಗಳು ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆದು ಹೂಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಳೆದವು. ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಎರಡು: 1. ಟೋಮೇಟೋ ಬೀಜ ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳವರೆಗೂ ಆಮೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಬೀಜದ ಹೊರ ಪದರ ಮೆತುವಾಗಿ ಮೊಳಕೆ ಗುಟ್ಟುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. 2. ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಬೀಜವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು 'ಆಮೆಯ ವೇಗ'ದಲ್ಲೇ ಆ ಪ್ರಾಣಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಪಿಚಿಕೆ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಟೋಮೇಟೋವಿನ ಹರವೂ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್ ಸ್ವಾಮಿ (೧೯೧೮-೧೯೮೦) ಕರ್ನಾಟಕ ಕಂಡ ಅಪರೂಪದ ಪ್ರತಿಭೆಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಗುಂಡಪ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅಮೇರಿಕಾದ ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಾಧ್ಯಯನ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಮದರಾಸಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ಹಸುರು ಹೊನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾ, ಕಾಲೇಜು ರಂಗ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ, ತಮಿಳು ತಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಾನು (ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ).

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಟೋಮೇಟೋ ಬೆಳೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಟೋಮೇಟೋ ಬೆಳೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಟೋಮೇಟೋ ಕುರಿತು ಇದ್ದ ಅಪನಂಬಿಕೆಗಳು ಯಾವುವು? ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಮಣ್ಣಾದರು ನಮ್ಮಪ್ಪ

ಎನ್.ಎಸ್. ಶಂಕರ್

ಆಶಯ: ತಾಯಿ-ತಂದೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾದುದು. ಆನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ ಮತ್ತು ಒಡನಾಡಿನ ಊರಿನ ಪರಿಸರದಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ ಅವರ ಭಾವಕೋಶದಲ್ಲಿ ಈ ದ್ರವ್ಯ ಸದಾಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅವರ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿ ಅರಳಿಸುವಂತೆ ಹೆತ್ತವರು ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಪರಿಸರ ದೊರೆಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ.

ಒಂದೇ ಒಂದು ನೋಣ ಬಂದು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂಗಿನ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ನೋಣ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಆಸೆಪಡುತ್ತ ಮರಗಟ್ಟಿ ಕೂತಿದ್ದೆ. ನಾನೇ ಎದ್ದು ಓಡಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಜಡ. ಅಪ್ಪ ಕೈ ಬೀಸಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆ ತುಂಬ ಜನ. ಎಂಥ ಉರಿಬಿಸಿಲಲ್ಲೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಾವು ಕೊಡದ, ಉದ್ದ ಓಣಿಗಳಿಗೆ ಗೋಡೆ ನೆಟ್ಟಂಥ ಮನೆಗಳು ನಮ್ಮವು. ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ಗುಜುಗುಜು ಸದ್ದುಗಳು. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಕರೆದು ಯಾರನ್ನೋ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿತನ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲವರು “ಮುಂದೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದರ” ಕಡೆ ನಿಗಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೆರಡು ಕಾಯಿ ತರಲೇ... ಹೂ ತರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿತಾ?... ಇಬೂತಿ ಗಟ್ಟಿ?... ವಾಲಗದರಿಗೆ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೆತ್ತಿ, ಗಂಜೀನಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬರಬೇಕು ಬರ್ತಾರೆ ತಗಾ.....” ಮೈಯೆಲ್ಲ ಬಾಯಾಗಿದ್ದವನೊಬ್ಬ ಒಂದೇ ಸಮ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಗದ್ದಲ. ಆಗ ಎದ್ದು ಸೆಕೆಗೆ ಚೀರುವ ಮಗುವಿಗೆ ಯಾರೋ ಹಾಲೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಪ್ಪನ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ನೋಣ ಈಗ ಹಾರಿಹೋಗಿದೆ. ಬಿಸಿಲೇರುತ್ತಿದೆ.

ಅಪ್ಪ ಒಬ್ಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧ.- ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಬಾರದೆ ಹೇಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚುವಂತಿಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತ ತಿಳಿದವರೊಬ್ಬರು ಹೊನ್ನಾಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಾಫೀಸಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ, ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲೇ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿ ನಾಡಕಛೇರಿಯಿಂದ ಉಪ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಬಂದು ಹಾರ ಹಾಕಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನುರಿತವರು ಕೈ ಹಚ್ಚಿದರು.

ಒಂದು ಕವೆಗೋಲು. ಎರಡೂ ಕಾಲು ಮಡಿಸಿ ಜೋಡಿಸಿ ಮಲಗಿಸಿದ ದೇಹ ಹಾಗಿಂದ ಹಾಗೇ ಎತ್ತಿ ಗೋಡೆಗೊರಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತು ಬೀಳದಿರಲೆಂದು ಕವೆಗೋಲು ಇಟ್ಟು ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ನೋವಿಲ್ಲ, ಹೇಗೆ ಎಳೆದಾಡಿದರೂ ಮಿಸುಕುವುದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ಆ ನುರಿತ ಒರಟು ಕೈಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಕಸಿವಿಸಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕವೆಗೋಲು ಕೊಟ್ಟು ರಂಡಕ್ಕೆ ಆಸರೆ ಕೊಡುವಾಗ ಒಂಚೂರು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಿತು. ಅಪ್ಪ ಏನೋ ಹೇಳಬಹುದೇಗೆ ಅನ್ನುವ ಭ್ರಮೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಾರ ಕಾಲ ಸತತ ಅರಿಶಿನದ ನೀರು ಹುಯ್ದು ಮೀಯಿಸಿದಂತೆ ಹಳದಿ ತಿರುಗಿದ ಚರ್ಮ. 80 ವರ್ಷ ಮೀರಿದ ಜೀವದ ಜಂಜಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖದ ಸುಕ್ಕುಗಳಾಗಿ, ಆ ಸುಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ಮೃದುವಾಗಿದೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದೆ.

ಇನ್ಯಾರೋ ಮೂರು ಬೆರಳಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ತೇಯ್ದುಕೊಂಡು ಹಣೆಗೆ ಮೂರು ಪಟ್ಟಿ ಬಳಿದಾಗ ಹೇಣಕ್ಕೊಂದು ಜಾತಿ ಬಂತು. ಈ ಜಾತಿವಂತ ಹೇಣದ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೊಬ್ಬ ಐನೋರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾತಿಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಂಬಿಕೆಯಿಡದ ಅಪ್ಪನ ದೇಹ, ಈಗ ಎಲ್ಲ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಪ್ಪನ ನೆರಳಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ ಮುಸ್ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಒಬ್ಬರೇ ‘ಕರುಣಾಳು ಬಾ ಬೆಳಕೆ’ ಗುನಗುತ್ತಾ ಹಾಲ್‌ನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪು. ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳ ದಂಡು ಕೂರಿಸಿ ನಡುವೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು “ಈಶ್ವರ ಅಲ್ಲಾ ತೇರೇ ನಾಂ”- ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ನೆನಪು. ನಮ್ಮಣ್ಣ ಅಂಕಿ ಮೀರಿ ಪೋಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋದನೆಂದು ಗಾಂಧಿ ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಕೂತು ಅಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಿಸಿದ ನೆನಪು...

ಮನೆ ಜಗುಲಿಯ ಕೆಳಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಳೆ ನೀರು. ಅಲ್ಲಿಗೇ ದೇಹ ಇಳಿಸಿ ಕೂರಿಸುವಾಗ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಕಲಮಲ. ದೇಹ ಇಳಿಸುವವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಗೂರಲೋ ಎಂಥದೋ, ಸುಮ್ಮನೆ ಗಂಟಲಿಂದ ಮುಲುಕು ಹೊರಡುತ್ತಿದೆ. ಇಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಅಂಥವೇ ಸದ್ದುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ನನಗೆ, ಹಾಗೆ ಇಳಿದು ಕೂರುವ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪನ ಬಾಯಲ್ಲೇ ಸ್ವರ ಹೊರಡುತ್ತಿದೆ ಅನಿಸಿ, ಓಡಿ ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ತರುವ ತವಕ.

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರಸ್ತೆಯ ಆ ಕಡೆ, ಬಿಸಿಲೇ ಕಂಪನಗಳೆಬ್ಬಿಸಿದಂತೆ ಒಬ್ಬ ತಮಟೆ ಬಡಿದು ಹದ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಆ ಬಡಿತಕ್ಕೆ ಉಮ್ಮಳಿಸುವ ತಳಮಳ. ಇಲ್ಲಿ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಾಲಗದವರ ಜತೆ ಒಬ್ಬ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗ ಬಂದು ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ನೋಡುತ್ತ ಡಕ್ಕೆ ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಾಗಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅವನ ತಲೆ ಮೇಲೊಂದು ಏಟು ಬಿತ್ತು. ಬಿಸಿಲು ಧೂಳು.

ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೋ ತಟ್ಟುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪನ ಜುಬ್ಬಾ ಹರಿದು ತೆಗೆದು ಯಾರೋ ತಲೆಗೆ ನೀಲಗಿರಿ ತೈಲ ತಟ್ಟಿದರು. ಸೋರೆಯ ನೀರು ಮುಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ 'ಇಷ್ಟು ಬಿಸಿ ಸಾಕಾಕೈತಿ' ಅಂದ. ನಾನೂ, ಉಳಿದವರೂ ನೀರು ಹುಯ್ಯೆವು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದ ಅದೇ ಭಾವ-ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿರುವುದು ಅಪ್ಪನಲ್ಲ; ಯಾರೂ ಅಲ್ಲದ ದೇಹ ಮಾತ್ರ. ಆ ದೇಹ- ಈ ನೀರು, ಮಣ್ಣು, ಈ ಕಸದ ಹಾಗೇ ಒಂದು ವಸ್ತು.... ಆ ದೇಹದ ಒಂದು ಬಿಂದುವಾದ ನನ್ನ ದೇಹ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆ ದೇಹವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದೆ.

ಮತ್ತೆ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿದರು. ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಮಂಚ ಇಟ್ಟುಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಸಿ, ಕತ್ತು ವಾಲದಂತೆ ಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಕವೆಗೋಲು ಕೊಟ್ಟು ಕೂರಿಸಿದರು. ಹಾರ ಹಾಕಿದರು. ತಲೆಯ ಮೆಲೆ ಗಿಂಡಿ ತೂಗುಬಿಟ್ಟರು. ಅತ್ತ ತಿರುಗಿ ಇತ್ತ ತಿರುಗವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಕನ್ನಡಕ ತೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಪ್ಪ ಎಷ್ಟು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಕಂಡರು!

ಓದಿದ ಲಕ್ಷಣವೇ ಇಲ್ಲದವನೊಬ್ಬ ಐನೋರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಬಲಗಾಲು, ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಬಲತೊಡೆಯ ಮೇಲೂರಿ ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ ನನಗೆ ಮೈ ಉರಿ. ಅಪ್ಪ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೆಂದೂ ಒಪ್ಪಿದವರಲ್ಲ.

ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆದರೂ ತನ್ನ ನಿಯಮದಂತೆ ನಡೆಯುವ ನನ್ನ ದೇಹ ಆಹಾರ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣೆದುರಿನ ದೇಹ ಮೌನವಾಗಿದೆ...

ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಪ್ಪ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದರೊಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದವರೆಲ್ಲರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಜರುಗಿತೋ! ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಚುನಾವಣೆಯದೇ ಜೋರು ಚರ್ಚೆ. ತಮ್ಮ ತುರ್ತಿನ ಕೆಲಸಗಳು, ಆಸೆಗಳು, ಒತ್ತಡಗಳು, ದುಡ್ಡಿನ ಚೌಕಾಸಿಗಳು...

“ವಾಲಗದವರಿಗೆ ಈಗಲೇ ರೊಕ್ಕ ಕೊಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಿ. ಕುಡಿದು ಬರ್ತಾರೆ ಕಡಿಗೆ”...

ಸಾವಿಗೆ ಜಡ್ಡಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಗ್ಗಿಜಗ್ಗಿ ನಿತ್ಯದ ಅನಿವಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳು... ಇದೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ನೆನೆಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ? ಯಾರಿಗೆ ಉಪಯೋಗ? ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

14ನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಗಾಂಧಿ ಹುಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದ ನ್ಯಾಮತಿಯ ಎನ್.ಎಸ್. ಹಾಲಪ್ಪ ಜೈಲು ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದು, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಾರಂಟ್ ಇದ್ದಾಗ ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಿದ ಸಾಹಸ ವೃತ್ತಾಂತ, ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮನ ಸೋತು, ದ್ವಜಾರೋಹಣದೊಂದಿಗೇ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಕಡು ಬಡತನದಲ್ಲೇ ಏಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದು ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಡ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಹೆಣಗಿದ್ದು, ಮೊದಲು ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಂಥೆಂಥ “ದೊಡ್ಡವರು” ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾರ ಮುಂದೂ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಸುಖದ ಸೆರಗೊಡ್ಡದೆ ಬಾಳಿದ್ದು, ಕುಟುಂಬದ ದುರಂತಗಳಿಗೆ ಗೋಣೊಡ್ಡಿ ಹಣ್ಣಾಗುತ್ತಾ ಮೌನವಾಗಿ ಸವೆಯುತ್ತಾ ಹೋದದ್ದು, ಜೊತೆಗಾರರೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಡು ನಡುವೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನೂ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೊರಗಿದ್ದು, ನನ್ನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೇರೆಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು...

ಇವನ್ನೆಲ್ಲ - 1915ರ ನವೆಂಬರ್ 6ರಂದು ಹುಟ್ಟಿ 1996ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 3ರಂದು ತೀರಿಕೊಂಡ ಹಾಲಪ್ಪ ಎಂಬ ಅನಾಮಿಕನ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬರೆಯಲಿ? ಇವಿಷ್ಟು ವಿವರಗಳೇ ನಮ್ಮಪ್ಪನದೇ? ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಂದೂ ಗದರದೆ, ಕೈ ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮ ಮೌನದ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮನ್ನು ತಿದ್ದಿದ ಅಪ್ಪ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ?

ಕಡೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಕುಸಿದು ಹೋಗಿದ್ದರು. ದೇಹ ಅವರ ಹತೋಟಿ ಮೀರಿತ್ತು. ನಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ಒಂದು ನಾಯಿಮರಿ ತಂದುಕೊಡೋ" ಅಂದರಂತೆ, ನನಗೆ ನೆನಪಿರುವಾಗಿನಿಂದಲೂ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನಾಯಿಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣ. ಆದರೆ ಆಗಲೇ ಅರ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕನಸು, ನಿಜಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಜೀವನುದುಡ್ಡಕ್ಕೂ ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಾ ಬಂದು ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಪ್ಪ "ನನಗೆ ಬೀಡಿ ಬೇಕು" ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದರಂತೆ. ಬೀಡಿಗಾಗಿ ಬಾಗಿಲವರೆಗೂ ತವೆಯುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕಾದು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರಂತೆ.

ಸಾಯುವ ಹದಿನೈದು ದಿನದ ಮೊದಲು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತ ಹಿಡಿಯದೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಕನವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪ, ಆಗಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದವರಂತೆ, ಬೇರೆಯವರಂತೆ ಕಂಡು ಭಯವಾಗಿತ್ತು. ಮಾರನೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈ ತುಂಬಿ ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡಿಸಿದಾಗ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕು ಮಾತು ಹೊರಬಂತು. ಮೈಯೆಲ್ಲ ಹತ್ತಿಯಂತೆ ಹಗುರ. ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಚುಚ್ಚಿದರೂ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಮಗುವಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಮಗುವನ್ನು ಸಲಹುವ ಬಗೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನವೂ ದುಡಿಯುತ್ತ ಗಲಿಗೆಗಳಿಗಾಗೂ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣರಂತೆ ಕಂಡು ಬದುಕಿದ್ದ ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಸಾವು ಬರಬಹುದೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಡ್ಡರು ನಾವು. ಅಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಜತೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೆವು. ಮರೆತಿದ್ದೆವು. ಅವರ ತಳಮಳಗಳನ್ನು, ಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನು, ಒಳ ಆಸೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕು ಹಿಡಿದಿದ್ದೆವು, ಈಗ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು...

ಗುಂಡಿ ತೋಡಿ ದೇಹ ಇಳಿಸುವ ಮುನ್ನ ಆ ಕಡೆ ಒಬ್ಬ, ಈ ಕಡೆ ಒಬ್ಬ ಐನೋರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರು

“ಇವರು ಯಾರು?”

“ನ್ಯಾಮತಿವಾಸಿ ಎನ್.ಎಸ್. ಹಾಲಪ್ಪ”

“ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಮಾಡಿದ್ದರು?”

“ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ, ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿದರು!”

“ಇದನ್ನ ಕೇಳಕ್ಕೆ ನೀನ್ಯಾರು ಅಂತ ಕೇಳು”

“ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಕ್ಕೆ ನೀನ್ಯಾರು?”

“ನಾನು ಶಿವದೂತ”

ಈ ಶಿವದೂತರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ನಮ್ಮಪ್ಪನೂ ಎಲ್ಲ ಅಪ್ಪಂದಿರಂತೆ ಹೋರಾಡಿದ್ದು, ಗಾಂಧಿ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಸಂಸಾರ ಕಟ್ಟಿ ಮೌನವಾಗಿ ಬದುಕಿದ್ದು, ಬಂದಿದ್ದು, ನಕ್ಕಿದ್ದು...
... ಕೊನೆಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋದದ್ದು?

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಎನ್.ಎಸ್. ಶಂಕರ್ ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನ್ಯಾಮತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಜನವಾಣಿ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ, ಮುಂಗಾರು ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿ ಸಂಗಾತಿ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಅಪಾರ ಅನುಭವಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಮೇಲೋಗರ, (ಬಿಡಿ ಬರಹಗಳು) ಹುಡುಕಾಟ, ಉಸಾಬರಿ (ಸಮಕಾಲೀನ ವಿದ್ಯೆ ಮಾನಗಳು) ಮಾಯಾ ಬಜಾರ್ (ಸಿನಿಮಾಕುರಿತ ಬರಹಗಳು) ಚಂಚಲೆ (ಮಹಿಳಾ ಕಥನ), ಪೂಲನ್ ದೇವಿ ಮತ್ತು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ತೋಭರಾಜ್ (ಜೀವನಕಥನ) ಹಾಗೂ ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ (ಅನುವಾದ).

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಅಪ್ಪನ ಶವದ ಬಳಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಲೇಖಕರು ಏನೆಲ್ಲಾ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರು? ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆದವು ? ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಲೇಖಕರ ನೆನಪುಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಅಪ್ಪನ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂದು?

೨. ಇರುವುದೋಂದೇ ಭೂಮಿ

ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ಆಶಯ: ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಫಲವಾದ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂಗವಾದ ಆಧುನಿಕ ಉಪಭೋಗವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಭೂಮಿಯ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಮಾನವನ ಭೋಗಜೀವನದ ವಿಲಾಸಿ ಮತ್ತು ದುರಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತವೂ ಆದ ಜೀವಜಾಲ ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ವಿನಾಶದಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದೆ.

“ಈ ಭೂಮಿ ಮಾನವನ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ. ಇತರ ಅಸಂಖ್ಯ ಜೀವಿಗಳಂತೆ ಮಾನವ ಕೂಡ ಒಂದು ಜೀವಿ ಅಷ್ಟೆ. ಜೀವಿಗಳ ಈ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜಾಲವನ್ನು ಮಾನವ ನೇಯ್ದಿದ್ದಲ್ಲ. ಆತ ಈ ಜಾಲದ ಒಂದು ಎಳೆ ಅಷ್ಟೆ. ಈ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಮಾನವ ಏನೇ ವಿಪತ್ತು ತಂದುಕೊಂಡರೆ, ಈ ಭೂಮಿಗೆ ದುರ್ಗತಿ ಬಂತೆಂದರೆ ಮಾನವನಿಗೂ ಅದೇಗತಿ ಬಂತೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತುಳುಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿವೆ.”

ಈ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆ ಯಾವ ಮುನಿವರ್ಯನದೂ ಅಲ್ಲ, ಮಹಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಯದೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ರೆಡ್‌ಇಂಡಿಯನ್ ಜನಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಚೀಫ್ ಸೀಟ್ಸ್ ಎಂಬಾತ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿವು. ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ನಗರದ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಆದಿವಾಸಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಗರ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದು 1854 ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಚೀಫ್ ಸೀಟ್ಸ್ ಬರೆದ ಸುದೀರ್ಘ ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆ ಇದು.

ಈ ಪತ್ರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲು ಒಂದು ಶತಮಾನವೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯ ಆಚೆ ನಿಂತೇ ಭೂಮಿಯ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. 1970ರ ದಶಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ನೌಕೆಗಳು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭೂಗ್ರಹದ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದವು. ಕರಾಳ ಕಪ್ಪು ಆಕಾಶದ ಮಧ್ಯೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾದ ನೀಲವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರ ಅದು. ಭೂಮಿಯೂ ಒಂದು ಗಗನನೌಕೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಮಗೆಲ್ಲ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಚಿತ್ರ ಅದು.

ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ದಿಗಿಲು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಕಲ್ಪನೆ. ವಿಶ್ವ ನಿಯಮಗಳ ನಾಜೂಕು ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ಜೀವಂತ ನೌಕೆ ಇದು. ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಏರುಪೇರಾದರೂ ಸಾಕು-ಇಡೀ ನೌಕೆ ನಿರ್ಜೀವ ಕೆಂಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಹಸಿರ ಹಸಿರೂ ಇಲ್ಲದ ಹಿಮಖಂಡವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆಲ್ಲ ನೆಮ್ಮದಿ, ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡಿಸಿದ ಕಲ್ಪನೆ ಇದು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಜೀವಂತ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪುಟ್ಟ, ಸುಂದರ ಭೂಮಿ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತೃಭೂಮಿ. ಹಸಿರು ನೀಲಾಂಬರ ಭೂಷಿತ; ರತ್ನಗರ್ಭಾ ವಸುಂಧರೆ.

ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಸಾಕಾರವಾಗುತ್ತಲೇ, ಮನ ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸಲು ಬಂತು, ‘ಕ್ಲಬ್ ಆಫ್ ರೋಮ್‌ನ’ ‘ಲಿಮಿಟ್ಸ್ ಟು ಗ್ರೋಥ್’ ವರದಿ (16ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ). ಬಾಹ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಮುದ್ದಾಗಿ ಕಂಡ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳಗೇ ನಾವೆಷ್ಟು ಕೆಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಲೆಂದು ಅದೇ ವೆಳೆಗೆ ಸ್ಟಾಕ್‌ಹೋಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಕುರಿತಾದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಜಾಗತಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನವೂ ಜರುಗಿತು. ‘ಈ ಭೂಮಿಯ ಸಂಪತ್ತು ಅಪಾರವೇನಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಸೀಮಿತ, ನಿಯಮಬದ್ಧ ನಿಸರ್ಗ. ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ 180 ಚಿಲ್ಲರೆ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆಂದು ತಮ್ಮಮ್ಮೋಳಗೇ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುತ್ತ ಹೊಣೆಗೇಡಿಯಾಗಿ ಹಿರಿಯವಷ್ಟು ಅಕ್ಷಯ ಖಜಾನೆ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ’ ಎಂಬ ಅರಿವು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಕೆಲವರಿಗಾದರೂ ಬರುವಂತಾಯಿತು.

ಈ ಭೂಮಿಯ 500 * ಕೋಟಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಕೆಲವರಾದರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತಾಯಿತು.

ಭೂಮಿ ಒಂದು ಗಗನನೌಕೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಈ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂಥ ಸ್ವಿಚ್ಚುಗಳು, ಲಿವರ್, ಗಿಯರ್, ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಸಿಲಿಂಡರ್ ಇವೆಯೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಕಿತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನೌಕೆ ಬಿಸಿಯಾಯಿತೆಂದೋ, ಇಂಗಾಲದ ಡೈಯಾಕ್ಸೈಡ್ ಹೆಚ್ಚಿತೆಂದೋ, ಓ

ಜೋನ್ ಕವಚ ಛಿದ್ರವಾಯಿತೆಂದೋ ಹೊಯ್ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಂದ ಈ ನೌಕೆಯನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದದ್ದು, ಎಂಬುದರ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೇ, ಮುತ್ತಜ್ಜನ ಆಸ್ತಿಯೆಂಬಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದಿನವರಿಗಂದು ಈ ನಿಸರ್ಗ ನಿರ್ಮಿತ ನೌಕೆಯು ಸಂರಂಜನಾಕಾರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಬದಲು ನಾವೇ ಮಹಾಮಹಿಮರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಮ್ಮದೇ ಚರಿತೆಯನ್ನೋ ಶಿಥಿಲವಾದ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನೋ ಕಾಪಾಡಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡಿ: ಉಷ್ಣವಲಯದ ಮಳೆಕಾಡುಗಳೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವ ಭಂಡಾರ. ಭೂಮಿಯ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 6 ರಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಈ ಮಳೆ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ವನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕೀಟಗಳು ಇವೆ. ಈ ಕಾಡುಗಳ ಶೇಕಡಾ 40ರಷ್ಟು ಭಾಗ ಕಳೆದ 40 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಅತಿಯಾಸೆ ಹಾಗೂ ಅನಗತ್ಯ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಪ್ರತಿ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಸರಾಸರಿ 100 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ಮಳೆಕಾಡು ಧ್ವಂಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಐದು ಸಾವಿರಜೀವಿ ಸಂಕುಲವನ್ನೇ ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಸಮತೋಲನವನ್ನಾಗಲೀ ಸಾಧಿಸಲಾರದ ಈ ಬಗೆಯ ಭೂಪತನವನ್ನು ಯಾರು ತಡೆಹಿಡಿಯಬೇಕು? ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಫೋಟ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಹರಣ ಹಾಗೂ ಮಾಲಿನ್ಯವೃದ್ಧಿ ಈ ಮೂರಕ್ಕೂ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಸರ್ಗ ಆಧರಿಸಿಯೇ ನಿರಂತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ಯಾರನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕು?

“ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ರಾಜಕೀಯ ಮುತ್ಸದ್ಧಿಗಳೇ ಇಂದು ತುಂಬ ಅಪರೂಪ; ಇದ್ದರೂ, ಅಂಥ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದವರು ಇನ್ನೂ ಅಪರೂಪ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಭೂಮಿಯ ಪರಿಸರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕುರಿತು ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ‘ಪ್ರಗತಿ ಪತ್ರ’ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ವರ್ಲ್ಡ್ ವಾಚ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲೆಸ್ಲರ್ ಬೌನ್, ಇಂದಿನ ಅನೇಕ ಮುತ್ಸದ್ಧಿಗಳು ದಿನ ದಿನದ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವಲ್ಲೇ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೂತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಮುಂದಿನ ಭೂಭವಿಷ್ಯದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ, ನಾಳಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಿತಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಲೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರಿಗಂತೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಮರಳಿ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೇ ತರಬಹುದೆಂಬ ಚಿಂತೆಗಿಂತ, ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬಷ್ಟೇ ಚಿಂತೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗೋ ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಜಾಗತಿಕ ಧುರೀಣರಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದಿದೆ: ಜಗತ್ತಿನ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಇವರು ಆಗಾಗ ಘಂಟಾ ಘೋಷವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. 1986ರ ಬದಲೀ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತೆ ಡಾ|| ರೊಸಾಲಿ ಬರ್ಚೆಲ್ ಹೇಳುವಂತೆ, ಇವರೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇವರೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಯಾರೆಂಬ ಟೊಳ್ಳು ಭ್ರಮೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆ, ಗಿಜಿಗುಡುವ ನಗರಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ನಾರುವ ಶರಧಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಬೆಳೆಯುವ ಮರುಭೂಮಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಗೋ ಬಗೆಹರಿದಾವೆಂದು ನಾವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಕೂರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಧುರೀಣರಿಂದಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಸಂಧಾನಗಳ ಡಣಾಡಂಗೂರದ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ; ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಘೋಷಣೆಗಳು ಗಡಚಿಕ್ಕುವಾಗಲೇ ದಟ್ಟ ಹಸಿರಿನ ಮಳೆಕಾಡು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಣುಸ್ಥಾವರ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತದೆ.

ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿದೇ ಮಾನವರ ಏಳಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವ ಈ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾದ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಕ್ಲಿಷ್ಟವೆಂದರೆ ಅವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ, ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಒಂದು ಇಸಂನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ‘ಕ್ಲಬ್ ಆಫ್ ರೋಮ್’ನ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಂದು ಭವಿಷ್ಯವೆಲ್ಲ ಅಂಧಕಾರವೆಂದು ಕೈಚೆಲ್ಲಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಹುಡುಕಲು ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೊಂಬತ್ತಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಿನುಗತೊಡಗಿವೆ. ಗ್ರೀನ್, ಗ್ರೀನ್‌ಪೀಸ್, ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಆರ್ಥ್, ಸಬ್ಬಾತ್ ಅಲಾಮ್ ಮಲೇಶಿಯಾ, ಚಿಪ್ಕೊ ಮುಂತಾದ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ ಹಾಗೂ ನಿಸರ್ಗ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಂದು ಅಸಂಖ್ಯ ಯುವಕರು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಧಾನವೋ ಸಂಗ್ರಾಮವೋ, ಅಂತೂ ಧರಣಿ ರಕ್ಷಣೆಗಂದು ರಂಗ ಸಜ್ಜಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಬಿಸಿ ರಕ್ತದ ಯುವಕರು ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಬೂನು ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ನಾಜೂಕಾಗಿರುವ ಈ ಭೂಮಿ ಭದ್ರವಾದೀತೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ನಾವು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ, ರೂಢಿಗೆ ತಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ದೂರದ ಕಾಡುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಯಾರೂ ತಣ್ಣೀರ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷೆ ತೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿತವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಒಂದೇ ಮಗುವಿನ ನಂತರ ಸಂತಾನಶಕ್ತಿ ಹರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ತೃತೀಯ ವಿಶ್ವದ ಬಡದೇಶಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಾಶವಾದೀತೆಂದು ಯಾವ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪ್ರಜೆಯೂ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಮೂರನೇ ಕಾರನ್ನು ಮಾರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಧ್ವಂಸದ ಬಿಸಿ ಕಾಲ ಬುಡಕ್ಕೆ ತಟ್ಟುವವರೆಗೂ ಜನರ ರೀತಿ-ನೀತಿ-ರಿವಾಜುಗಳು ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಿಸಿ ತಟ್ಟುವುದೂ ಅರಿವಿಗೆ ಬಾರದಷ್ಟು ಅಜ್ಞಾನ, ಅಂಧಃಕಾರ ಬಡದೇಶಗಳಲ್ಲಿದೆ. ನಿರಕ್ಷರಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ ತುಂಬ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಿರಂತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ ಬದಲೀತಂತ್ರ ಜ್ಞಾನಗಳೂ ಬಡದೇಶಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಸಂಪತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆ, ಪೋಷಣೆ, ಅಕ್ಷಯ ಶಕ್ತಿಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಶಕ್ತಿಯದಕ್ಷ ಬಳಕೆ, ಬಿಸಾಕು ವಸ್ತುಗಳ ಮರುಬಳಕೆ, ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಸರಳ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಬಡಜನತೆಯ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಬಂಡವಾಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಸರ್ಗ ತೋಷಣೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಬಿಸಿ ರಕ್ತದ ಉತ್ಸಾಹವಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು. ಪ್ರಪಂಚ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಅಪಾರ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

1986ರ ವಿಶ್ವ ಪರಿಸರ ದಿನಾಚರಣೆಯಂದು 14ನೇ ದಲಾಯಿ ಲಾಮಾ ಪೂಜ್ಯ ತೇನ್‌ಸಿನ್ ಗ್ಯಾತ್ಸೊ ನೀಡಿದ ಸಂದೇಶ ಹೀಗಿತ್ತು:

“ಮಾನವನ ಅಜ್ಞಾನ, ಆಸೆಬುರುಕತನ ಹಾಗೂ ಜೀವಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ನಿಸರ್ಗ ಧ್ವಂಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಜ್ಞಾನವೊಂದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಈ ಹಿಂದೆ ಮನುಷ್ಯ ಹಾಳುಗಡವಿದ್ದನೆಲ್ಲ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂದು ನಮಗೆ ನಿಸರ್ಗ ಕುರಿತು ಹೇರಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ. ಪೂರ್ವಜನರಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದೇನು, ನಮ್ಮಿಂದಾಗುತ್ತಿರುವ ತಪ್ಪುಗಳೇನೇನು, ಮುಂದಿನವರಿಗೆ ಉಳಿಸಬೇಕಾದುದು ಏನೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನೈತಿಕವಾದ ಉತ್ತರ ಸಿಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಪರ್ವಕಾಲದ ಪೀಳಿಗೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ವೈಫಲ್ಯಗಳು ಗುಡ್ಡದಷ್ಟಿವೆ. ಇತರೆ ಜೀವರಾಶಿಯನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿದ್ದೂ, ನಮ್ಮವರೇ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸಾವಪ್ಪುತ್ತಿರುವುದೂ ಈ ವೈಫಲ್ಯಗಳ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಮೇಲಿಂದ ಅಪಾರ ಹೊಣೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ನಮಗಿದೆ, ಈಗಲಾದರೂ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗೋಣ, ಕಾಲ ಮಿಂಚಿಲ್ಲ.”

* ಈಗಿನ ವಿಶ್ವಜನಸಂಖ್ಯೆ 750 ಕೋಟಿ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆಯವರು (೧೯೪೮) ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿದ್ದಾಪುರದ ಬಳಿಯ ಬಕ್ಕೆ ಮನೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ನರಮಂಡಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ಹಾರುವ ತಟ್ಟಿಯ ದಶಾವತಾರ, ಶತ್ರುವಿಲ್ಲದ ಸಮರ, ಅಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ, ಸೈನ್ಸ್ ಸಫಾರಿ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಎಂಬ ಕಸ -ರಕ್ಷಿಸ ಮತ್ತು ಗ್ರೇತಾಥನ್ ಬರ್ನ್, ಮೊದಲಾದವು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಭೂಮಿ ಹೇಗೆ ಒಂದು ನಿಸರ್ಗ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಜೀವಂತ ಗಗನ ನೌಕೆಯಾಗಿದೆ? ವಿವರಿಸಿ
೨. ಮಾನವ ಎಸಗುತ್ತಿರುವ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಭೂಪತನ ಯಾವ ಬಗೆಯದು? ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಯಾವುವು? ಪರಿಚಯಿಸಿ.

ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಎರಡನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್,
ಕನ್ನಡ ವೈಭವ
ಪರಿವಿಡಿ

೬೦ ಅಂಕ

ಘಟಕ-I

೧೫ ಅಂಕ

೧. ಆ ಹಕ್ಕಿ ಬೇಕಾದರೆ
೨. ಮಿಲರೇಪ
೩. ಭೂಮಿಯೂ ಒಂದು ಆಕಾಶ

- ಎ.ಕೆ.ರಾಮಾನುಜನ್
- ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್
- ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ

ಘಟಕ-II

೧೫ ಅಂಕ

೧. ಸೀಮಂತಿನಿ
೨. ಸ್ಥಿತಿ
೩. ಕನ್ನಡ ಪದಗೊಳ

- ಡಾ.ಎನ್.ಎಸ್.ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ
- ಬಿ.ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್
- ಡಾ.ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ

ಘಟಕ-III

೧೫ ಅಂಕ

೧. ಕಥೆಗಾರ ಮಂಜಣ್ಣ
೨. ಸ್ವಪ್ನ ಸುಂದರಿ
೩. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ

- ಕುವೆಂಪು
- ಚದುರಂಗ
- ತ.ರಾ. ಸು

ಘಟಕ-IV

೧೫ ಅಂಕ

೧. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಹುಡುಕಾಟ
೨. ಚಿಂತನ
೩. ಕನ್ನಡದ ಆತಂಕಗಳು

- ಡಾ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ
- ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್
- ಕೆ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ

ಘಟಕ-I

೧. ಆ ಹಕ್ಕಿ ಬೇಕಾದರೆ

ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್

ಆಶಯ: ಆಸೆಯೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಎಂಬ ವಾಣಿಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ಅತಿ ಆಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಬದುಕಿನ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವಾಗಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ತನಗೇ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥತೆ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಸಿಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಚಾಚಿ ನಿರಾಶೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಂಗೋಲಿಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜ
ಇದ್ದನಂತಲ್ಲ
ಅವನು ಯಾವುದೋ
ದೂರ ದೇಶಕ್ಕೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದಾಗ
ಅಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸಿ
ಆ ಹಾಡು ನನಗೆ ಬೇಕು ಎಂದು
ಹಾಡಿಗಂದು ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡಿದು
ಹಕ್ಕಿಯ ಜೊತೆ ಗೂಡೆತ್ತಿ
ಗೂಡಿನಡಿ ರೆಂಬೆ
ರೆಂಬೆಗೆ ಕೊಂಬೆ
ಕೊಂಬೆಗೆ ಮರ
ಮರದಡಿಯ ಬೇರು
ಬೇರು ಸುತ್ತಿದ ಹೆಂಟೆ ಮಣ್ಣು
ಅ ಊರು
ನೀರು
ಹಿಂಗಾರು
ಅ ಪ್ರದೇಶ
ದೇಶ
ಆ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯ
ಎಲ್ಲ ಹೊತ್ತು ಹಾಕಬೇಕು
ಎನ್ನಿಸಿ
ಇದ್ದಬಿದ್ದ ಆನೆ ಕುದುರೆ ರಥ
ಸೈನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ
ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು
ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ
ಮನೆಗೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಎ.ಕೆ.ರಾಮಾನುಜನ್ (೧೯೨೯-೧೯೯೩) ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ., ಪದವಿ, ಅಮೇರಿಕಾದ ಇಂಡಿಯಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಹೊಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೂವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇತರ ಪದ್ಯಗಳು, ಕುಂಟೋಬಿಲ್ಲೆ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ ಗದ್ಯಕೃತಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ನಾಶವಾಗುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ದುರಾಸೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ಅದಃಪತನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಕವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಮಾನವನ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ದಾಳಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಮಿಲರೇಪ

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್

ಆಶಯ: ಮಿಲರೇಪ ಟಿಬೇಟಿನ ಸಂತ, ಮಹಾಯೋಗಿ, ಗತಕಾಲದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕನಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತಹ ಮಹಾಯೋಗಿಯಾದ ಮಿಲರೇಪನು ಜೀವನದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳನ್ನು ದಾಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದೀಗ ಕಣ್ಣು ಮುಂದಿನ ನೋಟ:
ಬಿದ್ದಮನೆ, ಗೆದ್ದಲಿಕ್ಕಿದ್ದ ಕಂಬಗಳು,
ನವಣೆ ಹೊಲಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪಾಳು ನೆಲ
-ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆಯ ಉಳಿದ ಕೊನೆಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳು.
ಮಂಜಿನ ಅನಾಮಧೇಯತೆಯ ಕೆಳಗೆ
ಹೂತ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ, ತಲೆಮಾರ ನೆನಪುಗಳು
ಇಲ್ಲೇನೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸ ಕಲಿತಿದ್ದು,
ಕತ್ತರಿಸುವ ಭಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ
ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಮೈಯ ಮಧ್ಯೆ ಯೌವನ ಜ್ವಾಲೆ
ಚಿಗಿತದ್ದು,
ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನೊದೆಯುತ್ತ ಗುರುವಿನೆಡೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ,
ತಾಯ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಯ ಕಂಬನಿಯ ಬಿಂದು
ಸ್ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು:
ಎಲ್ಲಿರುವೆ ತಂದೆ, ನವಣೆ ಮೂಟೆಗಳ
ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಕಟ್ಟಾಳು ರೈತ?
ತಾರಬಲ್ಲೆನೆ ತಿರುಗಿ
ಗೋಳಿಡುವ ಮಂಜುಗುಪ್ಪೆಗಳ ನಡುಮಧ್ಯೆ
ಇಟಕಿ ರಾಶಿಯ ಅಡಿ ನೆಪವಾಗಿ ಹೂತ
ಜೀವದಾತರ ಈಗ?
ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ ಕೈತಟ್ಟಿ ಧಾಕಿನೀ ಸಂಕುಳ;
ಅಂದಿದೆ: ತರುತ್ತೇನೆ ಸತ್ತವರ ಮತ್ತೆ,
ಮಂಜು ಕಣಗಳ ಹೊನ್ನಾಗಿಸುತ್ತೇವೆ.
ಮಿಲರೇಪ ನೀ ಹೂಂ ಅಂದರೆ,
ಚಿಟಕಿ ಹಾಕಿದರೆ ಆಶೆಯೇಡೇರಿಸುವ
ಧಾಕಿನಿಯರ ವಶಮಾಡಿ,
ಆಶೆ ಹೀಗೆ ಬೀಳುವ ಮನೆಗೆ,
ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ
ಬುನಾದಿ ಎಂದು ತೋರಿದೆ ಮಾರ್ಪ;
ಚಿಕ್ಕ ತಿರುಗುವುದ,
ನಿಧಾನಗಳ ಗುಟ್ಟು,
ಬಾದೆಗಳ ರೂಪಗಳ ಧಾಕಿನೀ ಸಂಕುಲದ
ನರ್ತನದ ಮೊದಲು ಕೊನೆ ಕಾಣಿಸಿದೆ.
ಕಾಲದೇಶಗಳ ಬೀಳಿನಿಕ್ಕಟ್ಟಲ್ಲಿ
ಕರೆದೊಯ್ಯ

ವಜ್ರಾಯಾನದಗ್ನಿರಥ ಸಾರಥಿಯೆ

ನಮನ ನಮನ ನಿನಗೆ.

ಬಿದ್ದ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಳಿಸಿದ್ದ ಮಂಜು,

ಬಿಳಿಗಗನಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟ ಗೆದ್ದಲ ಕಂಬ

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ಹಣೆಬರಹ;

ನಿರ್ವಾಣದಂಚೆಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ ಗುರುವಿಗೆ ಕೂಡ ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ ನೋವು.

ಯಾಕೆ ಬಲಿಕೊಡಲಿ ಚಕ್ರದ ತಿರುಗಣಿಗೆ

ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ?

ಮಿಲರೇಪ: ಟಿಬೇಟಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯೋಗಿ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ (೧೯೫೪), ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನನ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ., ಪದವಿ ಪಡೆದು, ದೆಹಲಿಯ ಜವಹರಲಾಲ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಮಿಲರೇಪ, ಮಳೆಬಿದ್ದ ನೆಲದಲ್ಲಿ, ಅಣುಕ್ಷಣ ಚರಿತೆ, ನವಿಲು ನಾಗರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ, ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಟಿಪ್ಪು, ಮಹಾ ಚೈತ್ರ ಮುಂತಾದವು ನಾಟಕಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

1. ಮಿಲರೇಪ ಯಾರು?
2. ಗತಕಾಲದ ನೆನಪುಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಡುತ್ತವೆ?
3. ಡಾಕಿನಿ ಸಂಕುಳ ಏನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ?

೨. ಭೂಮಿಯೂ ಒಂದು ಆಕಾಶ

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ

ಆಶಯ: 'ಮಾನವ ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಿರ ಹಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಡಿ' ಎಂಬ ಪುರಂದರದಾಸರ ವಾಣಿಯಂತೆ ಮಾನವ ಬದುಕು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ನಾವಿಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಂಬಂಧಗಳು ಶಿಥಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹತಾರೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾವೆ.
ಅದು ವಶಿಷ್ಠ, ಅದು ಅರುಂಧತಿ.
ಅವರು ಬೆಳಕಿನ ಕೈಚಾಚಿ ಪರಸ್ಪರ ವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
ನವದಂಪತಿಗಳೇ - ಅವರಂತಿರಬೇಕು ಸತಿ-ಪತಿ.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹತಾರೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾವೆ
ಅದು ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲ, ಅವು ಭತ್ತದ ಅರಳು
ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಸುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದಾರೆ
ಹೋಮಾಗ್ನಿ ಉರಿಸಿ ಅಂತರತಮ ಕೆದಕುತ್ತ.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹತಾರೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾವೆ
ಅವನು ಚಂದ್ರ ಅವಳು ತಾರೆ ಅವನು ಬುಧ
ಅವರದ್ದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಚೊಕ್ಕ ಸಂಸಾರ
ಒಡಕು ಮರೆತು ಒಡನಿರುವುದೇ ಸಂಸಾರದ ಹದ.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹತಾರೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾವೆ
ಆಗಾಗ ಇವರ ಮನೆಗೆ ಅವರು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಇವರು
ಇದು ಕುಟುಂಬ ಧರ್ಮ; ಇದು ಮಾನವತ್ವದ ಮಾರ್ಗ
ಆದರೆ ನಿಷ್ಠುರ ಸತ್ಯ; ಆಳದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಏಕಾಂಗಿಗಳು.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹತಾರೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾವೆ.
ನಕಾಷೆ ಬಿಡಿಸಿದ್ದು ನಾವು-ಎಳೆದು ಅವರ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧದ ಗೆರೆ
ಅಂತರ್ಜಾಲ ಹೆಣೆದಿದ್ದೇವೆ, ವಿಶ್ವ ಕುಟುಂಬ ಕನಸಿದ್ದೇವೆ
ಆದರೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು-ಭೂಮಿಯೂ ಒಂದು ಆಕಾಶ.

ಇಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಗ್ರಹತಾರೆಗಳು

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ (೧೯೪೪) ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೋದಿಗೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಎ., ಪದವಿಯನ್ನು, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಎ., ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಬಾಗಿಲು ಬಡುವ ಜನ, ಸಿಂದಬಾದನ ಆತ್ಮಕಥೆ, ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ, ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಪಟ, ಉರಿಯ ಉಯ್ಯಾಲೆ ಮತ್ತಿತರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಕತೆ, ಅನುವಾದ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

1. ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಬಂಧುಗಳೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಿತೆ ಹೇಗೆ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ?
2. ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಗ್ರಹ ತಾರೆಗಳಂತೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿರುವುದು ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ?
3. ಮಾನವನ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ತಮವನ್ನು ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ಔಚಿತ್ಯವೇನು?

ಘಟಕ- II

೧. ಸೀಮಂತಿನಿ

ಡಾ. ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ

ಆಶಯ: ತೊಟ್ಟೀಲು ಹೊತ್ತೊಂಡು ತವರ್ಬಣ್ಣ ಉಟ್ಟೊಂಡು
ಅಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟೆಮ್ಮೆ ಹೊಡ್ಕೊಂಡು! ತೌರೂರ
ತಿಟ್ಟತ್ತಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡ್ಯಾಳೊ

ಯಾರಿವಳು?

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪಕ್ಕದಲೆ ಬದಲಾದವಳು?
ಗಂಡನೆಂಬುವನನ್ನ ಕಂಡು ಕಂಡಂತೆಯೇ
ಕಂದ ಎಂಬಂತೆ ಮಮತೆಯಲಿ ಮಾತಾಡುವಳು!
ಅಪ್ಪ ಬಂದವನನ್ನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಎಳೆಮಗುವಿನಂತೆ
ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕ್ಷಮಿಸಿದವಳು
ಗುಟುರು ಮದವನು ಮೆಟ್ಟಿ ಎದ್ದ ಹೆಡೆಯನು ತಟ್ಟಿ
ಹೊಲೆಗಸದ ತೊಟ್ಟಿಯನು ಹೀಗೆ ತೊಳೆದವಳು?

ಇವಳೆ

ಬೆನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು ಕೊರಳಿಗೆ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದವಳು?
ಕೈಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಗೂಡೊಳಗೆಸೆದು
ಸಾಕು ಬಿಡಿ ಸನ್ಯಾಸ ಎಂದು ತೋಳೆಳೆದವಳು!
ಕೆನ್ನೆಯಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು
ಕೊರಳ ಸರ ತುಟಿಗಿಟ್ಟು
ಎನೊ ಕಕಮಕ ಹಿಡಿಸಿ ಗೆದ್ದು ನಕ್ಕವಳು?
ಈಗ ಅದೆ ಹುಡುಗಿ
ಬೇಸಿಗೆಯ ಉರಿಗಣ್ಣು
ಬೆಳದಿಂಗಳಲಿ ತೊಳೆದು
ಗರ್ಭಗುಡಿ ಹಣತೆಯನು ಹಚ್ಚಿರುವಳು;
ಮೊನ್ನೆ ಸೀಮಂತದಲಿ ಹಸೆಯೇರಿದಾಗಿಂದ
ಜಗದಂಬೆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಂದವಳು!

ಒಲೆ ಮೇಲೆ ಅನ್ನ ಸೀಯುತ್ತಲಿದೆ ಮೊನ್ನೆ;
ಎದುರಿಗೇ ಕುಳಿತು
ಹಾಲಪಾತ್ರಗೆ ಬಿದ್ದ ಇರುವೆಗಳ ಮೇಲೆತ್ತಿ
ನೆಲಕಿಳಿಸಿ ಹರಿಯಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಒಂದೊಂದೆ!
ಪೊರಕೆ ತುದಿಯಲಿ ಹಿಂದೆ
ಜಿರಲೆಗಳ ಬಡಿದವಳು ಇವಳೆ?
'ಪಾಪ' ಎಂದರೆ- 'ಆಹ! ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡಿಗ'
ಎಂದು ಛೇಡಿಸಿದವಳು!
ಈಗ ಹೊರಳದೆ ಕರುಳು,

ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಸಿರ ಸವರಿದೆ ಯಶೋಧೆಯ
ಬೆಣ್ಣೆ ಬೆರಳು.

ಎಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡುವೊ ಏನೊ ಈಗಿವಳ
ಸಿನಿಮ ಹೋಟೆಲುಗಳಿಗೆ ಅಲೆವ ಚಪಲ,
ಆಗೀಗ (ನನ್ನನೂ ಜೊತೆಗೆಳೆದುಕೊಂಡು!)
ದೇವಸ್ಥಾನ ಯಾತ್ರೆಯಷ್ಟೇ ಈಗ ಎಲ್ಲ!
ಮುಡಿತುಂಬ ಹಣೆತುಂಬ ಕೈತುಂಬ ತನ್ನೆಲ್ಲ
ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮೆರೆಸಿ,
ಶಾಂತಮುಖದೊಳಗೊಂದು ಮರುಳುನಗೆ ನಿಲಿಸಿ,
ಇವಳೀಗ ಕಾರ್ತೀಕದಾಗಸದ ಹಾಡು,
ಕಣ್ಣೊ, ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಿರುಳ ಕಡಲ ಬೀಡು!

ಜೊತೆಗೆ ನಡೆವಾಗ
ನನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಗು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆಯಿಟ್ಟು,
ಈಗ? ಎಂಬಂತೆ ಹುಬ್ಬೆತ್ತರಿಸಿ ನಕ್ಕು ಸ್ವರ್ಧಿಸಿದ್ದವಳು
ಈಗಲ್ಲ ಅಬ್ಬರ ಬಿಟ್ಟು
ಕಾಲೆಳೆಯುವಳು ಏಕೊ ತೀರ.
ಕನಸುಗಣ್ಣಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲು ಏನೋ ಧ್ಯಾನ,
ಮೈ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ, ಮನಸೆಲ್ಲೋ ಹೊರಟಿದೆ ಯಾನ,
ಅಡಿಗಡಿಗು ಒಂದೊಂದು ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಗಿಲಲಿ
ಹೊರಳಿ ಬೇಡಿದೆ ಮಗುವಿಗಭಯದಾನ.
ಎಲ್ಲ ಬಾಳಲಿ ಎಂಬ ಭಾವ
ಚಿಲ್ಲಿತಿದೆ ಕಣ್ಣು, ಅಲುಗಿದೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಜೀವ;
ಗಟ್ಟಿ ಸ್ವಾರ್ಥಕೆ ಈಗ ಮಳೆ ಬಿದ್ದು ಮೈಯೊಡೆದು
ಉಸಿರಾಡುತಿದೆ ಮಣ್ಣು ತೇವ!

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ (೧೯೩೬-೨೦೨೧) ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಕಾವ್ಯ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಅನುವಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ವೃತ್ತಿ, ಸುಳಿ, ನಿನ್ನದೆ ನನ್ನ ಮಾತು, ಹೊಳೆಯ ಸಾಲಿನ ಮರ, ಪಾಂಚಾಲಿ, ಚಿತ್ರಕೂಟ, ದೀಪಿಕಾ, ಬಾರೋ ವಸಂತ, ಸುನೀತಾ ಮುಂತಾದವು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಮದುವೆಯ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡವಳಿಕೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?
೨. ಹೆಣ್ಣು ಜಗದಾಂಬೆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಜಾರುವುದು ಎಂದು?
೩. ಸೀಮಂತಿನಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇನು?

೨. ಸ್ಥಿತಿ

ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್

ಆಶಯ: ಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬದುಕಿನ ಮೊದಲು, ತದನಂತರದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಾಗುವ ಪಲ್ಲಟಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮದುವೆಯ ನಂತರ ತನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದವಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿ ತಾನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಅನಿವಾರ್ಯ.

ಹಾರಿ ಬಂತೊಂದು ಪಾರಿವಾಳ
ನೇರ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ
ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು ಮಣಿ ಕಣ್ಣು
ಹವಳದ ಪಾದಗಳು.

ರೆಕ್ಕೆಯ ಪಟಪಟ ಬಡಿಯುತ್ತ
ಹೀಗೆ ಚೀರಿಟ್ಟಿತು
'ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದೆ ಕಿರಾತ ಗಿಡುಗ,
ದಮ್ಮಯ್ಯ ರಕ್ಷಿಸು'

ಎದೆಯ ಕದ ತೆರೆದೆ, 'ಬಾ ಬೇಗ,
ಒಳಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊ,'
ಗಕ್ಕನೆ ಒಳ ಹೊಕ್ಕಿತು ಪಾರಿವಾಳ,
ಧಡಾರನೆ ಕದ ಮುಚ್ಚಿ

ಅಗಳಿಯ ಜಡಿಯಿತು ಒಳಗಿಂದ
ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನೆಮ್ಮದಿ!
'ನೆಮ್ಮದಿ' ಎಂದೆನೆ? ಅಂದಿನಿಂದ ಇಗೋ,
ಹೀಗಿದೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ:

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಾನಡಿಯಿಟ್ಟರೆ
ಡವಗುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಎದೆ!
ಎದೆಯೋ, ಹಾಳು ಪಾರಿವಾಳವೋ,
ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದಿದೆ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ (೧೯೪೬) ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚೇಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕೃತಿಗಳು: ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡಲೀನ, ಟುವಚಾರ, ಲಿಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿಯ ಹಂಬಲ, ಕೋಲಂಬಸ್, ಶಾಂಗ್ರಿಲಾ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸ್ಥಿತಿ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳ ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ?
೨. ನಿರೂಪಕರ ಎದೆ ಡವಗುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವೇನು?
೩. 'ಸ್ಥಿತಿ' ಕವಿತೆ ಏನನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ?

೨. ಕನ್ನಡ ಪದಗೋಳ

ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಆಶಯ: ಎಲ್ಲಾದರು ಇರು; ಎಂತಾದರೂ ಇರು;
ಎಂದೆಂದಿಗು ನೀ ಕನ್ನಡವಾಗಿರು
ಕನ್ನಡ ಗೋವಿನ ಓ ಮುದ್ದಿನ ಕರು,
ಕನ್ನಡತನವೊಂದಿದ್ದರೆ ನೀನೆಮಗೆ ಕಲ್ಪತರು! -ಕುವೆಂಪು

ಯೆಂಡ ಯೆಡ್ಡಿ ಕನ್ನಡ್ ಪದಗೋಳ
ಅಂದ್ರೆ ರತ್ನಂ ಪ್ರಾಣ!
ಬುಂಡೇನ್ ಎತ್ತಿ ಕುಡದ್ಬುಟ್ಟಾಂದ್ರೆ
ತಕ್ಕೊ! ಪದಗೋಳ ಬಾಣ!

ಭಗವಂತ್ ಏನ್ನ ಬೂಮಿಗ್ ಇಳದು
ನನ್ ತಾಕ್ ಬಂದಾಂತ್ ಅನ್ನು;
ಪರ್ಗಿರೀಕ್ಲೆ ಮಾಡ್ತಾನ್ ಔನು
ಬಕ್ತನ್ ಮೇಲ್ ಔನ್ ಕಣ್ಣು!

ಯೆಂಡ ಕುಡಿಯಾದ್ ಬುಟ್ಬುಡ್ ರತ್ನ!
ಅಂತ ಔನ್ ಏನಾರ್ ಅಂದ್ರೆ-
ಮೂಗ್ ಮೂರ್ ಚೂರಾಗ್ ಮುರಸ್ಕೊಂತೀನಿ
ದೇವರ್ ಮಾತ್ಲೆ ಅಡ್ಬಂದ್ರೆ!

ಯೆಂಡ ಬುಟ್ಟೆ ಯೆಡ್ಡೀನ್ ಬುಟ್ಬುಡ್!
ಅಂತ ಔನ್ ಏನಾರ್ ಅಂದ್ರೆ-
ಕಳದೋಯ್ತ್ ಅಂತ ಕುಣದಾಡ್ಡೀನಿ
ದೊಡ್ಡ್ ಒಂದ್ ಕಾಟ! ತೊಂದ್ರೆ!

'ಕನ್ನಡ ಪದಗೋಳ ಆಡೋದ್ಬೆಲ್ಲ
ನೀಲ್ಲೀಸ್ ಬುಡ್ಬೆಕ್ ರತ್ನ'
ಅಂತ ಔನ್ ಅಂದ್ರೆ-ದೇವ್ ಆದ್ರ್ ಏನು!
ಮಾಡ್ಡೀನ್ ಔನ್ನೆ ಖತ್ನು!

ಆಗ್ಗೆ ಮಾಡೋ ಐಗೋಳ ಎಲ್ಲಾ
ದೇವ್ರೆ ಆಗ್ಗೆ - ಎಲ್ಲ!
ಕನ್ನಡ್ ಸುದ್ದೀಗ್ ಏನ್ ಬಂದ್ರೆ
ಮಾನಾ ಉಳಸಾಕಿಲ್ಲ!

ನರಕಕ್ಕ ಇಳ್ಳಿ ನಾಲ್ಗೆ ಸೀಳ್ಳಿ
ಬಾಯ್ ಒಲಿಸಾಕಿದ್ರೂನೆ

ಮೂಗ್ಗಲ್ ಕನ್ನಡ್ ಪದವಾಡ್ತೀನಿ
ನನ್ ಮನಸನ್ನ ನೀ ಕಾಣೆ!
ಎಂಡ್ ವೋಗ್ಗಿ! ಯೆಡ್ಡಿ ವೋಗ್ಗಿ!
ಎಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚೊಂಡ್ ವೋಗ್ಗಿ!
ಪರ್ಪಂಚ್ ಇರೋ ತನಕ ಮುಂದೆ
ಕನ್ನಡ್ ಪದಗೊಳ್ ನುಗ್ಗಿ!

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ (೧೯೦೪-೧೯೭೯) ಮೂಲತಃ ಚಾಮರಾಜ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಂಡ್ಲಪೇಟೆಯವರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ತುತ್ತೂರಿ, ರತ್ನನ ಪದಗಳು, ಎಂಡಕುಡುಕ ರತ್ನ, ನಾಗನ ಪದಗಳು, ಗುಲಗಂಜಿ, ಬುದ್ಧನ ಜಾತಕ ಕತೆಗಳು, ಕಂದನ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ, ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರ ಮುಂತಾದವು. ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಎರಡು ಮುಖ. ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ, ಎರಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಾರಿಕೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕನ್ನಡ ಬಗೆಗಿನ ರತ್ನನ ಅಭಿಮಾನ ಎಂತದು?
೨. ದೇವರಿಗೆ ಖತ್ನ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಎನ್ನವಲ್ಲಿನ ರತ್ನನ ಧೈರ್ಯವೆಂತಹುದು?
೩. ಯಾವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ರತ್ನ ಕುಣಿದಾಡ್ತೀನಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಘಟಕ-III

೧. ಕತೆಗಾರ ಮಂಜಣ್ಣ

ಕುವೆಂಪು

ಆಶಯ: ಕತೆ ಹೇಳುವ ಕಲೆ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಕತೆ ಹೇಳಲು ಮಾತು ಬರಲೇಬೇಕು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಮೌನದಲ್ಲೂ ನೂರಾರು ಕತೆಗಳು ಅರಳುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಭಾಷೆ, ಲಯ, ತುಡಿತ, ಪ್ರೀತಿ, ತಾಪ, ವಿರಸ, ಸರಸ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ.

ಮಂಜಣ್ಣ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಆಳು; ಬಹಳ ಹಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ; ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ. ಅವನ ಮುಖದ ತುಂಬ ಬಿಳಿಯ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ. ತಲೆಯ ತುಂಬ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಕೂದಲು. ಅವನ ಗಡ್ಡವೇನು ಮಲೆನಾಡಿನ ಗಿರಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಬೆಳೆವ ವಿರಳವಾದ ಪೊದೆಗಳಂತೆ ಇತ್ತು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಲಿ ತರಿದಂತೆ.

ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಮಂಜಣ್ಣ ಕೈರಿಕರೊಡನೆ ಅಸಹಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ವಪನವೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿರುವಂತೆ ಒಂದು ವೈಭವವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕುಡುಗೋಲೇ ಮುಂಡನದ ಕೈದು. ಗಡ್ಡ ಉದ್ದವಾದ ಕೂಡಲೆ ಅದರ ತುದಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಮಸೆದು ಹರಿತಮಾಡಿದ ಕುಡುಗೋಲಿನಿಂದ ಚರಚರನೆ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಬೆಳೆದು ಹಣ್ಣಾಗಿ ನಿಂತ ಬತ್ತದ ಪೈರನ್ನು ಸವರಿ ರಾಶಿಮಾಡುವಂತೆ. ಈಗ ಅದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಗು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಂಜಣ್ಣನ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳು ಕೂಡಾ ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಗಂಟೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಬಾವಿಯ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಹೆಣೆದು ಮಾಡಿದ ನಾಮದ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಅದರಿಂದ, ಒಡೆದು ಹಾಳಾದ ಆರು ಕಾಸಿನ ಅಗಲದ ಕನ್ನಡಿ, ನಾಮದ ಕಡ್ಡಿ, ಬಿಳಿಯನಾಮ, ಕೆಂಪುನಾಮ, ಒಣಗಿದ ತುಳಸಿಯ ದಳ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು. ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಮೇಲೆ ನಾಮಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭ! ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು, ನಾಭಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು, ಬೆನ್ನಿಗೆ ಒಂದು. ಬಾಕಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ.

ಮಂಜಣ್ಣನೆಂದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣ! ಏಕೆಂದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಅವನೇ ಕತೆಗಾರ. ಆ ವೃದ್ಧ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಹುಡುಗರಾದ ನಮಗೆ ಅವನು ನಮಗೆ ಆಳು ಎಂಬುದು ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಗುರುಭಾವ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಲವಕುಶರಿಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಯಾವ ಭಾವ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಆ ಭಾವ. ಆದರೇನು? ನಮಗೆ ಗುರು, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಆಳು! ಅವನೂ ದಿನವೂ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಒಂದು ಸಾರಿ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ; ನಾನು ಯಜಮಾನನಾದರೆ ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಕತೆ ಹೇಳುವ ಕೆಲಸವೊಂದನ್ನೇ ಕೊಡುವೆನೆಂದು! ಮುಗ್ಧಲೋಚನೆ! ನಾನು ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ; ಮಂಜಣ್ಣ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷದ ಮುದುಕ! ನಾನು ಯಜಮಾನನಾಗುವ ತನಕ ಅವನು ಬದುಕಿರುವನೇ? ಹೌದು, ಆಗ ಇರುವನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದೇ!

ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಮುಳುಗುತ್ತದೋ ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹಾರೈಕೆಯಿಂದ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆವು. ಏಕೆಂದರೆ ಕತ್ತಲಾಗಲು ಮಂಜಣ್ಣ ನಮಗೆ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮಂಜಣ್ಣನೆಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ 'ಕಥಾಸರಿಸ್ಸಾಗರ'. ಅವೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಕತೆಗಳೋ? ಅಥವಾ ಅನ್ಯರಿಂದ ಕಲಿತವುಗಳೋ ಏನೋ? ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನೋ ಏನೋ? ಆದರೆ ಅಂದು ನಾವು 'ಸ್ವಂತ' ಮತ್ತು 'ಅನ್ಯ' ಇವುಗಳ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಉಂಟೆಂದು ಕೂಡ ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕತೆಗಂತೂ ಅವನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೇ ಸರಿ! ಮಂಜಣ್ಣ ಕತೆ ಹೇಳೋ ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ತಡ ಕತೆಯ ಪ್ರವಾಹ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅವನ ಮುದಿಬಾಯಿಂದ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕತೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂಥಾ ಒಂದು ದಿನ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ಜಿರೆಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಕಿಟ್ಟು ಇಬ್ಬರೂ ಮುರಬೇಯಿಸುವ ಒಲೆಯ ಬಳಿ ಚಳಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ದೊಡ್ಡ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಬೆಂಕಿ ಪ್ರಕಾಶ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ವಾಸು, ಸೀತೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಲಸಿನ ಬಿತ್ತ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೆವು. ಹಲಸಿನ ಬಿತ್ತಗಳ ಸವಾರಿ ಬಂತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕಚ್ಚಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟೆವು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಚ್ಚಿ ಗಾಯ ಮಾಡಿ ಒಲೆಗೆ ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಅವು ಸಿಡಿಯುವವು ಎಂಬ ಭಯ! ಹೆಚ್ಚೇನು? ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಬಿತ್ತಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಒಲೆಗೆ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ದಹನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಯ್ಯ ಇವರ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬೀಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟು ಏನೂ ತಿಳಿಯದವರಂತೆ ಕುಳಿತೆವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ರಕ್ಕರಂತೆ ಗುಂಪು ಸೇರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಾವು ಈಗ ವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ತಲೆದೂಗಿ ನಲಿನಲಿವ ಮುಗ್ಧ ಕಸುಮಗಳಂತೆ ನಟಿಸಿ ಕುಳಿತೆವು.

ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದರು. ಗದ್ದೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧ, ಪುಟ್ಟ ಇವರು ಬಂದು “ಒಂದೀಟು ಜಾಗ ಬಿಡಿ, ಅಯ್ಯಾ! ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆಂದು ಬಂದೀವಿ, ಒಂದೀಟು ಚಳಿ ಕಾಸೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀವಿ” ಎಂದರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ “ಜಾಗ ಇಲ್ಲ, ಹೋಗೋ! ನಮಗೂ ಚಳಿ” ಎಂದೆವು. ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರು. ಅವರು ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ಬಳಲಿ ಬಂದವರು! ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮಂಜಣ್ಣನು ಬಂದ. ಬಂದವನು “ಜಾಗ ಬಿಡಿ” ಎಂದು ಕೇಳಲೆ ಇಲ್ಲ. ಬರುಬರುತ್ತಾ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಬಂದ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದೆವು.

“ಒಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿದ್ದ” ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ನಮ್ಮ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗಾಯ್ತು. ನಾವು ನಾಲ್ವರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ “ಆಮೇಲೆ” ಎಂದೆವು.

“ಅವನೊಂದು ಕುಂಬಳ ಬೀಳು ನೆಟ್ಟಿದ್ದ”

ನಾನು “ಹುಂ” ಎಂದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಹುಂಗುಟ್ಟು’ವರಿಲ್ಲದೆ ಕತೆಗೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ಕಾಲೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿತು”

“ಹುಂ! ಹುಂ!”

“ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಿಡಿಯಾಯಿತು”

ಈ ಸಾರಿ ನಾನು ಕಿಟ್ಟು ಇಬ್ಬರೂ ಹೂಂಗುಟ್ಟಿದೆವು.

“ಆ ಮಿಡಿ ಒಂದಿಷ್ಟೂ ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು” ಹೀಗೆಂದೂ ಮಂಜಣ್ಣ ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಮಿಡಿಯ ಗಾತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ನನಗೂ ಕಿಟ್ಟುವಿಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೈ ಇಟ್ಟ.

ನಾವು “ಹುಂ” ಎಂದೆವು.

“ಆಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು” ಎಂದು ಇನ್ನೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಆಗಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿ. ಆದರೆ ಕಿಟ್ಟು ನಾನು ಇಬ್ಬರು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕೂತಿದ್ದೆವು.

ಮಂಜಣ್ಣ “ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ ಬಿಡಿ, ಕತೆ ಹೇಳಿ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದ. ನಾವು ಸರಿದೆವು.

ಒಂದು ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಅಂದರೂ ಒಂದು ಅಡಿಯಷ್ಟಾದರೂ ದಪ್ಪ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯೇ ಒಂದು ಅಡಿ ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಕತೆಯ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತೆಂದರೂ ಹೂಂಗುಡಲೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಮಂಜಣ್ಣನ ಕತೆಯ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಹೆಚ್ಚು ದಪ್ಪ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕೂರುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಜಾಗ ಬೇಕಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಮಂಜಣ್ಣ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಂಕಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತೇ ಬಿಟ್ಟ. ಕೆಟ್ಟವರು ನಾನು, ಕಿಟ್ಟು!

ಎಲ್ಲರೂ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಗಿ ಅಳು ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ನಗು ಅಳುವನ್ನು ಮೀರಿ ಹೊರಟಿತು. ಮತ್ತೆ ಏನೇನೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಳ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಬಹಳ ಇಕ್ಕಾಟಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಕಿಟ್ಟು “ಆಮೇಲೆ?” ಎಂದ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೌದು! ಹೌದು! ಮರೆತಿದ್ದೆವು. ಆಮೇಲೆ ಎಂದೆವು. ಮಂಜಣ್ಣ ಮೌನಿಯಾಗಿದ್ದ. ನಸುನಗುತ್ತಿದ್ದನೋ ಏನೋ? ಆ ಗಡ್ಡಗಳ ದಾಂಧಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲೆ ಇಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟು ಪುನಃ “ಆಮೇಲೆ?” ಎಂದ. ಮಂಜಣ್ಣ ಮಾತಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ತರುವಾಯ ಕಿಟ್ಟು ಅವನ ಗಡ್ಡವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿಸುತ್ತಾ “ಆಮೇಲೆ?” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದ. ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಯಾತನೆಯಾಯಿತು.

“ಅಯ್ಯೋ! ಹೇಳ್ತೇನಪ್ಪ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೋದನ ದನಿಯಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡ. ಪಾಪ, ಮುದುಕನಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಗಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

“ಮಂಜಣ್ಣ! ಮಂಜಣ್ಣ!” ಎಂದೆವು. ನಮಗೆ ವ್ಯಸನ ಗಾಬರಿಗಳು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಉಂಟಾದವು. ಕಿಟ್ಟು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಪೆಟ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಂಜಣ್ಣಗೆ ನೋವೆಲ್ಲಾ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣನಿಗೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ. ಮಂಜಣ್ಣ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದ. ಆದರೂ ಕಿಟ್ಟು ನೀರವವಾಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ.

ನಾನು “ಮಂಜಣ್ಣ ಆಮೇಲೆನಾಯ್ತು? ಹೇಳೋ!” ಎಂದೆ.

“ತಿಂದ” ಎಂದನು. ಕತೆ ಪೂರೈಸಿತೆಂದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಕಿಟ್ಟು ಅಳುವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಕಿನ್ನನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ.

ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಕುತೂಹಲ. ನಮಗೇನು ಅಂಥಾ ಕತೆ, ಇಂಥಾ ಕತೆ, ಹಾಗಿರಬೇಕು, ಹೀಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಕತೆಯಾದರೆ ಸರಿ. ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಮಂಜಣ್ಣ ನಮ್ಮ ಕಾಟ ತಾಳಲಾರದೆ ಎಂತೆಂಥಾ ಕತೆಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ದಿನ “ಕತೆ ಹೇಳು” ಎಂದು ಕಾಡಿಸಿದೆವು. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು ಈ ಕತೆ—

“ಒಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿದ್ದ. ಅವನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಊಟ ಆಯಿತು. ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅಮೇಲೆ ನೆಗೆದು ಬಿದ್ದ” ಇದು ನಮಗೊಂದು ಕತೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮಂತವರೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಕತೆಗಾರರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ.

“ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬಾವಿಗೆ ನೀರು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಹಗ್ಗ ತುಂಡಾಗಿ ಕೊಡ ನೀರಿಗೆ ಬಿತ್ತು.” ‘ಹೂಂ’ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮ ನಿಯಮವಷ್ಟೇ ನಾವೂ ‘ಹೂಂ’ಗುಡಲು ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದೆವು.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದವನೂ—ನಾವು ಹೂಂ ಎನ್ನಲು, ‘ಹೂಂ ಎಂದರೆ ಕೊಡ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಎಂದ.

“ಇಲ್ಲ” ಎಂದೆವು.

“ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಬರ್ತದೆಯೇ?”

“ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದೆವು.

“ಇಲ್ಲ!! ಎಂದರೆ ಬರ್ತದೆಯೇ?” ಎಂದು ನಕ್ಕನು.

ನಾವು ಅಳುವವರಂತೆ ನಟಿಸಲು “ಅತ್ತರೆ ಬರ್ತದೆಯೇ?” ಎಂದ.

“ಅಯ್ಯೋ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದೆವು. ‘ಅಯ್ಯೋ ಎಂದರೆ ಬರ್ತದೆಯೇ?’ ಎಂದ. ಮೌನವಾದರೆ ಇವನೇನು ಮಾಡುವನೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಲು “ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರೆ ಬರ್ತದೆಯೇ?” ಎಂದ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸುವನು.

ಆ ದಿನವೂ ಮಂಜಣ್ಣನಿಂದ ಒಂದು ಕತೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಾ ಆಸೆ. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಲತ್ಕಾರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಿಟ್ಟನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆವು. ಕಡೆಗೆ ಮಂಜಣ್ಣನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆವು. ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಅಂತೂ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದೆವು. ಅಂದರೆ ಭಗೀರಥನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಮ್ಮದೆ ಅತಿಶಯವಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ನಮ್ಮದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ. ಅಂತೂ ಮಂಜಣ್ಣ ಕತೆ ಹೇಳಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ಇನ್ನೇನು ಮಂಜಣ್ಣ ಕತೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಗಂಟಲನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡ. “ಒಂದೂರಿನಲ್ಲಿ” ಎಂದಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ (ನಮ್ಮ ಗ್ರಹಚಾರ!) ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದರು. ನಮ್ಮ ಎದೆಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ “ಈ ಹಾಳು ಊಟಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕ!” ಎಂದುಕೊಂಡೆವು. ನಮಗೆ ಈಗಿನ ಬುದ್ಧಿ ಆಗ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ “ಊಟದ ಹಾವಳಿ” ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿ ಪುಸ್ತಕಿಯಾಗಿಯೇ ಹಂಚಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಂತೂ ಮಾರಿಯ ಹರಕೆಗೆ ಹೋಗುವ ಕುರಿಗಳಂತೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು. ಹೋದುದೂ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರತು ಹಸಿವಿನಿಂದಲ್ಲ. ಅನ್ನವನ್ನು ಗಬಗಬನೆ ತಿಂದು ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟೆವು. ಬಂದವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕತೆಗಾರ ಮಂಜಣ್ಣನ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತೆವು. ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವನೆಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಮುಂದೆ ಮೊಳಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಭಕ್ತರಂತೆ!

ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದೇನೋ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸುಳ್ಳು ಮಾತಲ್ಲ. ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿ. ಎಡರು ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಂಜಣ್ಣನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದರು. ಅವನಿದ್ದಾಗ ನಾವಿಲ್ಲ-ನಾವಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕಡಲೆ ಇಲ್ಲ, ಕಡಲೆ ಇದ್ದಾಗ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ. ಮಂಜಣ್ಣ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. “ಮಂಜಣ್ಣ ಬೇಗ ಬಾ” ಎಂದೆವು. ನಮ್ಮ ದನಿ ಕನಿಕರಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಮಾತ್ರ ನಮಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೆಂದರೆ, ನಾವಂತೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಏನು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತೆಂದೂ ಹೆದರಿ ಹೋದೆವು. ಮಂಜಣ್ಣ ‘ಒಲ್ಲೆ’ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು? ಕತೆ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲ? ಎಂಬುದು. ಮಂಜಣ್ಣ ಮುದುಕ, ನಾವು ಹುಡುಗರು ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕತೆ ಕೇಳುವುದು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಹೇಳುವ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ದಣಿದು ಹಸಿದು ಬಂದ ಬಡವನೆಂಬುದೂ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಮಂಜಣ್ಣ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಎಲೆಯಡಕೆಯ ಚೀಲವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಎಲೆಹಾಕಿಕೊಂಡ. ನಾವು ಮಾತ್ರ ಮನದಲ್ಲಿ “ಇವನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ತಡ ಮಾಡುವನೋ? ನಮ್ಮಂತೆ ಚುರುಕಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಹಾ! ಮುದಿತನ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಾ ಅದೇ ಗತಿಗೆ ತಂದಿಡುವುದೆಂಬುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದುದು ನಮ್ಮ ಸುಕೃತಕ್ಕೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಅಂತೂ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯದಿಂದಾವೃತವಾದ ಗಿರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜಿರೆಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಇರುವ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹನಿಗಳು ಬಿದ್ದು ಪಟಪಟವೆಂಬ ಮೌನರವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನಿಶೆ ಭೀಕರವಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯ ಶೂನ್ಯತೆಯ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರುವಂತಿತ್ತು. ಅಂದು ಆ ರಾತ್ರಿ ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಸರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದುದು-ನಾವು ಕತೆ ಕೇಳಲೆಂದು, ಮಂಜಣ್ಣ ಕತೆ ಹೇಳಲೆಂದು, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ನಮ್ಮ ಹೊರಗಡೆ ಲೋಕವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೆವು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಇತರ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೆವು. ಆಹಾ! ಅದು ಎಂತಹ ದಿವ್ಯ ವಿಸ್ಮೃತಿ.

ಮೋಕ್ಷ ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ನನ್ನ ಆ ಮುದ್ದು ಮೋಕ್ಷದ ದರ್ಶನ ಚಿತ್ರ ಎಂದರೆ ಇದು-ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ! ಮನಸ್ಸು ಲಯವಾದ ಮಸುಗು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ! ಅದರ ಸ್ವಪ್ನ ಗಂಭೀರವಾದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನ ರವಿಯಲ್ಲ -ಶಶಿಯಲ್ಲ-ತಾರಕಿಗಳಿಲ್ಲ! ನೀಲ ಮೇಘಾಂಧಕಾರ! ಮಳೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸದಾ ಸುರುಯುತ್ತಿದೆ. ಅದೊಂದು ಮಹಾ ಏಕಾಂತ! ಅಲ್ಲಿ ಆ ರಹಸ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುರ ಬೇಯಿಸುವ ಒಲೆ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಝಗಿಸುವ ಬೆಂಕಿ! ಅದರ ಬಳಿ ನಾನು, ಕಿಟ್ಟು, ಮಂಜಣ್ಣ, ವಾಸು, ಸೀತೆ ಇಷ್ಟೇ ಜನರು ಚಳಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವೆವು. ವೃದ್ಧ ಮೂರ್ತಿ ಮಸುಕಾದ ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನು-ಎಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯದ ಕತೆ! ನಾವು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಆತನ ಮುಖದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕತೆ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುವೆವು- ಎಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯದ ಕತೆ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಕುವೆಂಪು: ಕೆ.ವಿ.ಪುಟ್ಟಪ್ಪ (1904-1994) ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರೇಕೊಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯವರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ. ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು. ಖಂಡಕಾವ್ಯ: ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿ ಜೋಗಿ. ನಾಟಕಗಳು: ಸ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ, ಜಲಗಾರ, ಶೂದ್ರತಪಸ್ವಿ, ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ, ಬೆರಳ್ಳೆ ಕೊರಳ್, ಬಿರುಗಾಳಿ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು: ಕೊಳಲು, ಅಂಗ್ನಿಹಂಸ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾ, ಪೇಮಕಾಶ್ಮೀರ, ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ, ನವಿಲು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಮಂಜಣ್ಣ ಕಥಾ ಸರಿಸಾಗರವೇ? ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಿ.
೨. ಮಂಜಣ್ಣನ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ವರ್ಣನೆ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ?

೨. ಸ್ವಪ್ನಸುಂದರಿ

ಚದುರಂಗ

ಆಶಯ: ತಿರುಕನೊರ್ವನೂರ ಮುಂದೆ
ಮುರುಕು ಧರ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ
ಒರಗಿರುತ್ತಲೊಂದು ಕನಸು ಕಂಡನೆಂತೆನೆ
ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲ
ಹರಿದು ಹೋಯಿತೆನುತೆ ತಿರುಕ
ಮರಳಿ ನಾಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮುನ್ನಿನಂತೆಯೇ - ಮುಪ್ಪಿನ ಷಡಕ್ಷರಿ

ಯಾಲಕ್ಕಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿತ್ತು. ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗದಿರಲು ಅವನೇ ಕಾರಣ. ತಾನು ಅಷ್ಟು ಸುಂದರನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಓದಿದವನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನೋಡಿದ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣನ್ನೂ ಒಪ್ಪನು. ಮರೂರಿಂದ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮೈಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕೋಗಿಲಾರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಿವಿ ಮೊರದಗಲ. ಸೀಗೂರಿನವಳು ಸಿಡುಕಿ, ಮಂಗಳೂರಿನವಳ ಮೂಗು ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಬಂದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಳಿಯುವನು.

ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದು ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥರತೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿತು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಮನದ ಪದರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದನು. ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಮನಸೆಳೆಯುವ ಅದ್ಭುತ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಚಿತ್ರಗಾರನಂತೆ ತನ್ನ 'ಊಹಾಸುಂದರಿ'ಯ ರೂಪಿನ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯುವನು. ಬರೆಯುವನು, ಅಳಿಸುವನು, ಮತ್ತೆ ಬರೆಯುವನು. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ, ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ, ಮನೆಗೆ ಬರಲಿ ಇದೇ ಯೋಚನೆ.

ಆದರೆ ನಾವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೋಡದಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಊಹೆಗೆ ಅನುಭವದ ನೆರವು ಅಗತ್ಯ. ಅನುಭವದ ನೆರವು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಅದು ಜೀವನದ ಆಳವಾದ ಪದರಗಳೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ಬಡಿದು, ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದೆ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಊಹೆಯೂ ಅನುಭವದ ಅಂಚನ್ನು ಮೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವನ ಯೋಚನೆ ನಮ್ಮೂರಿನ ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಓಡಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಮಾಟವಾದ ಮೂಗು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಊರ ಗೌಡನ ಮಗಳು ಗೌರಿಯ ಮೂಗೇ ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನರ್ತಿಸುವುದು.

ಒಂದು ವೇಳೆ ತುಂಬಿದ ತುಟಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಕಾಡಹತ್ತಿದರೆ ತಾಂಬೂಲದ ಬೆಡಗಿನ ಕೆಂಪಿಯ ಕೆಂದುಟಿಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತುಂಬುವುವು. ಭವ್ಯವಾದ ಮೈಕಟ್ಟನ್ನು ನೆನೆದನೆಂದರೆ ಬೆಳಗಿನ ಗಾಳಿಯಂತೆ ತೂಗುವ ಸಣ್ಣಿಯ ದೇಹದ ಸೊಬಗು ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಬಂದು ಅವನ ಮೈ ಮುತ್ತಿ ಸುಖದ ಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ತೇಲಿಬಿಡುವುದು.

ಆದರೆ ಯಾಲಕ್ಕಿಗೆ ಗೌರಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕೆಂಪಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸಣ್ಣಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಭ್ರಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಭ್ರಮೆಯಿದ್ದುದು ಗೌರಿಯ ಮೂಗ, ಕೆಂಪಿಯ ತುಟಿ, ಸಣ್ಣಿಯ ದೇಹ. ಎಂದರೆ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಅವನು ಮನಸೋತಿದ್ದ. ಈ ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇಷವೂ ಅವನ 'ಭಾವನಸುಂದರಿ'ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ನೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂಸಾರವು ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ವಯಸ್ಸಾದ ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಸಿಂಬೀ ಮತ್ತು ಅವನ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ಖುರ್ಷಿದ್. ಅವರು ಕಡುಬಡವರು. ಅವರಿದ್ದುದು ಮನೆಯಲ್ಲ, ಒಂದು ಜೋಪಡಿ.

ಯಾಲಕ್ಕಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅ ಮನೆಯ ಮುಂದೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ದಿನವಾದರೂ ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆ? ಅವಳು ಹೊರಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಘೋಷಾ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಾವಳಿ! ಅವನ ಅಜ್ಜಿ ಬೇರೆ, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ನೋಡಲು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು! ಈ ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳೂ ಸುಂದರಿಯೇ! ಯಾಲಕ್ಕಿಗೆ ಬಗೆಹರಿಯದ ಯೋಚನೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಆ ಹುಡುಗಿ

ಹೊರಗೇ ಬರಲೊಲ್ಲಳು! ಅವಳು ಸುಂದರಿಯೇ ಇರಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೇ ಅವಳ ತಂದೆಯು ಅವಳನ್ನು ಮಣ್ಣು ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೆರೆ ಹಾಕಿರುವುದು!

ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಊರಿಗೆ ಪ್ಲೇಗ್ ಉಪದ್ರವ ತಲೆ ಹಾಕಿತು. ಊರಿನ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಎಷ್ಟು, ಆಡು, ಕುರಿ, ಕತ್ತರಿಸಿದರೂ ಹಾಳು ರೋಗ ಹರಡಿತೇ ಹೊರತು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳೇ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ನೋಡಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಜನ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಒಂದು ಒಂದೊಂದು ಮೈಲಿ ಫಾಸಲೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ವಾಸಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಪ್ಲೇಗಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯೂ ಒಬ್ಬ.

ಪ್ಲೇಗಿನ ತಾಯಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತರೂ ಈ ಉಪದ್ರವವು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹಾವಳಿ ಮಾಡಿತು. ಬಹು ಮಂದಿ ಸಾವಿಗೆ ತುತ್ತಾದರು.

* * *

ಈಗ ಉಪದ್ರವದ ಹಾವಳಿ ನಿಂತಿದೆ. ಜನ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಮನೆಯವರು ಮನೆಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಮೂರೂವರೆ ತಿಂಗಳು ಊರ ಹೊರಗೆ ಗುಡಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆದ ಯಾಲಕ್ಕಿಗೆ ಕುತೂಹಲವೋ ಕುತೂಹಲ. ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದಿಗಿಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುತೂಹಲ! ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಗೆ ಪ್ಲೇಗು ತಗಲಿ ತೀರಿಹೋದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವನು ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಕೇಳಿದ್ದ. ಆದರೆ ಋಷಿಗಳ ಹೇಗಿರುವಳು ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವನು, ಕೇಳಿದವರಿಗಲ್ಲಾ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ತನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.....ಹೇಗಿದ್ದಾಳೋ? ಪಾಪ, ಗಂಡಸಿಲ್ಲದ ಮನೆ.....

ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೆರೆಯ ಬಳಿ ಹೋದನು. ಇಂದೇಕೋ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದೊಂದು ಮಬ್ಬು ಕೆರೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿತ್ತು. ಜನರಾರೂ ಕೆರೆಯ ಬಳಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ದನಕರುಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಏರಿಯ ಕಲ್ಲೊಂದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತುಅವಳು ಸುಂದರಿಯೇ?... ಏಕಿರಬಾರದು? ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹೆಣ್ಣು...ತನ್ನ ಕಲ್ಪನಾಸುಂದರಿಯಷ್ಟು ಸುಂದರಿಯೇ?...ಇರಲಾರಳು...ಏಕಿರಲಾರಳು? ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ನೋಡದೆಯೇ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ಅಂತೂ ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಮನಸ್ಸು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದರ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳು ಸುಂದರಿಯೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಒಂದು ಸಲ ಮನಸ್ಸು ಅವಳು ಸುಂದರಿಯೆಂದೇ ತೀರ್ಪುಕೊಡುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಅವಳು ಕುರೂಪಿಯಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಸಂಶಯಪಡುವುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಸ್ಥಿರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಕತ್ತಲಿಗೆ ಕತ್ತಲೂ ಅಲ್ಲ. ಬೆಳಕಿಗೆ ಬೆಳಕೂ ಅಲ್ಲ, ಅನ್ನುವ ಹಾಗಿರುವ ರಾತ್ರಿ. ಮೋಡಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಡುವ ಚಂದ್ರ. ಹೊಳೆಯಲೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಿನುಗುವ ತಾರೆಗಳು. ಬೀಸಲೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಬೀಸುವ ಸುಳಿಗಾಳಿ, ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅವನ ಅನುಮಾನವು ಹೆಚ್ಚಿತೇ ಹೊರತು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ...ಕತ್ತಲು ಹಾಗೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು....ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಎದ್ದು ಅವನು ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟನು.

ಆದರೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಯೋಚನೆ. ದಾರಿಯ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದ ಹೆಮ್ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ, ನಲಿಸಿ, ನಲಿಯುತ್ತಾ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸುಳಿನಗೆಯಂತೆ ಹಿತವನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಳಿಗಳಾಯು ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳು ಚೆಲುವೆ ಎಂದಂತಾಗುವುದು. ನಿಜವೇ? ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಈ ರೀತಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತೀವ್ರವಾದ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಏಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ನಡತೆಯು ಅನುಭವವಾಗುವುದು....ನಿಜವೇ? ನಿಜವೇ?

ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಕೆರಳಿ ಹೃದಯದಿಂದಿದ್ದು ಉತ್ತರವು ಸಿಗದೆ ನಿರಾಶೆ ಹೊಂದಿ ಮತ್ತೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು... ನಿನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವರಂತೆ ಅವನು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಯೋಚನೆಯ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಉಂಡೆಯಂತೆ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ಮೂಡಿಬಂದುದು ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಆಗಲೇ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಊರೆಲ್ಲಾ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದನಗಳೂ ಎಮ್ಮೆಗಳೂ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡೆ ಒರಗಿ ಮಲಗಿದ್ದವು. ಕಾಳನ ಕರಿಯ ನಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಯಾಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೊಗಳಿತು. ಅದರ ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ನಾಯಿಯೂ ಶಂಖವನ್ನು ಬಾರಿಸಿತು. ಆಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು, ಮತ್ತೊಂದು ಹೀಗಾಗಿ ಬೀದಿಯ ನಾಯಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೊಗಳಹತ್ತಿದವು. ಇದು ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಅವನಾಗಲೇ ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಜೋಪಡಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಹಟಾತ್ತಾಗಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶ!- ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದೇ?.. ಛೇ, ಛೇ, ಗಂಡಸಿಲ್ಲದ ಮನೆ...ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ? ಅವಳನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾತಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೇ? ಏನೋ ಒಂದು ಸಲ ಅವಳ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಚಪಲ; ಅಷ್ಟೆ...ಆದರೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಒಳಗಿನ ಅಗಣಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರೆ?... ಏನಂತೆ ಮಹಾ? ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ; ಒಂದು ಒದತೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು; ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ....

ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಳ್ಳಿದೊಡನೆಯೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆ ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟನು. ಒಳಗಡೆ ಕಂಡ ದೃಶ್ಯವು ಯಾಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮುಗ್ಧನನ್ನಾಗಿಸಿತು. ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು...ಹಜಾರದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಸಕು ಮಸಕಾಗಿ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಮುದರಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳೇ ಇರಬೇಕು ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಹೆಂಡತಿ...ಇತ್ತಕಡೆ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ತರುಣಿಯೊಬ್ಬಳು ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಬಹುದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವು ಎದುರಿಗೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಮಲಗಿತ್ತು. ಎಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯ ಅವಳದು! ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಊಹಾಸುಂದರಿಯು ಒಮ್ಮೇಲೆ ರೂಪುಗೊಂಡಂತಿದ್ದಳು. ಅಂಗಳದ ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳು ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು! ಚೆಲುವೆ ಮೈಯೆತ್ತಿ ಬಂದಂತಿದ್ದ ಆ ತರುಣಿಯನ್ನು ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿದನು. ಆನಂದಿತನಾದನು. ಇನ್ನು ಹೊರಡುವುದೇ?...ಉಂಟೆ, ಉಂಟೆ! ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯಾದ ಅವಳ ಆಕಾರವನ್ನು ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ತುಸು ಹೊತ್ತಾದರೂ ನೋಡೇ ಹೋಗಬೇಕು.

ಸದ್ದು ಬರದಂತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಾ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಅವಳು ಬಹಳ ಸಾಕಾಗಿ ಮಲಗಿದವಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅದೂ ಸಹ ಅವಳ ರೂಪಿಗೆ ಕಳೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು...ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ಯಾಲಕ್ಕಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೇಬಾರದು. ಅತಿಯಾಗಿ ಹಸಿದವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ತಟ್ಟೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟಕಣ್ಣು, ಬಿಟ್ಟ ಬಾಯಿಂದ ನೋಡುವನು...ನೋಡುವನು ನೋಡುವನು, ಕಣ್ಣನ್ನು ಆಗಲಿಸಿ ಅಗಲಿಸಿ ನೋಡುವನು...ಅಂತಹ ಲಾವಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ನೋಡರು?...ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯು ಚೆಂದವೋ ನನ್ನ ಮೈಯ ಕಾಂತಿಯು ಚೆಂದವೋ ನೀನೇ ಹೇಳು..ಎಂದು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿದ್ದ ಮೈಬಣ್ಣ. ನಾನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದರೇ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ, ಇನ್ನು ನಾನು ತೆರೆದರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿ? ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಮುಚ್ಚಿರುವುದು, ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿದ್ದ ಬೊಗಳೆಗಣ್ಣು, ಸ್ತ್ರೀ ನಾಸಿಕವನ್ನು ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಹೋಲಿಸುವ ಕವಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಂಪಿಗೆಯನ್ನೇ ನನಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅದು ನನಗಿಂತ ಎಷ್ಟು ಕೀಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವನು,' ಎಂದು ಜಂಭಪಡುವಂತಿದ್ದ ಮಾಟವಾದ ಮೂಗು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ರಸಿಕತೆ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ, ನನ್ನ ತುಂಬಾ ಅಮೃತವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಸವಿಯುವಿಯಂತೆ, ಎಂದು ಕರೆಕರೆದು ಕೆರಳಿಸುವಂತಿದ್ದ ತುಂಬುತುಟೆ. ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದಾಷ್ಟರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುತ್ತನ್ನಿಡು-ಎಂದು ಕೇಳುವಂತಿದ್ದ ದುಂಡಾದ ಕೆನ್ನೆ. ತಡೆದು ಕಟ್ಟಿದ ಯೌವನ ಹೊರಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಉಕ್ಕಿಬಂದಾಗ ಉಬ್ಬಿದಂತಿದ್ದ ಎದೆ. ಮೊದಲ ಸಲ ಇನಿಯನು ಚುಂಬಿಸಿದಾಗ ನಾಚಿ ಒಂದು ಹಿಡಿಯಾಗುವ ಹೆಣ್ಣಿನಂತಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ನಡು. ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ನೋಡಲು ಹಂಬಲಿಸುವೆ? ಬೇಡ ಸುಮ್ಮನಿರು, ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿಮಿತ ಹಾಳಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ—ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುವಂತಿದ್ದ ತೊಡೆಗಳು....ಓಹ್! ಜಗತ್ತಿನ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಅವಳ ದೇಹದ ವಕ್ರಗೇರಿಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬೆಡಗಿಗೆ ಮನಸೋತು ಅದರೊಳಗೆ ಸೇರಿಹೋದಂತಿತ್ತು. ಗಂಡನ ಮಗ್ಗಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದವಳಂತೆ ಅವಳ ಮುಡಿಯು ಕೆದರಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕೊದಲು ಕುರಲು ಕುರಲಾಗಿ ಬಾಗಿ ಅವಳ ಹಾಲು ಕೆನೆಯಂತಿದ್ದ ಗಲ್ಲವನ್ನು ನೇವರಿಸುವಂತಿದ್ದವು. ಒಂದು

ಬಗೆಯ ಮುದ್ದು ಆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವತಿಯ ಅಂಗ ಅಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು.....ಆ ನಿರಾಭರಣ ಸುಂದರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸೆಳೆಗೆ ಎಂಥವನಾದರೂ ಬಾಗಲೇಬೇಕು. ಸಾಲುದಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಕಾಲದಸೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಧೀಕಾರದಿಂದ ಆಕೆ ಮಲಗಿದ್ದ ರೀತಿಯೋ ಎದೆಯನ್ನು ಬೆದಕುವಂತಿತ್ತು....ಅಂಥ ರೂಪಸಿಯನ್ನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ತಲೆ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ?

ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ನೋಡಿದನು; ಅವನ ತಲೆಯು ಕೆಟ್ಟಿತು. ಆ ಸುಂದರಿಯಂಥ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಅವನು ಹಿಂದೆಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿರುವುದು ಹೋಗಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದುರಿಗೆ ಸುಖನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಲಾವಣ್ಯಮೂರ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಊಹಾಸುಂದರಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅವಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಕುರೂಪಿ...ಆಯಿತು. ಇನ್ನೇನು ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಹೊರಡುವುದು ತಾನೆ?...ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಇಷ್ಟು ರೂಪರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ಮುತ್ತನ್ನಾದರೂ ಇಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?... ಆದರೆ ಅವಳು ಮಲಗಿರುವಳಲ್ಲಾ?...ಹೌದು. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ?

ತಡೆಯಲಾರದೆ ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟನು. ಆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಇನ್ನಿಷ್ಟೂ ಕೆಡಿಸಿತು. ಪುನಃ ಪುನಃ ಆ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಮೊದಲು ಹೆದರಿದ್ದಂತೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿಮಿತವೆಲ್ಲಾ... ಗಾಳಿ ಪಾಲಾಗಿತ್ತು....ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ತಪ್ಪೋ ನೆಪ್ಪೋ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ....

ಮೇಲೆ ಏಳುವಾಗ ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ಬೆವರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ದೇಹದ ಕಾವಿನ ಜತೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾವೂ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಪ್ರಜ್ಞೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಏಳುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈ ಅವಳ ಎದೆಗೆ ತಾಕಿತು-ಎದೆ ತಣ್ಣಗಿತ್ತು! ಯಾಲಕ್ಕಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಕೈಯನ್ನು ಅವಳ ಮೂಗಿನ ಹತ್ತಿರ ಹಿಡಿದನು-ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಯಾಲಕ್ಕಿ ಭಯ ಜಿಗುಪ್ಸೆಗಳಿಂದ ಥರಥರನೆ ನಡುಗಿದನು. ಮೈಯಿಂದ ಬೆವರಿನ ಪ್ರವಾಹವೇ ಹರಿಯಿತು. ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದು ಭೂತಾಕಾರವಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಿತು—

ಓ, ಎಂತ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ?

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಚದುರಂಗ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ರಾಜೇ ಅರಸು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು 1916ರಂದು ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಸರ್ವಮಂಗಳಾ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ವೈಶಾಖಿ, ಹೆಜ್ಜಾಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಸ್ವಪ್ನಸುಂದರಿ, ಶವದ ಮನೆ, ಇಣುಕು ನೋಟ, ಬಂಗಾರದ ಹೆಜ್ಜೆ, ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ, ಕ್ಲಾಟೆ, ಮೃಗಯಾ, ಬಣ್ಣದ ಬೊಂಬೆ ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ಕುಮಾರರಾಮ, ಇಲಿಬೋನು, ಬಿಂಬ ನಾಟಕಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂತದು?
೨. ಯಾಲಕ್ಕಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ?
೩. ಜಮಾಲ್ ಸಾಬಿಯ ಮಗಳು ಖುರ್ಷಿದ್‌ಳ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಕಲ್ಪನೆ, ಹಂಬಲ ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ?

೨. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ

ತ.ರಾ. ಸು

ಆಶಯ: ಮನರಂಜನೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧಾನವೂ ಇದೆ. ಅದು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವುದು ಲಘುವಾಗಬಹುದು. ಲಘುವಾಗಿರುವುದು ಗಂಭೀರವಾಗಬಹುದು. ನಮಗೆ ನಿತ್ಯ ಪರಿಚಿತವಾದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ತರ್ಕದ ಲೋಕದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ನಿಜನವಾದ ಕಾಡಿನ ದಾರಿ. ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೊಂದು ಕಾರು. ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ. ಅವಳ ಜೊತೆಗೊಬ್ಬ ಶಾಫರ್. ಹೊತ್ತು ಹೋಗದೆ, ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಲು ವಸ್ತು ಸಿಗದೆ ನಾಲಗೆ ತುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನಕ್ಕೆ, ವಾದ ವಿವಾದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅಮೋಘವಾದ ರಸವತ್ತಾದ ವಸ್ತು ಬೇರೆನು ಸಿಗಬಹುದು ಹೇಳಿ? ಇದರ ಮೇಲೆ ಕವಿತೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ವೇದಾಂತ ಮಾತಾಡಬಹುದು; ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು; ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾತನಾಡಬಹುದು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಪಂಚ ಸಾಲದೆ ಬಂದರೆ ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಜಗಳವಾಡಬಹುದು.

ನಿಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಊಹೆಗೆ ಸಾಣೆ ಕೊಡಲು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ಆ ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಕಲೆತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮೆಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಭಾಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಅರಸು. ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಆಗುಂಬೆಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವನ್ನು ನೋಡಲು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಮಿತ್ರ, ವಿಶ್ವನಾಥನ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಆಗುಂಬೆಯತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಮಿತ್ರರಿದ್ದರು.

ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿ, ಸೇದಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಸಿಗರೇಟೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಾಲಗೆಗೂ ಆ ದಿನ ನೆರಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಬಹು ಬೇಗ ಹರಟೆಯ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು, ಬೇರೇನು ವಿಷಯ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ನಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಕಾಡುವ ವೇಳೆಗೆ, ಆ ಕಾರು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಆಗುಂಬೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ-ಒಂದು ವಿಷಯ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸ್ವರ್ಗದ ದಾರಿ. ಇಬ್ಬದಿಯ ಹೆಮ್ಮರಗಳ ಕಾಡು. ಕಣ್ಣು ತಣಿಸುವ ಹಸಿರು, ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಕಂದರಗಳು, ಕಂದರದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಕಾಣಿಸುವ ಆಡಕೆಯ ತೋಟಗಳು. ಏರಿ ಇಳಿದು ಭೂಟಾಟವಾಡಿಸುವ ವರ ರಮಣಿಯ ಬೈತಲೆಯ ವಕ್ರವಿನ್ಯಾಸದಂತೆ ತೋರಿರುವ ಕೆಂಪು ದಾರಿ; ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವ, ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸದ ಹೂವು, ಗಿಡಗಳು! ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾವಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಗಾಯಕನ ಪ್ರತಿಭೆಯಂತೆ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣವೊಂದರಲ್ಲೇ ಲೋಕದ ಚೆಲುವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಭೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಗುಂಬೆಯ ಮಾರ್ಗ ಜೀವಂತ ಕವಿತೆ. ಆದರೆ ಈ ಸೌಂದರ್ಯಸಾಧನೆಯ ನಮ್ಮ ರಸತಪಸ್ಸಿಗೆ ಭಂಗ ತರುವ ಅಪ್ಸರೆ ಎಂದರೆ ಆ ದಾರಿಯ ನುಣ್ಣನೆಯ ಕೆಂಧೂಳು. ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ಬಾಯಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತುಂಬುವ ಆ ಧೂಳು ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬೇರಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಿ ಆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಒಂದೇ ಹಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನರಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣ ಗಾಳಿಗೆ ಕೆದರಿ ಮೋಡದಂತೆ ಏಳುವ ಆ ಧೂಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುವ ಸಾವಿರ ಚಕ್ರಗಳ ನೆರವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕೇಳಬೇಕೇ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆಂಧೂಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತಿತ್ತು-ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರು. ನಮ್ಮತ್ತ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಉಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ಧೂಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಧೂಳಿನ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಸಹಿಸುವುದರೊಳಗಾಗಿ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಆಗುಂಬೆಯನ್ನು ಮರೆತು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗೋಣವೆನಿಸುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಾರಿನ ಸಾರಥಿಯಾದ ವಿಶ್ವನಾಥ, ನಾವು ಕುಡಿದು ಅನುಭವಿಸಿದ ಧೂಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಿನವನಿಗೆ ಕುಡಿಸುವ ಶಪಥ ಮಾಡಿ ಹಳೆಯ ಫೋರ್ಡ್ ಬೇಕರ್ ಗಾಡಿ ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಬಹುದೋ ಅಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಸಿದ.

ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರು ಹೊಸದು. ನಮ್ಮ ಕಾರಿನ ಇಮ್ಮಡಿ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಡಬಲ್ಲಂಥ ಹೆಚ್ಚು ಅಶ್ವಶಕ್ತಿಯ ವಾಹಕ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದೆ ಹಾಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ! ಆ ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧೂಳು ಕುಡಿಯುವುದರ ಹೊರತು ಬೇರೇನು ಪ್ರಯೋಜವಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಆದರೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಕದೀಮ. ಕಾರು

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ದಾರಿಗೆ ಅವರು ಹೊಸಬರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು, ಆ ಕಾರು ಒಂದು ತಿರುಗನ್ನು ಸುತ್ತವಾಗ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿದ್ದ ಕಾರಿನವರ ಕಿವಿ ಒಡೆಯುವಂತೆ ಹಾರನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಹೆದರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕಾರನ್ನು ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿಸಿದ.

‘ಈಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧೂಳು ಕುಡಿಯಲಿ ಆ ಪಾಪಿಗಳು-ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತು ದಿನ ಓಟದ ಖರ್ಚು ಮಿಗುತ್ತದೆ.’

-ಎಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ ಸ್ವರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ. ಬರೀ ಧೂಳೇನು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾರಿನ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಅವರು ಸೇವಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ನಾವಾರೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಿನವರನ್ನು ಕನಿಕರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

‘ಲೋ-ಆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದೋನನ್ನ ನೋಡಿದೆಯೇನೋ?’ ಎಂದು ಅರಸು ನನ್ನ ತೋಳನ್ನು ಚಿವುಟಿದ.

‘ಈ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಇದ್ದವರು?’ ಎಂದೆ ನಾನು.

‘ನೀನು ಪಾಪಿ! ಧೂಳು ಕುಡಿದು ಬೇಸತ್ತ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಡಲಿ ಎಂದು ದೇವರು ಆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಚೆಲುವೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದರೆ-ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆಯಲ್ಲಾ; ನಿನ್ನಂಥ ಪಾಪಿಗಳು ಇನ್ನು ಉಂಟೇ?’

-ಎಂದು ಅರಸು ನನ್ನ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕನಿಕರಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬೀದುತ್ತಾ, ‘ನಿಜವಾಗಿ ಬ್ಯೂಟಿಫುಲ್ ವುಮನ್ ಸಾರ್’-ಎಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ. ಊಳಿದವರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಇಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಕೂಡಿಸಿದಾಗ, ಕೊನೆಗೂ, ನಾನೇ ಒಬ್ಬ ಬಡಪಾಪಿ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸದೇ ಅವರು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಸ್ವರ್ಧೆ ಹೂಡಿ ಆ ಕಾರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸವಿವರವಾದ ವರ್ಣನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಮಾತು.

‘ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಕಣೋ-ಜೊತೆಗೊಬ್ಬ ಶಾಫರ್ ಅಷ್ಟೆ ಆ ಶಾಫರ್ ಪುಣ್ಯವಂತ ಕಣೋ.’-ಎಂದ ಒ.ಪಿ.

‘ಹೂಂ! ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಾರು ಕೆಟ್ಟು ನಿಂತರೆ ಆತನ ಅದೃಷ್ಟ ಇನ್ನೂ ಮಿಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ.’ -ಎಂದ ವೆಂಕಟಶ್ಯಾಮ್-ಊಹೆಯನ್ನು ಚುರುಕುಮಾಡಿ.

‘ಅಲ್ಲಾ ಸಾರ್ ಕಾಲ ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು? ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸು. ಅದರಲ್ಲೂ ಸುಂದರಿ, ಇಂಥ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ಡ್ರೈವರ್ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದು ಅಂದರೇನು? ‘ಗಂಡಸು ಅಗ್ನಿಕುಂಡ; ಹೆಂಗಸು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಕೊಡ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು. ಹಾಗಿರುವಾಗ, ಆ ಡ್ರೈವರನ ಮನಸ್ಸೇನಾದರೂ ಕೊಂಚ ಕೆಟ್ಟರೆ-ಗತಿ ಏನು? ಕಲಿಕಾಲ ಸಾರ್ ಎಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತು.’

-ಎಂದ ಹಿಂದಿ ಪಂಡಿತರು ಲೋಚಗುಟ್ಟಿದರು.

‘ಡ್ರೈವರನ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡುವುದೇ ಇವರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ ಪಂಡಿತರೇ. ಈ ಕಾಲದ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನಾವಿ ಕಾಣಿವೆ? ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಿದೀನಲ್ಲ. ಈ ಕಾಲದ ಹುಡುಗಿಯರು.’

-ಎಂದು ಆಗ ತಾನೇ ಕಾಲೇಜಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲು ತುಳಿದಿದ್ದ ಮಾನಪ್ಪ ತನ್ನ ಅನುಭವಾಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿದ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮಾತು, ಈ ಕಾಲದ ಹೆಂಗಸರು, ಅವರ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮಬ್ಬು, ಅವರ ಮನಸ್ಸು, ಫ್ರಾಯ್ಡನ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನತೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಅವರದು ಹುಚ್ಚು ಹವ್ಯಾಸ. ಅವರ ಉಡುಪು ತೊಡುಪುಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಇಂದಿನ ನಾಗರೀಕತೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಅಲ್ಪ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಇಂದಿನ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಎಲ್ಲದರ ಬಗೆಗೂ ನಡೆದು, ಕಡೆಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳ ಚರ್ಚೆಗೆ ತಿರುಗಿತು.

‘ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಜನಕ್ಕೆ ಪಾಪದ ಭೀತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಬೋಧವಾದಿಗಳು. ಬಲಿಯ ಹೋತ ತೋರಣದ ಚಿಗುರನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಹಾಗೆ, ಇಂದಿನ ಸುಖವೇ ಶಾಶ್ವತವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ.’

-ಎಂದು ಹಿಂದಿ ಪಂಡಿತರು ಟೀಕಿಸಿದಾಗ, ‘ಇಂದಿನ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ನಾಳಿನ ಸಾವಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯೋ? ಸಾಕು, ಬಾಳು ಸಾವಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲ-ಸಾವು ಬರುತ್ತದೆ; ಬರಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿನದು ಏನಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಬಿಡೋಣ.’

-ಎಂದ ಮಾನಪ್ಪ.

‘ಅಲ್ಲ ಪಂಡಿತರೇ, ಸತ್ತಮೇಲೆ ಸಿಗೋದು ಅಪ್ಸರೆ, ಅಮೃತ. ಅದು ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ‘ಸಾಯಬೇಕು. ಅದು, ಸಾಯುವ ಕಷ್ಟವೇ ಇಲ್ಲದೇ, ಇಲ್ಲೇ ಸಿಗುವುದಾದರೆ, ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಸಾಯುವುದರಲ್ಲೇನು ತಪ್ಪು? ಮಾತಿಗೆ ಮಸಲಾ ಹೇಳ್ತೇನಿ,

ಹಿಂದಿನ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬರ್ತೀರೋ ಅಪ್ಪರೆ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತುಟಿ ಅರಳಿಸಿ, 'ಏ ಕಿಸ್ ಪ್ಲೀಸ್' ಎಂದಳೊನ್ನಿ. ಆಗ ನೀವು ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ? 'ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸತ್ತುಬಿಡೋಣ, ನೀನು ಅಪ್ಪರೆಯಾಗಿ ಬಾ; ನಾನು ಅಮರನಾಗಿ ಕಾದಿರ್ತೀನಿ' ಅಂತಿರಾ? ಅಥವಾ ಬೇಗ ಆಕೆ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 'ಸೇ ಇಟ್ ಎಗೇನ್ ಪ್ಲೀಸ್' ಅನ್ತೀರಾ? ಈಗ ಹೇಳಿ-ಎಂದ ಕಿಲಾಡಿ ಅರಸ.

ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಪಂಡಿತರ ಮುಖ ಕೆಂಪಾಯಿತು. 'ಪಾಪಿ! ಪಾಪಿ! ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು.

ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ, ಸಾರಥಿ ವಿಶ್ವನಾಥ-ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯ ಆಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ-ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಿನವರೊಂದಿಗೆ.

ನಮ್ಮ ಕಾರು ಮುಂದಾಗಿ ಆ ಕಾರು ಹಿಂದಾದುದನ್ನು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದನಲ್ಲಾ, ಹಾಗೆ ಮುಂದಾಗಿ, ಹಿಂದಿದ್ದವರಿಗೆ ಧೂಳು ಕುಡಿಸುವಷ್ಟರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಿನವರೊಂದಿಗೆ ಛಾಟಾಟ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಕಾರನ್ನು ಅಷ್ಟು ದೂರ ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆಸಿ, ನಿಧಾನ ಮಾಡುವುದು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರಿನ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ, ಧೂಳು ಹೊಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಚೆಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಕಾರನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸುವುದು. ಈ ಆಟ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅಣಕಿನ ಈ ಆಟ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಿನಾಕೆಯ ತಾಳೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ಆ ಕಾರಿನ ಹಾರನ್ನಿನ ನಿಲ್ಲದ ಮೊರೆತದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ವಿಶ್ವನಾಥ, ಅದು ಕಿವಿಗೇ ಬೀಳದವನಂತೆ, ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ 'ಸೈಡ್' ಕೊಡದೆ, ತನ್ನ ಕಾರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವೇಗದಲ್ಲೂ ಓಡಿಸದೆ ಆಟ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಆ ಆಟ ಸಾಕಾಯಿತೇನೋ ಅನಿಸಿ,

'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಅವರಿಗೆ 'ಸೈಡ್' ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. ನಾವು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲೇ ಆಗುಂಬೆಗೇ ಹೋಗುವುದು. ಅವರು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕೋ ಏನೋ, ಘಾಟೀ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯ ಪ್ರಯಾಣ,

'ಅದೆಲ್ಲಾ ನಂಬಬೇಡ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಇವನು ಆಗ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ನೋಡೋಣಾಂತ ಈ ಪ್ಲಾನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

-ಎಂದ ಕಿಡಿಗೇಡಿ ಅರಸು.

'ಅವಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆ ಸಾರ್? ಅಷ್ಟು ಆಸೆಯೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ; ಅವರ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ಮಾತೂ ಆಡಿ ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿ!'-ಎಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ ನಗುತ್ತ, ಉಳಿದವರೂ ಆ ನಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತರು. ನಾನು ನಕ್ಕೆ-ನಗದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

'ಆ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಅದಕ್ಕೆ ಡ್ರಾಪ್ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು; ಅದರಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ 'ಜಖಿಂ' ಆಗದಂತೆ.

-ಎಂದ ಅರಸು.

'ಸಾಕು ಸಾಕು. ಯಾರ ಮನೆಯ ಮಗಳೋ. ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ ಮಡದಿಯೋ, ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಬಹುದೆ? ಅಂಥ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದೂ ಪಾಪ'.

-ಎಂದರು ಹಿಂದಿ ಪಂಡಿತರು.

'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡೋ ಅರಸು, ಅವರನ್ನು ಯಾಕೆ ಗೋಳು ಹುಯ್ಯೋತೀಯೆ? ಆ ಬಳ್ಳಿ ನೋಡು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.'

-ಎಂದೆ ನಾನು, ಆ ಮಾತನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಲು.

ಆದರೆ ಮಾತನ್ನು ಆ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಬದಲಿಸಲು ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾತು, ಧಾರಾಳವಾಗಿ, ನಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾದಿ ಸವೆಯಿತು.

ಆಗುಂಬೆಯೂ ಬಂದಿತು.

ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಹೋಟೆಲಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯಲು ನಾವು ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದಿದ್ದ ಕಾರು ವೇಗವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸರಿಯಿತು.

ಕಾರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಕೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಆಕೆ ಚೆಲುವೆ.

ಆಕೆಯೂ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು: ಜಗತ್ತಿನ ದ್ವೇಷವೆಲ್ಲಾ ಆ ಒಂದು ನೋಟದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು.

ಆ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿದ ನನಗೆ ಬೆಂಕಿ ಮುಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು.

‘ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರದಂತಿದೆ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಅಷ್ಟು ಆಟ ಆಡಿಸಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ನೋಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ತುಂಬಾ ರೇಗಿದ ಹಾಗಿತ್ತು.’-ಎಂದೆ ನಾನು.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಿಕ್ಟು ಮೆರಗು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಸುಬ್ಬು. ಅಷ್ಟು ತಿಳಿಯದ ನೀನೆಂಥ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ? ಮಂಕೆ, ಸಿಟ್ಟು ಪ್ರೇಮದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ. ಅಷ್ಟುತಿಳಿಯದೆ?’

-ಎಂದ ಅರಸು ನಗುತ್ತ.

ನಾನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದೆ ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಮುಖ ತೊಳೆದು, ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವನ್ನು ನೋಡಲು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವೇದಿಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಕಾರಿನಲ್ಲೇ ಹೋದೆವು.

ಆಗುಂಬೆಯ ದಾರಿಯೇ ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯದ ಚರಮ ಸೀಮೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನನಗೆ, ಆಗುಂಬೆ ಘಟ್ಟದ ಹಾದಿಯ ರಮಣೀಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ನೋಡುವ ಕಣ್ಣು, ವರ್ಣಿಸಿ, ಸವೆಯದಿರುವ ಬುದ್ಧಿ- ಎರಡೂ ಸೋತು ಹೋಯಿತು. ಘಟ್ಟದ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಡಲಿನ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಹಾಸಿದ ವನದ ಶಯ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂಕನಾದೆ. ದೂರ, ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಅಲಗಿನಂತೆ ಹೊಳೆವ ಕಡಲ ತೆರೆ, ಕಣ್ಣು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಭವ್ಯ ದೃಶ್ಯವೇ ಎದೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಬಾಳು ಧನ್ಯವಾಯಿತು ಎನಿಸಿದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಓಕುಳಿಯನ್ನು ತೂರಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಕಾರ ತಳೆದು ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನದ ರಮಣೀಯತೆ ದೈವೀಪವಾಡದಂತೆಯೇ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಲೋಕವನ್ನು ಮರೆತು ನೋಡಿದೆವು.

‘ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತಲ್ಲ, ಹಾಗೇ ಸೋಮೇಶ್ವರದವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಬಂದುಬಿಡೋಣ.’

-ಎಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ್.

‘ಅಲ್ಲೇನಿದೆ?’

-ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ ನಾನು.

‘ಘಾಟಿ ವಿರಿಗಿಂತ, ಇಳುಕಿನ ಸೊಗಸು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಆಗುಂಬೆ ಘಾಟಿಯದು ಮತ್ತೂ ಸೊಗಸು. ಏಳೇ ಮೈಲು.’

-ಎಂದ

ಎಲ್ಲರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಇಳಿದು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊರಟೆವು.

ಇಳುಕಿನ ಸಾಲು ತಿರುವುಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರು ಬುಗುರಿಯಂತೆ ಸುತ್ತಿತು. ಬಂದ ದಾರಿಯದು ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಸೌಂದರ್ಯವಾದರೆ, ಇಳುಕಲಿನದು ಎದೆಗೆಡಿಸುವ ರುದ್ರ ರಮಣೀಯತೆ.

‘ಸಾವು-ಬದುಕಿನ ಅಂತರ ಎಷ್ಟು ಅಂದು ಕಾಣಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕು.’

-ಎಂದ ಅರಸು, ಸಾವಿರಾರು ಅಡಿಗಳ ಆಳದ ಕಂದಕದ ಅಂಚಿನಲ್ಲೇ ಕಾರು ಸುತ್ತಿದಾಗ,

-ಸಾವು, ಬದುಕು, ಕಣ್ಣೀರು-ನಗೆ, ಸೌಂದರ್ಯ-ವಿಕಾರ ಇಷ್ಟೇ ಅಂತರ-ಎಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ.

ಏಕೋ ನನಗೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಎದೆ ನಡುಗಿತು.

‘ಆಗೋ ಸೋಮೇಶ್ವರ.’

-ಎಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ್.

ಅವನು ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ನನಗೆ ಕಂಡದ್ದು ಸೋಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ದಾರಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರ ಗುಂಪು; ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಕೋಲಾಹಲದ ಧ್ವನಿ.

‘ಏನೋ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿರಬೇಕು.’

ಎಂದ ನಾನು ನೋಡಿದತ್ತ ನೋಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಕಾರಿನ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿ.

ಬಹು ಬೇಗ ನಮ್ಮ ಕಾರು ಗುಂಪನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿತು.

ಗುಂಪಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ, ಎಲ್ಲರೂ ಕಾರಿನಿಂದ ಧುಮುಕಿ ಏನು ಅನಾಹುತವೋ ಎಂದು ನೋಡಿದೆವು.

ನೋಡಿದೆ-ತಲೆ ಸುತ್ತು ಬರುವಂತಾಯಿತು.

ಘಾಟಿನಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಇಳಿದು ಬಂದ ಕಾರೊಂದು ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕದ ಮೈಲುಗಲ್ಲಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದು, ಚೂರು ಚೂರಾಗಿತ್ತು. ಕಾರು ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದ ವೇಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಿದ್ದವರು ಮುಖ ಮೈ ಮುರಿದು ನೆತ್ತರು ಕಾರುತ್ತ ಅಷ್ಟು ದೂರಕ್ಕೇ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರು.

ಎರಡು ಹೆಣ!

‘ಅದೇ ಕಾರು-ಅದೇ ಜನ’

-ಎಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ.

ನಿಜ-ಅದೇ ಕಾರು. ನಾವು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿ, ಆಟವಾಡಿಸಿದ ಕಾರು. ಆ ಕಾರಿನ ಒಳಗಿದ್ದವರು-ಆ ಡ್ರೈವರು, ಆ ಚೆಲುವೆ-ಬರೀ ನೆತ್ತರು ಕಾರುವ ಭಯಂಕರಶವ, ನೋಡುವವರ ಮುಖದಲ್ಲೂ ನಗೆ ಸತ್ತು ಅದರ ಹೆಣ ತೇಲುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕ ನಾವು,

-ಸಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿತ್ತು.

‘ಎಂಥ ಸಾವು.’

-ಎಂದ ಮಾನಪ್ಪ, ಚಳಿಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಮೈ ನಡುಗಿಸುತ್ತ.

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮೈಗೂ ಕುಳಿರು ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು.-ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು?

‘ಮುತ್ತು ಕೊಡುವ ತುಟಿ ಎಂದಿರಲ್ಲಾ ಸಾರ್, ಈಗ ಮುತ್ತು ಕೊಡಿ! ಅಂಥಾ ಪಾಪದ ಯೋಚನೆ ಬೇಡಾಂತ ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆ!’

-ಎಂದರು ಪಂಡಿತರು, ಕಹಿಯಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸುವಿನತ್ತ ನೋಡಿ.

‘ಸಾವಲ್ಲ, ಕೊಲೆ, ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರೇಗಿಸಿದ್ದೆ ಆಕೆ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ನೋಡದೆ ಕಾರು ಬಿಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗುತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ರೇಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.’

-ಎಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ ಜಡವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ.

‘ಪಾಪಿ....ಪಾಪಿ.... ನಾನಲ್ಲಾ ಪಾಪಿ.’

‘ಮತ್ತೆ ಯಾರು?’

-ರೇಗಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿದರು ಪಂಡಿತರು. ‘ನಾನಲ್ಲ-ದೇವರು. ಈ ಮೋಹಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದು ಯಾರ ಆಸ್ವಾದನೆಗೂ ಸಿಗದಂತೆ ಸಾವಿನ ತೆರೆ ಎಳೆದನಲ್ಲಾ, ಆ ನಿಮ್ಮ ದೇವರು-ಅವನು ಪಾಪಿ; ಸೌಂದರ್ಯದ ಆಗರವಾದ ಆಗುಂಬೆಯ ಘಾಟಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾವು ತಂದ ಆ ದೇವರು ಪಾಪಿಯೋ, ಅವನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುದ್ರಿತ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಡಬಯಸಿದ ನಾನು ಪಾಪಿಯೋ, ಹೇಳಿ’

-ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕುವಂತೆ, ಬಿಗಿದು ಬಿರುಸಾದ, ಕಹಿಯಾದ ಕರ್ಕಶ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಅರಸು.

ಕತ್ತಲು ಕವಿಧ ಘಾಟಿನ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು.

ಸುತ್ತು ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಮೊಗದ ನಗೆಯ ಮೇಲೂ ಸಾವು ಕತ್ತಲೆಯ ತೆರೆ ಎಳೆದಿತ್ತು. ಒಂದು ಘಳಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಸೌಂದರ್ಯಕರ ಔತಣವನ್ನಿತ್ತ ಆಗುಂಬೆಯ ಘಾಟಿ, ಕಾಳ ಕರಾಳ ದೈತ್ಯದಂತೆ ಮೈ ಚಾಚಿತ್ತು.

ಅದೇ ಘಾಟ್-ಅದೇ ಕಾಡು, ಅದೆ ಜನ-ಆಗ ಕಂಡುದು ಇದೆ; ಈಗಲೂ ಅದೆ ಮುಖ, ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತರ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ತಳುಕಿನ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಸುಬ್ಬರಾವ್ (೧೯೨೦-೧೯೮೪) ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತ.ರಾ.ಸು ಎಂದೇ ಜನಪ್ರಿಯರಾದ ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾದ ಇವರ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಓದುಗರ ಅಪಾರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. **ಕೃತಿಗಳು:** ಕಂಬನಿಯ ಕುಯಿಲು, ರಕ್ತರಾತ್ರಿ, ತಿರುಗುಬಾಣ, ನಾಗರಹಾವು, ಮಸಣದ ಹೂವು, ಚಂದನದ ಗೊಂಬೆ, ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೇಡಿ, ಸಾಕು ಮಗಳು, ಚಂದವಳ್ಳಿಯ ತೋಟ, ನೃಪತುಂಗ, ದುರ್ಗಾಸ್ತಮಾನ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು, ರೂಪಸಿ, ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗಿತು, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ನಂದನದಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ವಿಶ್ವನಾಥನ ಸ್ವಭಾವ ಎಂತದು?

೨. ಅರಸು, ಪಂಡಿತರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೩. ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಾವು ಹೇಗಾಯಿತು?

ಘಟಕ-IV

೧. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಹುಡುಕಾಟ

ಡಾ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

ಆಶಯ: ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ದೀರ್ಘವಾದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಹುಡುಕಾಟದ ನೆಲೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೂಲತಃ ಬೇರೇನೂ ಆಗಿರದೆ ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆಯ ಹುಡುಕಾಟವೇ ಆಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಕಂಡ ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಹಾಗೂ ಕವಿಯ ಆಶಯ-ಆದರ್ಶಗಳ ಒತ್ತಾಸೆ ಮತ್ತು ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವನು.

ಮೊದಲಿಗೆ ಏಳನೇ ಶತಮಾನದ ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನವನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದು. ರಾಜನೊಬ್ಬನನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ-

ಸಾಧುಗೆ ಸಾಧು ಮಾಧುರ್ಯಂಗೆ ಮಾಧುರ್ಯನ್
ಬಾಧಿಪ್ಪ ಕಲಿಗೆ ಕಲಿಯುಗ ವಿಪರೀತನ್
ಮಾಧವನೀತನ್ ಪೆರನಲ್ಲ.

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಇಡಿಯಾಗಿ ಅಂದಿನ ಆದರ್ಶ ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆಯಂತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಹಿಂದೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದರ ಬೀಜರೂಪವಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜನೇ ಪಡೆದು ಅವನೇ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯನಾಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದವರಿಗೆ ಸಾಧುವಾಗಿಯೂ, ಮಧುರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ ಮಾಧುರ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈತ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ಕಲಿಗಳಿಗೆ 'ಕಲಿಯುಗ ವಿಪರೀತನ್', ಮನುಷ್ಯನೆಂದರೆ ಹೀಗೆ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಶಂಸಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಆ ಕಾಲದ ಆದರ್ಶ ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆ; ಕಡೇ ಪಕ್ಷ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವೊಂದು ಇಂಥ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಪಂಪನಲ್ಲೂ ಈ ಮನುಷ್ಯನ ಶೋಧನೆಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನ 'ಭಾರತ' ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಕಾರ್ಬನ್ ಕಾಪಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಾಲದ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮೂಡಿದ ಒಳನೋಟದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಡೆದುಕೊಟ್ಟ ಪಂಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮಿಡಿಯುವ ಮಾತುಗಳು ಕೇವಲ ಸಾಂಧರ್ಭಿಕವಾಗದೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಪಂಪನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ 'ಮಾನವ ಕುಲ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ' ಎಂದು ಮಿಡಿದದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, 'ಕರ್ಣರಸಾಯನ'ವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ಕುಲಂ ಕುಲಮಲ್ಲ ಚಲಂ ಕುಲಂ ಗುಣಂ ಕುಲಮಭಿಮಾನವೊಂದೆ ಕುಲಂ' ಎಂಬ ಮಾತು ಕುಲದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಕುಲಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 'ಕುಲಮಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಈ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ, ಚಲ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳು ಕುಲದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹುಟ್ಟನ್ನು ಮಾನದಂಡವಾಗುಳ್ಳ ಕುಲಪದ್ಧತಿಯ ನಿರಾಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು 'ಅಭಿಮಾನವೊಂದೆ ಕುಲಂ' ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಒತ್ತಾಸೆ. ಕೀಳು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅವಮಾನದ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬೆಂದು ಹೋಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಅಭಿಮಾನವೊಂದೆ ಕುಲಂ' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಳ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯುಂಟು ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ನಡೆದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಚಳುವಳಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಪನ 'ಕುಲ ಕಲ್ಪನೆ'ಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಆತನ 'ಆಧುನಿಕತೆ' ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಪ್ರಗತಿಪರತೆ ಬದುಕಿನ ಮುನ್ನೋಟವಾಗಿ ರೂಪು ಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪಂಪ, ಕರ್ಣನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಮತ್ತು

ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅರಿಕೇಸರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಜುನನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರ್ಣಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಕರುಳಿನ ಕಣ್ಣಾಗುವುದು ಪಂಪನ ಕಲೆಗೆ, ಒಲವು-ನಿಲುವಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ.

ನಿಜ; ಪಂಪ 'ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿಯಲಂಪಿನಿಂಪುಗಳ್ಳಾಗರ ಮಾದ ಮಾನಿಸರೆ ಮಾನಿಸರ್' ಎಂದು ತನ್ನ ಆದರ್ಶ ಮಾನವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಪನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತುಗಳಾದ ಈ ಚಾಗ ಭೋಗಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟೊಡೆದು ಕಾಣಿಸುವುದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ; ಆ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವಂತಗೊಳ್ಳುವ ಬದುಕಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ. 'ಚಲದೊಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನನ್ನಿಯೊಳ್ ಇನತನಯಂ.....' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವಾಗ ಪಂಪ ತನ್ನ ಪಾತ್ರಗಳ ಪ್ರಧಾನಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆತ ಎಲ್ಲ 'ಗುಣ'ಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬನಲ್ಲೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಪ್ರಧಾನ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವವೊಂದು ಇದ್ದು, ಆ ಮೂಲಕವೇ 'ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ'ವನ್ನು ಕಾಣುವ ಕ್ರಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇಂಥ ಸಹಜ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಪಂಪನು ಮನುಷ್ಯನ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಪಂಪ, ದುರ್ಯೋಧನನ ಕವಿಯ 'ಮಾನವ ಶೋಧನೆ'ಯ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ 'ನೇತ್ರಮನಾಡಿ ಭಾನುಮತಿ ಸೋಲೊಡೆ' ಪ್ರಸಂಗದ ಸ್ನೇಹಪರತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ವಿಲಾಪ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಪಂಪಭಾರತದ ಹದಿಮೂರನೇ ಅಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಏಕಾಕಿ, ಸಾವಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಬಳಗದ ಹೆಣ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಈ ಪಾತ್ರದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಭುವೂ ಹೌದು. ಆತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಕೃಷ್ಣನೇ ಬಂದು ಐದು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ಕೊಡದೆ ನಿರಾಕರಿಸುವಷ್ಟು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಗುಣ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೇ ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಇಳಿದು ಸತ್ಯಗಳ ಸಮೇತ ಹೊರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಹೂತು ಹೋಗಿದ್ದ ಅಥವಾ ಹೂತು ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾವಕೋಶದ ಬಿರಟಿ ತೆಗೆಯಲ್ಪಡುವುದು ಆತನ ಏಕಾಕಿತನದ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಕಾಡುವ ಏಕಾಕಿತನದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಅಂತರ್ಗತ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪೊರೆ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರನಾಗುವ ರೀತಿ ಪಂಪನಲ್ಲಿದೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ತನ್ನೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸತ್ಯವೊಂದನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕರ್ಣನ ಪೂರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ತಾನೇಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಳಲು ತ್ತಲೇ 'ನಿನ್ನ ನಾಂ ನೆರೆಕೊಂದೆ..... ಕೌಂತೇಯರೇಂ ಕೊಂದರೇ' ಎನ್ನುವಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನ ಕರ್ಣ ಪ್ರೀತಿಯಷ್ಟೇ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ ತಲುಪಿರುವ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ನೆಲಕೈದ ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣನ ಕುರಿತ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸುವಾಗ ಕರ್ಣ ಹೆಣವಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಎಂಥ ವ್ಯಂಗ್ಯ! ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲಿನ ದುರ್ಯೋಧನ, ಅಂತರ್ಮುಖಿತೆ ಮತ್ತು ಬಹಿರ್ಮುಖಿತೆಗಳ ನಡುವೆ ಸೇನಾಡುವ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ. ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾದಂತೆಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಹುದುಗಿದ 'ಸತ್ಯ'ಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವ ಸಾಚಾ ಮನುಷ್ಯ. ಆದರೆ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದರೆ ಹೆಣಗಳ ನಡುವೆ ಹೂತು ಹೋಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಈ ಅಪಾಯದಿಂದಲೂ ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೊರಗಿನ ಕದನ ಕರ್ತವ್ಯದ ಕರೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅತಿ ಅಂತರ್ಮುಖಿಗೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ಹತಾಶೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಬದಲು ಅಳಲು ಮಾತ್ರ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಮಾನ, ಅಳಲುಗಳಿಂದ ಕುಗ್ಗಿಹೋದ ಮನಸಿನಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವೂ ಸೇರಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಂತರಂಗದ ಹೋರಾಟ, ಒಬ್ಬ 'ಮನುಷ್ಯ'ನನ್ನು ಕಡೆದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಪಂಪನ ಸಾಧನೆ. ಮುಂದೆ ರನ್ನ ಕವಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ, ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಚಲದೋಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ' ಎಂಬ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು 'ಏನಭಿಮಾನ ಧನಂ ಸುಯೋಧನಂ' ಎಂಬ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳು ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿವೆ. ರನ್ನನ ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ಮಾನವೀಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಇದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ರನ್ನನ ದುರ್ಯೋಧನ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ವಂದಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ರಚಿಸದೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಿಂದ ಪಂಪನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವಂತವಾದಂತೆ ರನ್ನನ ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಶೋಧನೆಯ ಫಲ. ನಾಗಚಂದ್ರ ರೂಪಿಸಿದ ಉದಾತ್ತ ರಾವಣನಲ್ಲೂ ಇದೇ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾತ್ತೀಕರಣದ ಇತರೆ ಇತಿಮಿತಿಗಳೇನೇ ಇರಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಹೊಸ ನೋಟದ ವಿಕಾಸ ಎನ್ನಬಹುದು.

ನಾಯಕನನ್ನು ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದಷ್ಟೆ ಮುಖ್ಯವಾಗದೆ, ಪ್ರತಿ ನಾಯಕನೇ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಶೋಧನೆಗೆ ಪಂಪಾದಿಗಳೂ ತೊಡಗಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿಮಾನಾಸ್ಪದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂದೋಲನವಾಗಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮ ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇ ಶೋಧಿಸಿತು. ಇದು ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಾತೊರೆದ ಆಂದೋಲನದ ಫಲ; ಇಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿದ 'ಮನುಷ್ಯ'ನ ಆಶಯ, ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ, ಲಿಂಗಭೇದವನ್ನು ಒತ್ತರಿಸಿದ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಜಂಗಮ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಭವಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಅಡಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿವೆ. 'ಕೊಲುವವನೆ ಮಾದಿಗ, ಹೊಲಸು ತಿಂಬುವವನೇ ಹೊಲೆಯ' ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸುವ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕಂಡು ಬಂದರೆ 'ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ' ಎನ್ನುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಹೊಸ ವಿಧಾನವಿದೆ. 'ದೇಹವೇ ದೇವಾಲಯ'ವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ದೇವ-ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿದ್ದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ನಾವೀಗ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದರೂ ಅಂದಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಘನತೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಒಂದು 'ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ' ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಹರಿಹರನ ಕಥಾನಾಯಕರ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲೇ ಆತನ ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಶಿವಭಕ್ತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕನಾದದ್ದು ಹರಿಹರನಲ್ಲಿ. ವಚನ ಚಳುವಳಿ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಪಡೆದಿದ್ದ ಹರಿಹರನ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ಮಯ ಶೀಲಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಿವಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳಲ್ಲ. ಇದು ಬೇಡರ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಧ್ವನಿತವಾಗಿದೆ.

ರಾಘವಾಂಕನ 'ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ 'ರಾಜತ್ವ' ಲಯವಾಗಿ 'ಮನುಷ್ಯತ್ವ' ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗುವ ಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ರಾಜತ್ವದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದಕ್ಕಿದ ಸಂಪತ್ತು ಕೈ ತಪ್ಪುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮುಗಳು ದಿನ ದಿನವೂ ನಾಶವಾಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದು 'ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿದೆ; ಹೊಲತಿಯರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಾಗ ಇದ್ದ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಹಂಕಾರ, ಅಂತ್ಯ ಜನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಹರನೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯ, ಸತ್ಯವೆಂಬುದೇ ಹರನು' ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮೀಕರಣ ಮಾಡುವ ರಾಘವಾಂಕನ 'ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಆಗುವ ಶಿವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ. ಸತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ 'ಪ್ರಭು'ವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಹೊಲತಿಯರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಾಸನೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬದಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಿಕ 'ಔನ್ನತ್ಯ'ವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಷಮಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ದಟ್ಟ ಜೀವನಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರನಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಇಳಿದು, ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳನ್ನು ಅಲೆದು 'ಅಂತ್ಯಜ'ನಲ್ಲಿ ನೆಲ ಮುಟ್ಟುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಬದುಕಿನ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ 'ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನ' ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. 'ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ' ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಶೋಧನಾತ್ಮಕತೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಯ ಶಿವಶೋಧನೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ರಾಘವಾಂಕನ ಉಳಿದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವವೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದೊಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ 'ಮನುಷ್ಯ' ಸಾಮಾಜಿಕ ತಲ್ಲಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ರೂಪುಗೊಂಡರೆ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮನುಷ್ಯ ಸುಧಾರಣಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಕನಕದಾಸರ 'ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ' ತನ್ನ ಆಶಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ರಾಗಿಯ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ವಾದ-ವಿವಾದ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ವರ್ಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ರಾಗಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ 'ತೀರ್ಪು' ಹೊರಡುವುದೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ರಾಗಿಯನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಸಾರುವುದು ಕೆಳವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂದ ಮನ್ನಣೆತೆಯೆಂಬ ಸಾಂಕೇತಿಕಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದು ಗಟ್ಟಿ ಮನುಷ್ಯನ ನೆಲೆ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಾಧು ಎನಿಸಿದರೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಮನುಷ್ಯನ ಹುಡುಕಾಟವೇ ಆಗಿದೆ. ಆಯಾಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಯಸುವ ಆದರ್ಶ ಮಾನವನ ರೂಪರೇಷೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಬದುಕಿನ ಶೋಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಉಪ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ನಿಸರ್ಗ ಪ್ರೇಮಗಳೊಂದಿಗೆ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತರಂಥ ಕವಿ-ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕಂಡು, ಕಂಡರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುರಂತಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಂದಿನ ಮನುಷ್ಯನ ನೆಲೆಯನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ನೆಲದಿಂದ ಪುಟಿದೆದ್ದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾಗುವ 'ಮನುಷ್ಯ' ವೈದ್ಯವ್ಯ, ಬಡತನಗಳಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುರಂತಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ 'ಸಖೀಗೀತ' ಹಾಡುತ್ತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ 'ನಾಕು ತಂತಿ'ಯನ್ನು ಮೀಟುತ್ತಾನೆ; ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಮನುಷ್ಯ' ಇಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜರೆಯುತ್ತ, ಸಮಾಜ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ತುಡಿಯುತ್ತ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ವೈಷಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಿಡಿಯುತ್ತ, ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗುತ್ತ, 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನ'ದ ದಾರ್ಶನಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಬದುಕುವ 'ಮನುಷ್ಯ' ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ 'ಮನುಷ್ಯ'ನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ 'ಮನುಷ್ಯ'ರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಸ ಭಾಷೆ-ಬಂಧಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು, ಸುಪ್ತ ಸ್ವಭಾವ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತ, ಸಂಗತ, ಅಸಂಗತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಯಂತ್ರಯುಗದ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬೌದ್ಧಿಕ, ಅಂತರ್ಮುಖ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ.

ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾಣಬಯಸುವ ಆದರ್ಶ ಮನುಷ್ಯ, ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ತುಡಿಯುತ್ತ, ಮಣ್ಣಿನ ಕಣಕಣವನ್ನೂ ಕರುಳು-ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಿಡಿಯುವ ಮಾನವತಾವಾದಿ. ಈ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿದೆ; ಆಕ್ರೋಶವಿದೆ. ನೋವಿನಿಂದ ನಲುಗಿದ ಮನಸ್ಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗಗಳನ್ನೊಂದು ಮಾಡುವ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಇಂಥ ಹಂಬಲದ ಮುಖ್ಯ ಮನೋಧರ್ಮ ಬಂಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ 'ಬಂಡಾಯ ಮನುಷ್ಯ' ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಸ್ಫೋಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬರಗೂರು ಎನ್ನುವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 18ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1947 ರಂದು ಹುಟ್ಟಿದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ಕನಸಿನ ಕನ್ನಿಕೆ, ಮರಕುಟಿಗ, ನೆತ್ತರಲ್ಲಿ ನೆಂದ ಹೂವು ಗುಲಾಮಗೀತೆ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಹಾಡು (ಕಾವ್ಯ) ಸುಂಟರಗಾಳಿ, ಕಪ್ಪುನೆಲದ ಕೆಂಪುಕಾಲು, ಬಯಲಾಟದ ಭೀಮಣ್ಣ (ಕಥಾ ಸಂಕಲನ) ಸೀಳು ನೆಲ, ಭರತ ನಗರಿ, ಸೂರ್ಯ (ಕಾದಂಬರಿಗಳು) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ? ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಕುಲದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕುರಿತ ಪಂಪನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮಗೌರವ ಕುರಿತು ವಚನ ಚಳವಳಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಚಿಂತನ

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್

ಆಶಯ: ಮನುಷ್ಯ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ 'ಅರಿವು' ಅಥವಾ 'ಪ್ರಜ್ಞೆ' ಮೂಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ 'ಪರಿಸರ'ದ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಸೂಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಸತತವಾದ 'ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ನಾವು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಬದುಕು ಪರಸ್ಪರ ವೈರುಧ್ಯವಾದ ಬಹು ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ನಂಬಿಕೆ, ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ತಿಳಿವಳಿಕೆ

ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಸತ್ಯದ ಒಂದು ನೆಲೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಆಚೆಗಿನ, ಆದರೆ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾಗುವ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅಪರಾಧಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳ ವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಿಡಿಯುವ ನಾಯಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ತರ್ಕದ ಬೆಂಬಲವಿರದಿದ್ದರೂ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕುವ ಸತ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆ. ತಾಯಿಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆ.

ಇಂದ್ರಿಯಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾವಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕೆಲವು. ಇವು ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೂ ಅವು ಸತ್ಯವಲ್ಲ. 'ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವುದು ಈ ಬಗೆಯ ನಂಬಿಕೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, 'ದೇವರು ಇದ್ದಾನೆ' ಎನ್ನುವುದೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಬಹುದಾದ ಇಂತಹುದೇ ನಂಬಿಕೆ. ಇಂತಹ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿ ತಾವು ಲಾಭ ಪಡೆಯಲೆಂದು, ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿರುವ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಸಮಾನತೆಯೇ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಇವರು ಸಮುದಾಯಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ನೆಲೆಯೂರಿರುವ ಭಯಗಳು. ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲದ, ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗಿಂದು ರೂಪಿಸಿರುವ, ಭಯಮೂಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ನಂಬಿಕೆಯು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪುರಾವೆಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದು ಕಪಟಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು "ನಂಬರು ನಚ್ಚರು ಬರಿದೆ ಕರೆವರು ನಂಬಿ ಕರೆದರೆ ಓ ಎನ್ನನೇ ಶಿವ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು, ಇದನ್ನೇ. ಒಂದು ವೇಳೆ, ನಂಬಿ ಕರೆದರೂ ಶಿವ ಓ ಎನ್ನುವನೆಂಬ ಗ್ಯಾರಂಟಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಏಸು ಕ್ರಿಸ್ತನೇ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ 'ದೇವರೇ ದೇವರೇ ಏಕೆನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟೆ?' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೂ ಇಂಥ ನಿರಪಾಯಕಾರಿ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಂಗಡ ಜಗಳವಾಡುವುದು ಅನಗತ್ಯ ಮತ್ತು ತಪ್ಪು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಮಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇರಬೇಕು.

ಆದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹುನ್ನಾರಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣಿಗಿಂತ ಗಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳು ಮೇಲು, ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಕೀಳು ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಶತಶತಮಾನಗಳ ಕ್ರೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದು. ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇರಬೇಕು. ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವರು ಮತ್ತು ನಾವು ಇಬ್ಬರೂ ಆಷಾಢಭೂತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆತ್ಮಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇಂಥ ಅಪಾಯಕಾರಿ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಸುಕ್ಷಿತರಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆ ಮಾಡಿರುವ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ವಾಸ್ತು, ಸಾಮುದ್ರಿಕಗಳು ಮಾರಾಟದ ಸರಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮುದ್ದು ಮರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಅನುಮಾನ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಮಾಹಿತಿಗಳ ರವಾನೆಯಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನ ಪಡೆದು ಉಳಿದಂತೆ ಶುದ್ಧಶುಂಠನಾಗಿರುವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

ನೋಡುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅದು ಕೊಡಬೇಕು. ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಮುದಾಯಗಳೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಅದು ನಿಜವಾದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ: 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಲ್ಲ' ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಾಗಿ, ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳಿಗೆ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕರ್ಣ, ಭೀಮ, ನಕ್ಷತ್ರಕ, ಬಕಾಸುರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಕುಂಭಕರ್ಣರು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಭಾಗವೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕುವೆಂಪುರವರ ಗುತ್ತಿ-ತಿಮ್ಮಿ, ಕಾರಂತರ ಚೋಮ, ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಮಂದಣ್ಣ ಮತ್ತು ಲಂಕೇಶರ ನೀಲು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಓದುಗರಿಗೆ ನೆರೆಮನೆಯವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಕೊಂಚ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು, ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ದೂರವಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪಂಚಾಮೃತವನ್ನು ಕಂಠಪೂರ್ತಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಲೆ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಮನೆಮಾಡುವ ಕಲೆ. ಅದು ಕಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ, ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ನೆನಪು ಹಾಗೂ ಅನುಭವಗಳ ದಾಖಲಾತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಹುಪಾಲು ಓದುಗರು, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಕಲೆಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ/ಕಲಿಸುವ ಗತಿಬಿಂಬವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಒಂದಿಷ್ಟು ಮೃದುವಾಗಬಹುದು, ಅರಳಬಹುದು. ಲೋಕವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಹಂಬಲ ಹೊತ್ತವರು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗೀತದಂತಹ ಶುದ್ಧ ಕಲೆಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ, ಆಕೃತಿಯಿದೆ. ಅದು ನಮ್ಮ ಒಳಮನದೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಆಕೃತಿಯೂ ಇದೆ. ಅವೆರಡರ ನಡುವೆ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ. ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯು ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಬದಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಲಯ, ಛಂದಸ್ಸು, ಗೇಯತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಕವಿತೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಅರ್ಥವು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಶಾಶ್ವತ ಸಂಗಾತಿ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಓದುಗನಿಗೆ, ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬದಲಾದರೂ ಎನೋ ಒಂದು ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕವಿ-ಕವಿಗಳ ನಡುವೆ, ಕೃತಿ-ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಓದುವವರೊಳಗೆ ಪಂಪ, ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬರನ್ನು ಓದುವ ಬಗೆಯು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಓದುವ ಬಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪುಸ್ತಕ ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಹೌದು, ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವೂ ಹೌದು.

ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆನಂದ ಎರಡನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆ ಆನಂದವು ನಾದ, ಶಬ್ದ, ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಓದುಗನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಭಿರುಚಿ: 'ಅಭಿರುಚಿ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಗುಡ್ ಟೇಸ್ಟ್ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿರುಚಿ, ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿರುಚಿ ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಈ ವಿಷಯ ನಾವು ಅಂದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಸರಳವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಭಿರುಚಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಳಗಡೆ ಹುಟ್ಟಿಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯ, ಸಮಾಜ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಈ ಅಭಿರುಚಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ, ಬದಲಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಒಳ್ಳೆಯ ಬದುಕು', 'ಒಳ್ಳೆಯ ಕಲೆ', 'ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ' ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಇಂದಿನ 'ಅವಿಧೇಯ' ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು 'ಸ್ವಚ್ಛಂದ' ಮಹಿಳೆಯರು ಸದಭಿರುಚಿಯ ಆಚೆ ಇರುವರೆಂದು ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇದೇ ಅರೋಗ್ಯಕರವೆಂದು ಈಗ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ನಾನು ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈಗ ಅವುಗಳದೇ ಸಿಂಹಪಾಲು.

ಹಾಗಾದರೆ, 'ಅಭಿರುಚಿ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇ ಬಿಡೋಣವೇ? ಲೋಕ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು, ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಇರೋಣವೇ? ಇದು ಕೂಡ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ನಿಜವಾದ ಅಭಿರುಚಿಯು ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಅದು ಅತಿರೇಕವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಯಾವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಖಂಡಿತವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಭಿರುಚಿಯು ಈ ಗಡಿಗೇರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೆಳನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯ ತರುವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಚಪಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಡಿಯಾಳು ಆಗುವುದೆಂದರೆ ಬೀಳದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದಂತೆ, "ಕಲೆಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಕಲೆ" ಎನ್ನುವ ಮಾತಿದೆ. ಆಗ ಅದು ಸಹಜವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಕಲೆಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಳಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಕೆರಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಿನದಿನವೂ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಳ್ಳುವ 'ಸೀರಿಯಲ್ಸ್'ಗಳು ಇಂತಹ ಕೆರಳಿಸುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣವಾಗಿವೆ. ಹಿಂಸೆಯ, ಕಾಮನೆಗಳ ತೀವ್ರ ಭಾವುಕತೆಗಳ ಹುಚ್ಚುಹೊಳೆಯು ಸದಭಿರುಚಿಯ ಶತ್ರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ತಾಣಗಳೇ ಹೊರತು ಅರಳುವ ತೋಟಗಳಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ವ್ಯಾಪಾರೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬೇಕು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಲು ಸಿದ್ಧವಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕೂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಆ ಕಡೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಬಲ್ಲವರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿಜ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿರುಚಿಯು ಕಡಿವಾಣದ ಹಾಗೆ. ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ತೊಂಡು ಮೇಯಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅದು ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ದೂರ ಇಡುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ: ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳೆಂಬ ಸೆರೆಮನೆಗಳ ಒಳಗೆ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಿ ದಶಕಗಳೇ ಕಳೆದವು. ಶಿಕ್ಷಣವು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಮೊದಲ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಕಾಲ-ದೇಶ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಗುರುಗಳ ಇರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗೈರುಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾದ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾತು.

ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಗೌರವಗಳು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದರೆ. ಭಯ-ಭಕ್ತಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳು. ಅದುವರೆಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೊಸದಾಗಿಸುವ, ಹಳೆಯದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಎಚ್ಚರವು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಇರಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾಹಿತಿಗಳ ಮೂಟೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಅದು ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು. ಕಲಿಯುವುದೆಂದರೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವ, ಹೋಲಿಸುವ, ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸ. ನಾವು ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಕಲಿಯುವ-ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸವು, ಸಂತೋಷದ ಒರತೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ಬಹುಬೇಗ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಎಷ್ಟು ಓದಿದರೂ ಅಷ್ಟೆ.

ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ದುಡಿಮೆಗೂ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕೆಲಸಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು; ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಗಾಡಿ ಮುಂದೆ ಇಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣವು ಯೋಜನಾ ಬದ್ಧವಾಗಿ, ಇಂತಹ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇಂಥದೇ ಕೆಲಸ ಎಂಬ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೀಳರಿಮೆ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದು ಜಾತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಡೆಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾತಿಯ, ಲಿಂಗದ, ಬಡತನ-ಸಿರಿತನಗಳ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ, ತನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದ, ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿ.

ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಂತಹ ಕಲಿಕೆಗಳ ಆಚೆಗೂ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಭಾವನೆಗಳ ಜಗತ್ತು ಇದೆ; ಮನುಷ್ಯ-ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಜಗತ್ತು ಇದೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಲೋಕವೂ ಇದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕೂಡ

ನಮಗೆ ತರಬೇತಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಂದು ನಾವು ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ನಮ್ಮ ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಇವುಗಳಿಂದ ಅರಳುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾಠಹೇಳಿ ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು-ನೀವು, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಬದಲಾಗುವುದು ಇಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯ ಸಹಜ ಗುಣಗಳ ಆಚೆ ಇಚೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಈ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯದರ ಮುಂದುವರಿಕೆಯು ಇರುತ್ತದೆ, ಹೊಸದರ ಆಗಮನವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ನಾವು ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು.

ಓದು: ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಓದು ಬರಹಗಳನ್ನು ಆಸೆ, ಭಯ, ಗೌರವ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನಗಳಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಜನಸಮುದಾಯದ ಬಹುಪಾಲು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭಾವನೆಗಳು ಸಹಜ. 'ಓದಿ ಓದಿ ಮರುಳಾದ ಕೂಚುಭಟ್ಟ', 'ಸಾಕ್ಷರಾ ವಿಪರೀತಾಶ್ವೇತ್ ರಾಕ್ಷಸಾ ಭವತಿ ಕೇವಲ', 'ಮಿಕ್ಕ ಓದುಗಳು ತಿರುಪೆಗೆ' ಮುಂತಾದ ಗಾದೆಗಳು ಓದಿನ ಬಗೆಗಿನ ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವದ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಇದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ನಿರುಕ್ಷರ ಕುಕ್ಷಿ' ಎನ್ನುವ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಮಾತು, 'ನನಗೆ ಓದಿಲ್ಲ, ಬರಾವಿಲ್ಲ, ಅಳ್ಳೇ ಮುಕ್ಕ' ಮುಂತಾದ ದೈನ್ಯದ ಮಾತು ಕೂಡ ಕೇಳಿಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಓದನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆಯೂ ಒಂದಿದೆ. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರು 'ಎದೆಗೆ ಬಿದಿದ ಅಕ್ಷರ' ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬಿದವರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಓದಿನ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ಓದು ಎಂಬ ಪದದ ಒಂದು ನೆಲೆ ಮಾತ್ರ. ನಿಜವಾದ ಓದು ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಆಚೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಡ್ಡಾಯವಾದ ಓದು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ದಾರಿಯಾಗುವಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಹೃದಯಗಳ ಅರಳುವಿಕೆಗೂ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಓದು ಎನ್ನುವುದು ಕೊನೆಯ ಉಸಿರಿನವರೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಗಬೇಕು. ಇದು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಓದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಅನುಭವಗಳ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿದೆ. ಅದು ನಮ್ಮ ದೇಶ, ಕಾಲ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಓದು ನಾವು ಕಾಣದ, ಕಾಣಲಾಗದ ಲೋಕಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ನಮಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದವರ ದುಃಖ-ದರಿದ್ರರ ಪರಿಚಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾರ್ದವತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಅನುಕಂಪ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳೊಡನೆ ಕಳೆದ ಕಾಲ, ಕಳೆದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿ 'ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವುದೆನಗೆ ಸತ್ತವರ ಸಂಗದಲಿ' ಎಂದಿದ್ದು ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ. ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಳೆದ ಕಾಲ, ಇರುವ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಬರುವ ಕಾಲ ಮೂರನ್ನು ನಮ್ಮದಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಹಕ್ಕಿಯು ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಂದು ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಂತೆ, ಹಿಪ್ಪನೇರಳೆ ಸೊಪ್ಪು ರೇಶಿಮೆಯಾಗುವಂತೆ. ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಲೆಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಓದು ಬಾಗಿಲು. ಅಂಥ ಓದಿನಿಂದ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಎರಡೂ ದಕ್ಕುತ್ತವೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಅವರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ನಿಲವು, ಪ್ರಗತಿಶೀಲತೆ, ತರು ತಳೆದ ಪುಷ್ಪ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಸಂಗಡ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಕಣ್ಣು ಹನಿಗಳೆ ಕಾಣಿಕೆ, ನಿಜವು ತೋರದಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ವಿವರಿಸಿ
೨. ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೇನು? ವಿವರಿಸಿ

೨. ಕನ್ನಡದ ಆತಂಕಗಳು

ಕೆ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ

ಆಶಯ: ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ದೀರ್ಘವಾದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವಂಥ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾಷಿಕವಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕನ್ನಡವು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗೆ ಇವತ್ತೇನಾದರೂ ಆತಂಕ ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ಅದು ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಆತಂಕವೂ ಹೌದು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅನ್ಯಾಕ್ರಮಣ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿರುವ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆ... ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಆತಂಕಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಪಂಪನಿಗೆ ಈ ತರಹದ ಆತಂಕ ಇತ್ತೇ? ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ, ಅಲ್ಲಮನಿಗೆ, ಸರ್ವಜ್ಞ ಪುರಂದರರದಾಸ, ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ಈ ಆತಂಕ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದೊಂದಿಗೆ ಅವರು ನಡೆಸಿದ ದೊಡ್ಡ ಅನುಸಂಧಾನ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಅನುಸಂಧಾನ ಅಲ್ಲ. ಈಗ ವಚನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, 'ನಾನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಜಗತ್ತಿದೆ, ಅದು ಈ ಕನ್ನಡದ ಜಗತ್ತಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಜಗತ್ತು' ಎನ್ನುವ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅಥವಾ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಭಾವವೆನಿಸಿದಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎದುರು ಈ ಬರಹಗಾರರು ಬಹು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬರೆದರು. ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಪಾಣಿನಿಯಂತಹ ಮಹೋನ್ನತ ವೈಯಾಕರಣಿ ಇದ್ದಾನೆ ಅಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಅಂದರೆ, ಇವತ್ತು ನಾವು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಒಂದು ಪದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪರ್ಯಾಯ ಪದ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪದ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಇರುವ ಜಾಣ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ತಿದ್ದೋದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಬಹಳ ಉಚಿತವಾದ ಕನ್ನಡ ಪದ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆತಂಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸದಾಕಾಲ ನರಳುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಂಥವರು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಆದರೆ, ಆ ಆತಂಕ ನಮ್ಮ ಬೇಂದ್ರೆಯಂಥ ಕವಿಗಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಅಂತ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಬರೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆದವನಲ್ಲ; ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ, ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ, ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕುರಿತು ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನು. ಅಧಿಕಾರ ಅಂದರೇನು, ದಮನಶೀಲತೆ ಅಂದರೇನು ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದವನು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾದ ಚಿಂತನೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂರ್ತವಾದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಕಾರರು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಮ್ಮ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ ಹೊರತು, ಅಂತಹ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಿಜವಾದ ಅಂತಃಚೈತನ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇವತ್ತಿನ ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಭಾಷೆ ಅತ್ಯಂತ ಪೇಲವವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ಯಾವ ರಕ್ತದಾನವೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ರೀತಿಯಾದ ಪೇಲವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಆ ಭಾಷೆ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಪುಷ್ಟವಾದುದಲ್ಲ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅದು ಬಹಳ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡೀತೋ ಏನೋ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇವತ್ತಿನ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಓದುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಭಾಷೆಯೂ ಪೇಲವವಾಗಿದೆ.

ಇವತ್ತು ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ಓದುವ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 15 ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓದುವ ಪರಿಪಾಠ ನನಗಿತ್ತು. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹೀಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದು ಸತ್ವವನ್ನು ಅಥವಾ ರಕ್ತವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವಂತಾಗಲು ನಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಯಾವುದೇ ರಕ್ತದಾನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಹಳೆಯದು, ಹೊಸದು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ನನಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದ ಅಷ್ಟೇ. 12ನೇ ಶತಮಾನ ನನಗೆ ಹೊಸ ಶತಮಾನ. ಕಾಲ ಏನಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಮನೋಕಲ್ಪನೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದು ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವುದಲ್ಲ. ಕಾಲದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಒಂದು ಅಮೂರ್ತ ಕಲ್ಪನೆ. ಅಂದರೆ, ಗತಕಾಲ ಅಂದ ತಕ್ಷಣ, ನಾನು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ವರ್ತಮಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಾತನಾಡಿರುವುದು ಅಷ್ಟು ಫ್ರೆಶ್ ಆಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ, ನಾವು ಆಧುನಿಕರು ಮಾತನಾಡಿರುವುದು ಯಾಕೆ ಅಷ್ಟು ಫ್ರೆಶ್ ಆಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

‘ಹರಿವ ನದಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಾಲು’ ಅಂತ ಬರೀತಾನೆ ಅಲ್ಲವು. ಇವತ್ತು ನಾನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ‘ಹೆರಿಸಿರೇ ನಿಮ್ಮ ನಾರಿಯನು ಬಾಣ ಗರ್ಭಿಣಿಯ’ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ನಾರಣಪ್ಪ; ನಿಮ್ಮ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೆರಿಸಿರಿ ಅನ್ನುವುದು ಇದರ ಅರ್ಥ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತೀಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ‘ನೀವು ಬಹಳ ಇಂಟಲೆಕ್ಚುಯಲ್ ಆಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ, ನಮಗೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗೆ ‘ಮಾತನಾಡಿ’ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಭಾರತಿ ಒಂದನೇ ಪುಸ್ತಕ ಓದಬೇಕು. ಅರ್ಥ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಎಂದು ಕೇಳುವವರು ಮಗ್ಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಿ ಅರ್ಹರಾದ ಜನರೇ ಹೊರತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅರ್ಹರಾದ ಜನ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆ.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಪುರಂದರದಾಸರು ಬಳಸುವ ‘ಮಾಡು ಸಿಕ್ಕದಲ್ಲಾ ಮಾಡಿನ ಗೂಡು ಸಿಕ್ಕದಲ್ಲಾ’ ಎಂಬ ನುಡಿಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು? ನಾವು ಅನ್ಯಾಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಾಗ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಾವೇನೂ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನನ್ನಾಗಲಿ, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಬ್ಲೇಕ್‌ಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಕರ್ತನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದ ವಹಿವಾಟಿನ ಒಳಗಡೆ ಬಹಳ ಪೇಲವಗೊಳಿಸಿ, ಸರಳಗೊಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾಯಿತು. ಯಾರಾದರೂ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು, ‘ಏನಿವನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರೋದು, ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲ್ಲ’ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಳಿಯಬೇಕು ಅನ್ನುವುದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ! ನಾವು ಮಾಸ್ತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಓದಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಸಿದ್ಧತೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ನಾವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆಳುಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧವಾಗುವಂಥ ಭಾಷಾ ಸಂಪತ್ತು ಪರಿಮಿತ ವಲಯದ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾತ್ರ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆಂದರೆ, ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಎಂದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದವನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮುಂತಾದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂಥವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಇಡೀ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ತೆಳುಗೊಳಿಸಿ, ಸಂವೇದನೆಯ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಳಿಗೈ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಹೊತ್ತು ಇಡೀ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಲಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಒಂದು ಜಾಹೀರಾತನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅದರ ಒಳಗಡೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಪವಾದ ಇಲ್ಲ ಅಂತಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಕಿರುಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮದ ಬಹಳ ಪೇಲವವಾದ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಎದುರು ಕೂಡ ಗಟ್ಟಿತನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಿರುಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಕಿರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಪೇಲವವಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅರಕಲಗೂಡಿನ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕನ್ನಡ ಇದೆ. ಆದರೆ, ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಲುಪುವ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುವ ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾದ ಒಂದು ಭಾಷಾ ತತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ರೀತಿಯ ನುಡಿಗುಟ್ಟುಗಳು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಈಗ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಭಾಷೆ ಗಿಳಿಪಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅದರೊಳಗೆ ನಿಜವಾದ ಭಾಷೆಗೆ ಇರತಕ್ಕಂತೆ ಧ್ವನಿಶಕ್ತಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಗುಬಳಕುಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಸುದ್ದಿಗಳು ಶುರುವಾಗಿ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಒಂದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸತ್ವವನ್ನು ಅಥವಾ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. 'ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಕನ್ನಡವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದು ಹೊಸ ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಬೇಂದ್ರೆ ತಮ್ಮ 'ಗರಿ' ಸಂಕಲನದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಬೀದರ್ ಕರ್ನಾಟಕದ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಥವಾ ಕೋಲಾರದ ಕನ್ನಡವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವು ಎಲ್ಲರ ಕನ್ನಡವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದೇ ಆಧುನಿಕ ಕವಿಯ, ಹೊಸ ಶತಮಾನದ ಕವಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಶಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನಿಜ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಆಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ, ಕಾವ್ಯದ ಪದಪ್ರಯೋಗ ಯಾವ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಿದೆಯೆಂದರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವಂಥ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವಂಥ ಕವಿ ಒಂದು ಪದ ಪ್ರಯೋಗದ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂವಹನವಾಗುವಂಥ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಐವತ್ತರ ದಶಕದ ನವ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಸಾಧನೆ ಇರುವುದು ಕೂಡ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಆ ಪ್ರಯತ್ನ 50ರ ದಶಕದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಜಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು ಅನ್ನುವುದು ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆ.

ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೋ, ಗಣಿತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೋ ತೋರುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 100ಕ್ಕೆ 95ಜನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇರೋರು. ಈಗ 15 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಮೇಷ್ಟರ ಪುಣ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಎಂದರೆ ಆಟಕ್ಕುಂಟು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವೇ ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅದರೊಳಗೆ ಈ ರೀತಿಯಿರುವ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದಂಥ ಬೋಧನಾಕ್ರಮ ಇದೆ. ಅದರಿಂದ ಆದ ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಇತ್ತ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ನಾವೇ ಅಪ್ರಯೋಜಕ ಮಾಡ್ತೀವಿ. ಅವನು ನಾಳೆ ಒಬ್ಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಓದುಗ ಆಗಿ ಕೂಡ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಎಂ.ಎ. ತರಗತಿಯೊಳಗೆ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ' ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಜನ ನೋಡಿದೀರಿ?' ಎಂದರೆ 50 ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೈ ಎತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಇಡೀ ವರ್ಷ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಅವನಿಗೆ 'ಹೆಗ್ಗಡತಿ'ಯನ್ನು ಓದಿಸೋಕ್ಕಾಗಲ್ಲ. ಆತ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತೇರ್ಗಡೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಆತಂಕ ಇದು. ನಮಗೆ ಬಹಳ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾದ ಆತಂಕಗಳಿವೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗಿರುವಂಥ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ ಈ ಬಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಗೌಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿರುವುದು ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೇ. ಇವತ್ತು ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಾಸ್ತಿ ಕತೆ ಓದಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದನೇ ಕ್ಲಾಸಿನಿಂದಲೇ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಇಡೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿ ಕತೆಯಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಮಟ್ಟದ ತನಕ ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಬರೆದಿರೋದಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಕನ್ನಡ ಬಹಳ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಆಧುನೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಪರಿಮಿತಿಯದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಆಧುನೀಕರಣ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕನ್ನಡ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಅನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ಅಂತ ಒಪ್ಪೋಬೇಕು ಅನ್ನುವಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಭಾಷಾ ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಪದಕ್ಕೆ ಇನ್ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಇರುವಂಥ ಪದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಇರುವಂಥ ಪದವೊಂದನ್ನು ಎಕ್ಸಕ್ಯೂಟಿವ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗೋ, ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗೋ, ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗೋ ಬಳಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. 'ರಾಜಭಾಷಾ ನಿಘಂಟು' ಅಂತ ಒಂದು ಇದೆ. ಆ ರಾಜಭಾಷಾ ನಿಘಂಟು ಅನ್ನೋದು ಹಿಂದಿಯವರು ಮಾಡಿರುವ ನಿಘಂಟು. ಅದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆರಾಮವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೇನೂ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಜೊತೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕೊಳುಕೊಡೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಯ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯೊಳಗಿನ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆಯದೇ ರೀತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆ

ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಈ ರೀತಿಯಾದಂಥ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರ. ಹಿಂದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರಬಹುದು; ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆ ಬೀರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆ ಸಿನಿಮಾ ಸಂಗೀತದಿಂದಲೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಿಂದಿ ಸಿನಿಮಾ ಸಂಗೀತ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ಎಡಬಿಡದೆ ಒಂದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ; ಹಾಗಾಗಿ ಬಹಳ ಗಹನವಾದುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಆ ಭಾಷೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇನೋ ಅನ್ನುವಂತಹ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನಮಗೆ, ಅಂದರೆ ನನಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ರೇಡಿಯೋ ಸಂಗೀತ, ಕ್ಯಾಸೆಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ, ಅದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆಂದರೆ, ಹಿಂದಿ ಹೀಗೆ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋ ರೀತಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಡೀ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸಲ ಏನಾಗುತ್ತೆ ಅಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕನಸು-ಮನಸು ಅಂತ ಪ್ರಾಸ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಪದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪದ್ಯರಚನೆಗೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಆರ್ಕೆಸ್ಟ್ರಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಕುಣಿಸಿ ಕುಣಿಸಿ ಇನ್ನು ಈ ಕನ್ನಡ ಕೇಳೋದು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋರ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ; ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೋ, ಆ ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಆರತಕ್ಷತೆ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೋ, ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕುಕವಿಗಳಿಂದ ಕುಪದ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇವತ್ತು ಓದಲು ಬಾರದ ಶೇಕಡಾ 70 ಜನ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ನಿಜ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರೇ ಹೌದು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೇ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನಾದರೂ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ಕಲಿತು ಜೀವನವನ್ನಾದರೂ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ನಾವೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದಿನೇದಿನೇ ಹೆಚ್ಚು ಪೇಲವಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗದೇ ಇರೋದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾದರೂ ಕೂಡ. ಅದು ಅರ್ಥಹೀನವಾದರೂ, ಅರ್ಥಹೀನ ಆಗುತ್ತಾ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಆತಂಕವಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಕಿ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಿತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ೧೯೪೩ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. **ಕೃತಿಗಳು:** ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಂದ್ರೆ, ತೆರೆದ ಪಠ್ಯ (ಎಮರ್ಸನ್) ನೀಗಿಕೊಂಡ ಸಂಸ, ಕಾಲಜ್ಞಾನಿ ಕನಕ (ನಾಟಕ) ಆಪತ್ಕಾಲೀನ ಕವಿತೆಗಳು, ವಚನಕಮೃಟ, ಕುವೆಂಪು ನುಡಿ ಚಿತ್ರ (ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು).

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕನ್ನಡದ ನಿಜವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಯಾವುದು? ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಕನ್ನಡ ಇಂದು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣಗಳೇನು? ವಿವರಿಸಿ.
೩. ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ?

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಸ್ವರೂಪ
ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ ಒಂದನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್,
ಕನ್ನಡ ವೈಭವ

ಸಮಯ: 3.00 ಗಂಟೆ

ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕ: 60

I. ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

(3x5=15)

- 1) ದೇವರು ಋಜು ಮಾಡಿದನು ಕವಿತೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನು?
- 2) ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ' ಕವಿತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ?
- 3) 'ನಾಡಿನ ಏಕತೆ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಾಭಿಮಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 4) 'ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿನ ಹಸಿವಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

II. ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

(3X5=15)

- 1) ದೀಪದಾರಿ ಕವನದ ಆಶಯವೇನು?
- 2) ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಕವನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನು?
- 3) ಭಂಡರು ಕವನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 4) ಕುಟುಂಬದ ಬೆಳಕು ಯಾರು?

III. ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

(3X5=15)

- 1) ರೊಟ್ಟಿ ಕತೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನು?
- 2) ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ ಕತೆಯ ದುರಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 3) 'ಪ್ರಯಾಣ' ಕತೆಯ ಅರ್ಥ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ವಿವರಿಸಿ.
- 4) ಕಾಣಿಯ ದುರಂತ ಸಾವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

IV. ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

(3X5=15)

- 1) 'ಟೊಮೋಟೋ' ಮೂಲವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 2) 'ಭೂಮಿ'ಯ ಅಗತ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ವಿವರಿಸಿ.
- 3) ಅಪ್ಪನ ಸಾವಿನ ವ್ಯಥೆ ವಿವರಿಸಿ.
- 4) ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

ಆಂತರಿಕ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ - ೪೦ ಅಂಕ

ಹಾಜರಾತಿ+ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ - ೧೦

ಸೆಮಿನಾರ್+ಅಸೈನ್ಮೆಂಟ್ - ೧೦

ಎರಡು ಕಿರುಪರೀಕ್ಷೆ - ೨೦